

KARADENİZ

Yıl / Год / Year: **2022** Yaz / Лето / Summer Sayı / Номер / Issue: **54**

KARADENİZ
ULUSLARARASI
BİLİMSEL DERGİ

BLACK SEA
INTERNATIONAL
SCIENTIFIC JOURNAL

ЧЁРНОЕ МОРЕ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ
НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

ÜÇ AYDA BİR YAYINLANAN **ULUSLARARASI HAKEMLİ SOSYAL BİLİMLER**
DERGİSİ

AN INTERNATIONAL QUARTERLY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE

ЕЖЕКВАРТАЛЬНЫЙ МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ОБЩЕСТВЕННЫХ
НАУК

SAHİBİ / OWNER / УЧРЕДИТЕЛЬ

Hayrettin İVGİN

Konur Sokak 66/7 Bakanlıklar- ANKARA
(+90) 312 4259353 – hayrettinivgin@gmail.com

BAŞ EDİTÖR / EDITOR IN CHIEF / ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK
Ardahan University

REDAKSİYON / REDACTION / РЕДАКЦИЯ

TÜRKÇE / TURKISH / ТУРЕЦКИЙ

Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK (Ardahan University)

İNGİLİZCE / ENGLISH / АНГЛИЙСКИЙ

Doç. Dr. Vedi AŞKAROĞLU (Giresun University)

RUSÇA / RUSSIAN / РУССКИЙ

Prof. Dr. Roin KAVRELİŞVİLİ (Kars Kafkas University)

Yazışma Adresi / Correspondance Adress / Адрес Для Корреспонденции**Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK**

Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü-Ardahan/TÜRKİYE
Tel.: (+90) 5308852928 / E-mail: dergikaradeniz@gmail.com
ISSN: 1308-6200 / <http://dergikaradeniz.com>

TEKNİK DESTEK / TECHNICAL SUPPORT / ТЕХНИЧЕСКАЯ ПОДДЕРЖКА**A. Alper ALTINKAYNAK****EDİTÖRLER / EDITORS / РЕДАКТОРЫ**

Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK (Halk Edebiyatı)	Ardahan Üniversitesi
Prof. Dr. Bahattin ÇELİK (Arkeoloji)	Iğdır Üniversitesi
Prof. Dr. Bayram DURBİLMEZ (Aşık Edebiyatı)	Nevşehir Üniversitesi
Prof. Dr. Ceval KAYA (Eski Türk Dili)	Ardahan Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet BURAN (Dil- Dilbilim)	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Elfina SIBGETULLİNA (Tatar Dili ve Edebiyatı)	Rusya Bilimler Akademisi
Prof. Dr. Enver SARI (Psikoloji)	Giresun Üniversitesi
Prof. Dr. Enver TÖRE (Tiyatro)	Artvin Üniversitesi
Prof. Dr. Harun DEMİRKAYA (Yönetim ve Strateji)	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim TELLİOĞLU (Tarih)	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Rezan KARAKAŞ (Halk Edebiyatı)	Siirt Üniversitesi
Prof. Dr. Ghadir GÖLKARİAN (İran-Azerbaycan Dili ve Edebiyatı)	Yakın Doğu Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa ÜNAL (Dinler Tarihi)	Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Remzi DEVLETÖV (Rus Dili ve Edebiyatı)	Kırım Tatar Devlet Milli Tiyatrosu
Prof. Dr. Remzi KILIÇ (Tarih)	Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Roin KAVRELİSHVİLİ (Kafkasya – Yakıncağ Tarih)	Samtskhe-Cavakheti Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Yakup ÇELİK (Yeni Türk Edebiyatı)	İstanbul Kültür Üniversitesi
Doç. Dr. Vedi AŞKAROĞLU (Yeni Türk Edebiyatı)	Giresun Üniversitesi
Doç. Dr. Ahmet İÇLİ (Eski Türk Edebiyatı)	Batman Üniversitesi
Doç. Dr. Alptürk AKÇÖLTEKİN (Eğitim Bilimleri)	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Doç. Dr. Ergali ESBOSUN (Kazak Dili ve Edebiyatı)	Abay Kazak Devlet Pedagoji Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet TEYFUR (Felsefe)	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Doç. Dr. Semra ÇEVİK (Resim)	Ardahan Üniversitesi
Doç. Dr. Zafer AYKANAT (İşletme)	Ardahan Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Arif Cem TOPUZ (Öğretim Teknolojileri Eğitimi)	Ardahan Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Arif KALA (Sosyoloji)	Munzur Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Kutay ÜSTÜN (Uluslararası İlişkiler)	Ardahan Üniversitesi
Dr. Öğretim Üyesi Sami PATACI (Sanat Tarihi)	Ardahan Üniversitesi

YAYIN KURULU / EDITORIAL BOARD / РЕДКОЛЛЕГИЯ

Prof. Dr. Ramazan KORKMAZ	Maltepe Üniversitesi
Prof. Dr. Faruk ÇOLAK	Niğde Üniversitesi
Prof. Dr. Hikmet KORAS	Niğde Üniversitesi
Prof. Dr. Dmitry D. VASİLYEV	Rusya Bilimler Akademisi
Prof. Dr. Elfina SİBGATULLİNA	Rusya Bilimler Akademisi
Prof. Dr. Victoria V. KRASNYKH	Kiev Bilimler Akademisi
Prof. Dr. İhsan BULUT	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Layli ÜKÜBAYEVA	Manas Üniversitesi
Prof. Dr. Elena ARABADJİ	Melitopol Devlet Üniversitesi
Prof. Dr. Giorgi SOSİASHVİLİ	Gori Devlet Eğitim Üniversitesi
Prof. Dr. Nurullah ALTAŞ	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Betül KARAGÖZ	Giresun Üniversitesi

Bu dergi Index Copernicus (ICI World of Journals), Central and Eastern European Online Library (CEEOL), Russian Science Citation Index(elibRARY.ru), Modern Language Index(MLA), Open Academic Journals Index, SOBIAD, Directory of Research Journals Indexing, CiteFactor, Google Akademik tarafından indekslenmektedir.

This journal is indexed by Index Copernicus (ICI World of Journals), Central and Eastern European Online Library (CEEOL), Russian Science Citation Index(elibRARY.ru), Modern Language Index(MLA), Open Academic Journals Index, SOBIAD, Directory of Research Journals Indexing, CiteFactor, Google Scholar.

İÇİNDEKİLER / CONTENTS / СОДЕРЖАНИЕ

Yazar Author Автор	Başlık Title Заглавие	Sayfa Page Страницы
Tamuna KHETAGURI Mzia ZANGALADZE	TEACHING VOCABULARY BY USING CLARIFICATION OF MFPA OF LEXIS IN CLASS WITH STUDENTS ОБУЧЕНИЕ ЛЕКСИКЕ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ РАЗЪЯСНЕНИЯ ЗНАЧЕНИЯ, ФОРМЫ, ПРОИЗНОШЕНИЯ И УМЕСТНОСТ ЛЕКСИКИ НА ЗАНЯТИЯХ СО СТУДЕНТАМИ SÖZCÜK ANLAMININ, ŞEKLİN, ÇEŞİTLİLİĞİN VE İFADENİN AÇIKLAMALARINI KULLANARAK ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÖĞRETİMİ	1-12
Erdinç OKULMUŞ Arif Cem TOPUZ	VIDEO PLATFORMLARININ KULLANILABİLİRLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: YOUTUBE VE DAILYMOTION EVALUATION OF USABILITY OF VIDEO PLATFORMS: YOUTUBE AND DAILYMOTION ОЦЕНКА УДОБСТВА ВИДЕОПЛАТФОРМ: YOUTUBE И DAILYMOTION	13-34
İlkyaz YILDIZ	GİRESUN KÜLTÜR ARAŞTIRMALARINDA BİR DEĞER: HAYRETTİN GÜNAY VE ÇALIŞMALARI A VALUE IN GİRESUN CULTURAL STUDIES: HAYRETTIN GÜNAY AND ITS WORKS ИССЛЕДОВАНИЯ ХАЙРЕТТИНА ГЮНАЯ ПО ПОВОДУ КУЛЬТУНОГО НАСЛЕДИЯ ГИРЕСУНСКОЙ ОБЛАСТИ	35-60
Ufuk KIRBAŞ Nihayet ARSLAN	PEYAMİ SAFA'NIN AHLAK ANLAYIŞI ÇERÇEVESİNDE GÜNAH KAVRAMINA BAKIŞI PEYAMI SAFA'S VIEW OF THE CONCEPT OF SIN WITHIN THE FRAMEWORK OF HIS MORAL UNDERSTANDING ОТНОШЕНИЕ ПЕЯМИ САФА К КОНЦЕПЦИИ ГРЕХА В РАМКАХ ЭТИКИ	61-74

TEACHING VOCABULARY BY USING CLARIFICATION OF MFPA OF LEXIS IN CLASS WITH STUDENTS

ОБУЧЕНИЕ ЛЕКСИКЕ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ РАЗЪЯСНЕНИЯ ЗНАЧЕНИЯ, ФОРМЫ, ПРОИЗНОШЕНИЯ И УМЕСТНОСТ ЛЕКСИКИ НА ЗАНЯТИЯХ СО СТУДЕНТАМИ

SÖZCÜK ANLAMININ, ŞEKLİN, ÇEŞİTLİLİĞİN VE İFADENİN AÇIKLAMALARINI KULLANARAK ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÖĞRETİMİ

Tamuna KHETAGURI*
Mzia ZANGALADZE**

ABSTRACT

Meaning, Form, Pronunciation and Appropriacy (MFPA) of lexis is a tool based on which it can form vocabulary skills. There is every reason to consider the problem of developing the vocabulary skills based on the MFPA of lexis as unresolved and requiring detailed research, which determined the relevance of this work and the choice of the research topic. The work aims to develop a scientifically grounded and experimentally tested methodology for forming students' vocabulary based on the MFPA of lexis. The hypothesis of the study is the assumption that the formation of students' vocabulary based on the MFPA of lexis will be successful if it is carried out based on the development and implementation of such a methodological system, which takes into account the methodological conditions necessary for the successful formation of students' vocabulary based on the MFPA of lexis (1) formation of students by the time of learning foreign language communicative competence; (2) use in teaching tasks (a) to determine the meaning of words, (b) to study pronunciation, (c) to identify differences between words that are close in meaning, (d) to differentiate words that are similar in spelling; (3) following an explicit learning algorithm with separate stages and steps. To test the validity of the hypothesis, the following research methods were used in work: analysis and generalization of research results; modeling of the pedagogical process of forming the vocabulary skills based on the MFPA of lexis and experimental learning.

Keywords: vocabulary, teaching, meaning, form, pronunciation, appropriacy, experiment, MFPA (Meaning, Form, Pronunciation, Appropriacy).

* ORCID: [0000-0002-0752-6318](https://orcid.org/0000-0002-0752-6318) Khetaguri, T., Associate Professor Dr. at Gori State Teaching University, Gori, Georgia, tkheta7@gmail.com

** ORCID: [0000-0003-2617-4896](https://orcid.org/0000-0003-2617-4896) Zangaladze, M., Professor Dr. at Gori State Teaching University, Gori, Georgia, zangaladzemia@gmail.com

АННОТАЦИЯ

Значение, формы, произношения и уместность (ЗФПУ) лексики является инструментом, на основе которого он может формировать словарные навыки. Есть все основания считать проблему формирования словарных умений на основе ЗФПУ лексики нерешенной и требующей детального исследования, что и определило актуальность данной работы и выбор темы исследования. Работа направлена на разработку научно обоснованной и экспериментально проверенной методики формирования словарного запаса учащихся на основе ЗФПУ лексики. Гипотезой исследования является предположение о том, что формирование словарного запаса учащихся на основе ЗФПУ лексики будет успешным, если оно будет осуществляться на основе разработки и внедрения такой методологической системы, которая учитывает методические условия, необходимые для успешного формирования словарного запаса студентов на основе ЗФПУ лексики (1) формирование у студентов к моменту обучения иноязычной коммуникативной компетенции; (2) использовать в учебных заданиях (а) для определения значения слов, (б) для изучения произношения, (в) для выявления различий между близкими по значению словами, (г) для различения слов, близких по написанию; (3) следование явному алгоритму обучения с отдельными этапами и шагами. Для проверки справедливости гипотезы в работе использовались следующие методы исследования: анализ и обобщение результатов исследования; моделирование педагогического процесса формирования словарных умений на основе ЗФПУ лексико-экспериментального обучения.

Ключевые слова: лексика, обучение, значение, форма, произношение, уместность, эксперимент, ЗФПУ.

ÖZET

Kelime anlamı, biçimleri, telaffuzu ve uygunluğu (KABTU) temelinde kelime bilgisi becerilerini oluşturabilmek için bir araçtır. KABTU'nun sözcük dağarcığına dayanarak sözcük dağarcığı becerilerinin oluşumunun çözülmemiş ve ayrıntılı araştırma gerektiren bir sorun olarak düşünmesi gerek. Bu durum ise söz konusu çalışmamızın araştırma konusu oldu. Çalışmada öğrencilerin kelime dağarcığını oluşturmak için KABTU kelime dağarcığı temelinde dayanarak bilimsel ve deneysel olarak test edilmiş bir yöntem geliştirilmesi üzerine durulmuştur. Çalışmanın hipotezine göre öğrencilerin kelime dağarcığının KABTU kelime hazinesi temelinde oluşturulmasının başarılı olacağı düşünülmektedir. Öğrencilerin kelime dağarcığının KABTU kelime hazinesi temelinde başarılı bir şekilde oluşturulması için gerekli metodolojik koşulları dikkate alan metodolojik sistemin geliştirilmesinin gerekli olduğu fikir ileri sürülmüştür. Bu süreç uygulanma temelinde gerçekleştirilirse (1) öğrencilere yabancı dilleri öğrenme süresine göre iletişimsel yeterlilik kazandırır. (2) Öğrencilerin öğrenim sürecinde (a) kelimelerin anlamlarını belirlemeleri, (b) telaffuza dikkat çekilmeleri, (c) anlam bakımından benzer kelimeler arasındaki farkları belirlemeleri, (d) yazımda benzer kelimeleri ayırt etmeleri, (3) farklı aşamalar ve adımlar olan açık öğrenim algoritmasını takip etmeleri gerek. Çalışmada hipotezin geçerliliğini test etmek için aşağıdaki araştırma yöntemleri kullanılmıştır: Araştırma sonuçlarının analizi ve genellemesi, sözcük ve deneysel öğrenmenin KABTU'su temelinde kelime bilgisi becerilerinin oluşumunun pedagojik sürecinin modellenmesidir.

Anahtar kelimeler: kelime bilgisi, öğrenme, anlam, biçim, telaffuz, alaka düzeyi, deney, KABTU.

Introduction

The process of its intensive informatization characterizes the current stage of development of American society. The growing need for information and the increase in its flows have led to new information and communication technologies. Their use in education contributed to the formation of a new area of pedagogical knowledge - the informatization of teaching, aimed at developing methodology, methodological systems, technologies, methods, and organizational forms of education, as well as improving the mechanisms for managing the education system in the current conditions of the information society. Among modern pedagogical studies, a significant place is occupied by works in which scientists give priority to the use of ICT and multimedia technologies in education. The formation of foreign language communicative competence in all the variety of its components up to the level of C1-C2 is one of the main goals of training students of language universities. One foreign language communicative competence component is linguistic competence, including forming verbal speech skills. MFPA of lexis is one of the modern tools based on which it is possible to develop students' speaking skills. The top distinguishing feature of MFPA is representativeness - the necessary and proportional representation of texts of various periods, genres, styles, authors, etc. Thus, MFPA is a means based on which students' vocabulary can be formed (Kang & Golden, 2014: 57–77).

Research Objectives

The study aims to develop a scientifically based and experimentally tested methodology for forming students' linguistic speech skills based on the MFPA of lexis. To achieve the goal and test the hypothesis, it was necessary to solve the following tasks:

1. to determine the vocabulary of students' linguistic speech skills, formed based on the MFPA of lexis;
2. to identify the methodological conditions for the formation of students' linguistic speech skills based on the MFPA of lexis;
3. to develop a methodological system for the formation of students' vocabulary based on the linguistic corpus;
4. to develop an algorithm for the formation of students' linguistic speech skills based on the MFPA of lexis; to test the effectiveness of the methodology for the construction of students' linguistic speech skills based on the MFPA of lexis in experimental learning.

Research Questions

1. Is the formation of students' linguistic speech skills based on the MFPA of lexis successful if it is carried out based on the development and implementation of such a methodological system that uses the nomenclature of students' linguistic speech skills formed based on the MFPA of lexis?
2. Are the methodological conditions necessary for successfully forming the vocabulary skills based on the MFPA of lexis taken into account?

Background of the Study

It should be noted that a particular scientific basis has already been formed for considering the problem, the formation of students' vocabulary based on the MFPA of lexis. An analysis of several theoretical works showed that the following questions were in the focus of scientists' attention:

- development of the theoretical foundations of the competency-based approach in education;
- development of theoretical foundations for the use of information and communication technologies in education (Zheng, 2012: 129–138);
- use of information and communication technologies in teaching a foreign language;
- formation of vocabulary;
- fundamentals of the cognitive approach to teaching vocabulary;
- use of MFPA of lexis in teaching English and other foreign languages (Nyikos & Oxford, 2017: 11–22). However, despite the existing research on the problem of the formation of students' vocabulary based on the MFPA of lexis, it must be stated that some issues have not yet been developed and insufficiently studied, namely: the nomenclature of students' vocabulary produced based on the MFPA of lexis has not been defined; the methodological conditions for the formation of vocabulary skills based on the MFPA of lexis have not been identified; an organized system for the formation of students' vocabulary based on the MFPA of lexis has not been developed; an algorithm for the formation of vocabulary skills based on the MFPA of lexis has not been developed.

Teaching Styles / Teaching techniques

Today, modern society is increasingly faced with various difficulties of borrowing and, as a result, the mutual influence of different cultures. The preservation of the planet's cultural diversity is possible by developing a dialogue of cultures. In this regard, teaching a foreign language should prepare for intercultural communication. In learning a language, the student will have to penetrate different values and life guidelines and integrate them into his world picture. The primary means to achieve the task is to teach mental vocabulary since it reflects the country's life guidelines and cultural values of the language being studied. Practice shows that most foreign language learners are not prepared to use it in a natural language environment, determining the problem's relevance. Teaching the lexical side of speech is to master the building material to implement verbal communication, i.e., direct means of conveying concepts and thoughts in general. However, word formation played a significant role in teaching vocabulary until recently. Linguists were mainly interested in the formal side of the language - morphology, and phonetics. As for vocabulary, the primary attention was also paid only to word-formation. For language learners with a practical purpose, i.e., to use it in the language environment, in live communication, the semantics of the word is essential. Only in it do many see real value for themselves, limiting the range of their interests.

Practically no attention is paid to the study of pronunciation; from the point of view of the norms of the language being studied, it is essential to at least somehow read what is written. Such neglect of the form of the word on the part of the language learner causes many difficulties for the teacher and the need to constantly clarify the meaning of the formal side of the language. We have to make every effort to make it accessible and practically useful for students (Ünver, 2018: 114–125).

When studying the formal side of a language - its grammar, phonetics, and word formation, it is essential to remember that the form of a word is its outer shell concerning it and directly impacts its content. For example, by changing the form of the verb in any sentence, it is possible to make a real action possible desirable. As a result, it is creating word-bearing phrasal stress unstressed, completely changing the statement's purpose and meaning. In a word, the form of comment has a considerable influence concerning its meaning and function in speech. Therefore, its study is necessary for the system of teaching foreign languages. The student realizes this necessity only if he feels and understands the direct connection between the form and function of the word. It consists of the continuous correlation of vocabulary, grammar, and phonetics in teaching a language. Not so long ago, vocabulary was studied in isolation from grammar and phonetics. The most significant breakthrough in the modern methodology of teaching foreign languages is the comprehensive study of vocabulary with grammar and phonetics. It is impossible to learn vocabulary without simultaneously studying the grammatical form of a word and its pronunciation. It is impossible to study grammar and phonetics in general without considering the specific words to which the studied rules of grammar and phonetics should apply. Each of the aspects must permeate the others. You can give a simple example, knowing 20 words and five grammatical structures, you can build more sentences than if you know five words and 20 structures (Schmitt, 2019: 261–274).

MFPA of lexis represents how a new language is taught, whether grammar or vocabulary. The analysis of large arrays of texts and the identification of patterns in lexical units is carried out through Meaning, Pronunciation, Form, and Appropriacy. The advantage of this method is that based on MFPA of lexis, it is possible to form the following lexical skills of students' speech: correlate the visual image of a word with semantics; reveal the meaning of words with the help of context; reveal the pronunciation of a word using contexts; understand the meaning of words based on graphic features (affixation, converted lexical units, borrowed words, etc.); differentiate words that are similar in spelling; identify differences in the use of words with similar meanings. It is worth noting that the MFPA of lexis can only be successful when students master material that exceeds the required standards. The disadvantage is that the curricula and manuals used by this method, for the most part, cannot offer decent authentic material for schoolchildren. As a result, in the exam, students do not cope with tasks related to synonymy, polysemy, contextual use of words, etc. Moreover, this complicates the learning process in educational institutions (Kang & Golden, 2014: 57–77).

The study of vocabulary should be given special attention. The lexicon volume is significant for the implementation of interlingual competence, but do not

Teaching Vocabulary By Using Clarification Of Mfpa Of Lexis In Class With...

forget about the assimilation of language models its specifics, where other aspects are also important. Linguists have offered different approaches to teaching vocabulary over the years. The specificity of each of them is manifested not only in methodological principles but also in their implementation, i.e., in the organization of the content of the educational subject and process, means, and techniques. It is here that scientific psychological, and linguistic positions are found. General approaches to teaching vocabulary can be described as focusing on the formation and improvement of vocabulary according to the situation; the predominance of oral speech overwritten; use of lexical tables; teaching monologue; teaching students to communicate. The distinctive features of the audiovisual method are: the principle of globality, which implies the perception of lexical material globally by ear in the form of samples; the focus of situationality, when the material is presented in the form of dialogues reflecting the situations of everyday life, and the lexical material is united around selected cases; the principle of non-translation, i.e., exclusion of the native language of students from the system of teaching vocabulary; the regulation of visual-auditory synthesis, which provides for the widespread use of audiovisual and technical means of teaching vocabulary in the form of a filmstrip and tape recordings. Despite the popularity of various methods, linguists, teachers of foreign languages, and psychologists have identified the following shortcomings of the methods existing at that time: a large number of so-called mechanical exercises; practically no speech exercises; lack of individualization; lack of communication between oral and written speech. However, the priority of oral speech, the selection of basic models and lexical samples in both methods, and situationality and globality in audiovisual positively impacted the development of intensive teaching of foreign language vocabulary. Attempts to improve these methods have led to the widespread use of mixed methods, where more attention is paid to learning to read vocabulary, speech situations, the assimilation of a lexical material, the use of the native language of the trainees (Schmitt, 2018: 329–363).

Limitation of the Study

There are contradictions between the declared use of information and communication technologies in the educational process and the practical use of electronic means in teaching a foreign language in class with students; between the informatization of education and the lack of methods for teaching a foreign language using new information technologies.

Teaching Strategies

The approach is the primary category in teaching any language. It defines the strategy for teaching language and culture and methods to implement the learning strategy. The most effective approaches in the framework of this study are competence-based, communicative-active, student-oriented, and systemic approaches. From the standpoint of a systematic approach, the methodological system of education is a single holistic complex that allows modeling the process of teaching and upbringing. The main components of the methodological system are

the goals, content of training, principles, methods, means, skills developed in the course of training, and the results of the transformation of the educational process with an assessment of the quality of solving the problem. The dominant role within the learning system belongs to the learning goals, which are formed under the influence of the environment and influence the choice of approach to learning, principles, content, forms, methods, teaching aids arising from the chosen approach, realizing the learning goals. The competency-based approach involves not so much the assimilation by the student of knowledge and skills that are separate from each other. Still, their mastery is complex, and the system of teaching methods is fundamentally different from the traditional one. The advantage of the competency-based approach is that it allows for flexibility and autonomy in the structure and content of the curriculum. The competency model describes what competencies a student should have, what functions he should be prepared to perform, and the degree of his readiness to perform specific duties. The essence of the model is that the competencies of a bachelor in the specialty consist of competencies that are invariant to the field of activity and variable. So, social-personal, general science, general professional, economic, organizational, and managerial competencies are consistent with the field of activity, and variable competencies are developed concerning the lot of action for specific areas and specialties. Competences are formed in learning under the influence of family, friends, work, politics, religion, culture, and much more. In this regard, the competence-based approach's implementation depends on the educational and cultural situation in which the student lives and develops. The main goal of the competency-based approach is the need to form a system of universal skills (key competencies). In other words, within the framework of this approach, we consider a modern student as a person who is ready to use the acquired knowledge, abilities, skills, and ways of carrying out professional activities to solve theoretical and practical problems (Chernysh, 2018: 559–582).

The communicative-active approach assumes the orientation of all socio-pedagogical measures to the organization of intensive, constantly becoming more complex activities. Only through one's training does a person learn science and culture, ways of knowing and transforming the world, forms and improves personal qualities. The communicative-activity approach means that the student is at the center of learning as the subject of educational activity. The training system considers the individual psychological, age, and national characteristics of the student's personality. The activity nature of learning involves the organization of classes as learning activities aimed at setting and solving a specific learning task by students. The methodological content of the communicative-activity approach is the methods of organizing educational activities associated with the widespread use of collective forms of work, with the solution of problems, with cooperation between the teacher and students, and between students. In other words, students are not passive recipients of information but, on the contrary, participate in meaningful activities. The essence of the student-centered approach is that the teacher considers the student's abilities and capabilities, focusing on the student's whole personality and not on its components. As the main principles within the framework of this

Teaching Vocabulary By Using Clarification Of Mfpa Of Lexis In Class With...

approach, one can single out the differentiation and individualization of education, which develop and shape the character of the student. In the student-centered approach, the student is the main character of the entire educational process, and the teacher only acts as an assistant in developing the student's personality. Under this approach, the content of teaching a foreign language will be selected. Students will have the opportunity to build vocabulary based on the MFPA of lexis on thematic material that will meet their interests and needs and allow them to refer to their own experience or knowledge on the subject under discussion (García-Martínez, Sierra-Arizmendiarieta, Quijano-López, & Pérez-Ferra, 2020: 19–36).

Research Methodology

To solve these problems and test the validity of the hypothesis, the following research methods were used in work: analysis and generalization of research results; modeling the pedagogical process of forming the vocabulary skills based on the MFPA of experimental lexis learning. The reliability of the theoretical provisions and the presented methodological system for developing vocabulary skills based on the MFPA of lexis was determined from practical training. During the training, the effectiveness of the proposed algorithm for the formation of students' vocabulary based on the MFPA of lexis was also tested. The purpose of the practical training was to form students' vocabulary based on the MFPA of lexis.

Experimental training was carried out during one cycle of one academic semester in September-December 2018 based on the State Linguistic University. The participants of the experimental training were 42 2nd year students of the specialty "Linguistics and Intercultural Communication." English language proficiency corresponded to levels B2-C1 on the standard European proficiency scale in foreign languages. Work with MFPA of lexis was carried out in class time. Discussion of the results in mini-groups was carried out in the classroom on speech practice. Experimental training was carried out following an algorithm consisting of three stages. The algorithm for forming students' vocabulary based on the linguistic corpus includes three stages and seven steps: Stage I. Preparatory (installation and planning of work; familiarization with the rules for using the corpus; studying the material to complete the task); Stage II. Procedural (studying the results of queries in the canon of texts using the concordance program; discussing the results of research activities in mini-groups; using new lexical units in communicative tasks); Stage III. Final (reflection of students on their research activities, evaluation of the teacher's work).

Students of the control (21 people) and experimental (21 people) groups were taught using the English textbook "Practical English Course." In the experimental group, following the developed algorithm in the classroom, students received instructions from the teacher on using the linguistic corpus to form vocabulary, searched for lexical units using the concordance program, participated in the discussion of search results, used new lexical units in communicative tasks, evaluated their participation in research activities. Following the curriculum, the students had 5 English lessons per week. In experimental training, we used two types of control. The first type of control - regular monitoring- was carried out by the

teacher during experimental training to control the participation of all students in research activities based on the linguistic corpus and after the end of experimental training in the form of a general discussion. The teacher carried out the second type of control on forming vocabulary before starting the empirical exercise (stating cut) and after completion (formative cut). Students were asked to complete a standard lexical test.

The experimental group students were offered to search for the studied lexical units in the linguistic corpus using the concordance program, participate in the search results, use new lexical units in communicative tasks, and evaluate their participation in research activities. During the experimental training, the focus was on forming vocabulary based on the MFPA of lexis. During the procedural stage of the developed learning algorithm, depending on the learning task, students completed the following activities:

(a) the task of using the MFPA of lexis to study word polysemy:

1 Make a note to get some more milk. _____

2 There is merely a short note of what he decided. _____

3 Instinctively, we discern a dumb note, a moral insensitivity, which awakens a sense of alarm in others. _____

4 There's a note_of assurance in his voice. _____

5 The meeting ended on an optimistic note. _____

6 We noted his reluctance to testify. _____

7 Note down her telephone number in case you forget it. _____

(b) the task of using the MFPA of lexis to compose lexical test items:

1 Until a sudden decline from September 1978, he seemed xxxx unchallengeable.

2 She was a beautiful girl and made her presence felt xxxx at once.

3 In the period just before an election, results are published from some polling organization xxxx every day.

4 Jasper knew he was allowed extreme latitude in xxxx everything he did.

5 But rumors of war were being sounded by 1539, and in 1542 there began xxxx a decade of fighting.

6 Daak was xxxx at the front of the platform now, behind the vitreous bubble that protected the cockpit.

7 He sounded xxxx amused.

Results

The results of experimental training confirm the hypothesis of the study, which consists of the assumption that the formation of students' vocabulary based on the MFPA of lexis will be successful if it is carried out based on the development and implementation of such a methodological system, in which:

- the nomenclature of students' vocabulary, formed based on MFPA of lexis, is used;

- the methodological conditions necessary for the successful formation of the vocabulary skills based on the linguistic corpus are taken into account: the

Teaching Vocabulary By Using Clarification Of Mfpa Of Lexis In Class With...

building of students at the time of learning foreign language communicative competence; the use in teaching tasks (a) for determining the meaning of words, (b) for studying pronunciation, (c) for identifying differences between words that are close in meaning, (d) for differentiating words that are similar in spelling;

- training is organized in 3 stages (preparatory, procedural, evaluation).

The results of experiential learning were coded for statistical processing. The results of lexical tests in the ascertaining and forming sections were coded on a 4-point scale: "1", "0.75", "0.5", or "0." If the student's result was rated as "excellent," then it was coded as "1"; if the test was rated "good," then it was coded as "0.75"; if the test was rated as "satisfactory," then it was coded as "0.5"; if the test was evaluated as "unsatisfactory," then it was coded as "0". To assess the significance of the obtained results, Student's t-test was used. The Student's t-test aims to determine the differences in the values of the averages X and Y of two samples, X and Y. One of the main advantages of the test is the breadth of its application. It can be used to compare mean values for connected and disconnected samples. Samples are called independent (incoherent) if the procedure of the experiment and the results of measuring a particular property in subjects of one sample do not affect the features of the course of the same experiment and the consequences of measuring the same property in subjects (respondents) of another sample. And on the contrary, samples are called dependent (connected) if the procedure of the experiment and the obtained results of measuring a particular property, carried out on one sample, affect another. It should be emphasized that the same group of subjects on which the survey was conducted twice (even if they have different qualities, signs, characteristics), by definition, turns out to be a dependent or coherent sample. In our case, we are dealing with dependent samples since the formation of vocabulary based on the MFPA of lexis was carried out in the control and experimental groups before and after experimental training.

Conclusion

In conclusion, the results of the study are summarized, the achievement of the tasks set is proved, the hypothesis put forward is confirmed, the results are summarized, and conclusions are formulated:

1. The nomenclature of vocabulary formed by students of a language university has been clarified, and the nomenclature of vocabulary developed based on the MFPA of lexis has been determined: to correlate the visual image of a word with semantics; reveal the meaning of words with the help of context; reveal the polysemy of the word with the help of contexts; understand the meaning of words based on graphic features (affixation, converted lexical units, borrowed words, etc.); differentiate words that are similar in spelling; identify differences in the use of words with similar meanings.

2. The methodological conditions for the formation of vocabulary skills based on the MFPA of lexis have been identified: 1) the formation of students' foreign language communicative competence by the time of learning; 2) the use of tasks in teaching (a) to determine the meanings of words, (b) to study pronunciation,

(c) to identify differences between words that are close in meaning, (d) to differentiate words that are similar in spelling; 3) following an explicit learning algorithm with separately identified stages and steps.

3. an organized system for the formation of students' vocabulary based on the MFPA of lexis has been developed, which is a set of structural components and consists of four blocks: the target block (goal), the theoretical block (approaches and principles of teaching), the technological block (organizational forms, methods, means learning, stages of learning, methodological conditions) and the evaluation and performance block (assessment criteria and learning outcomes).

4. An algorithm for the formation of students' vocabulary based on the MFPA of lexis has been developed, which includes three stages (preparatory, procedural, and final) and seven steps (installation and planning of work; studying the results of queries in the corpus of texts using the concordance program and identifying language patterns; discussion results of research activities in mini-groups; familiarization with descriptive rules and meanings of words; use of new lexical units in communicative tasks; students' reflection on their research activities; evaluation of student's work by the teacher).

5. The methodology's effectiveness for forming students' vocabulary based on the MFPA of lexis has been proven.

The preceding confirms the development of a scientifically grounded and experimentally tested methodology for forming students' vocabulary based on the MFPA of lexis, which is the purpose of this study.

Recommendations

Experimental verification of the effectiveness of the scientific methodology for using the MFPA of lexis to improve the vocabulary of students allows offering English teachers a method for enhancing the lexical speaking skills of students based on semantic fields, which includes a target component (qualitative and quantitative improvement of vocabulary), content ("teaching models of semantic fields," identified based on thematic texts and dictionaries-thesauri), methods of mastering the vocabulary of semantic fields (language, conditional speech and speech exercises aimed at the systemic assimilation of lexical units of "training models" and their active use in speech activity), etc. We also note that the improvement of the productive vocabulary of the language should be carried out in unity and interconnection with other levels of language teaching, primarily morphological. It will serve as a solid linguistic base for replenishing the students' active, passive and potential vocabulary.

References

CHERNYSH, V. (2018). Competence-Based Approach To The Development Of Professionally Oriented Communicative Competence Of Foreign Languages Teacher-Trainees In The Intercultural Context. *International Journal of Applied Linguistics*, 2, https://doi.org/10.30525/978-9934-571-27-5_59

Teaching Vocabulary By Using Clarification Of Mfpa Of Lexis In Class With...

- GARCÍA-MARTÍNEZ, I., Sierra-Arizmendiarieta, B., Quijano-López, R., & Pérez-Ferra, M. (2020). Communicative Competence in Student Teaching Degrees: A Systematic Review. *PUBLICACIONES*, 50(3), <https://doi.org/10.30827/publicaciones.v50i3.15744>
- KANG, H.-W., & Golden, A. (2014). Vocabulary learning and instruction in a second or foreign language. *International Journal of Applied Linguistics*, 4(1), <https://doi.org/10.1111/j.1473-4192.1994.tb00055.x>
- NYIKOS, M., & Oxford, R. (2017). A Factor Analytic Study of Language-Learning Strategy Use: Interpretations from Information-Processing Theory and Social Psychology. *The Modern Language Journal*, 77(1), <https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.1993.tb01940.x>
- SCHMITT, N. (2018). Review article: Instructed second language vocabulary learning. *Language Teaching Research*, 12(3), <https://doi.org/10.1177/1362168808089921>
- SCHMITT, N. (2019). Understanding vocabulary acquisition, instruction, and assessment: A research agenda. *Language Teaching*, 52(02), <https://doi.org/10.1017/s0261444819000053>
- ÜNVER, M. M. (2018). lexical collocations: issues in teaching and ways to raise awareness. *European Journal of English Language Teaching*, 3(4), <https://doi.org/10.5281/zenodo.1344700>
- ZHENG, S. (2012). Studies and Suggestions on English Vocabulary Teaching and Learning. *English Language Teaching*, 5(5), <https://doi.org/10.5539/elt.v5n5p129>

VİDEO PLATFORMLARININ KULLANILABİLİRLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: YOUTUBE VE DAILYMOTION

EVALUATION OF USABILITY OF VIDEO PLATFORMS: YOUTUBE AND DAILYMOTION

ОЦЕНКА УДОБСТВА ВИДЕОПЛАТФОРМ: YOUTUBE И DAILYMOTION

Erdoğan OKULMUŞ*
Arif Cem TOPUZ**

ÖZ

Video platformları görsel ve işitsel uyarıcıların öğrenme ortamlarına entegre edilmesi adına önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Kimi zaman bir eğitim aracı kimi zaman da bir eğlence aracı olarak kullanılabilen video platformlarından yaygın olan iki tanesinin kullanılabilirliği konusunda kullanıcıların görüşlerini almak bu çalışmanın çıkış noktası olmuştur. Böylece bu çalışmada; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, internet kullanım süresi, kullanılan araç ve platformları ziyaret sıklığı faktörleri açısından farklı demografik özellikteki katılımcılar tarafından YouTube ve Dailymotion'un kullanılabilirlik düzeyinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Karma desende kurgulanan bu araştırmada veriler 217 katılımcıdan elde edilmiş ve video platformlarının kullanılabilirlik düzeyleri Sistem Kullanılabilirlik Ölçeği aracılığıyla belirlenmiştir. Bu ölçüğe katılımcıların demografik bilgileri ile YouTube ve Dailymotion video platformlarına yönelik görüşlerini belirtebilecekleri bölümler de eklenmiştir. Nicel verilerin analizinde ANOVA ve nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi uygulanmıştır. Böylece (1) video platformlarının kullanılabilirlik düzeyi ölçülmüş, (2) katılımcıların demografik özelliklerine göre kullanılabilirlik algılarının farklılaşma durumu sorgulanmış ve (3) katılımcıların video platformlarının kullanılabilirliğine ilişkin görüşlerini daha iyi anlamaya odaklanılmıştır. Araştırma bulguları; çalışma grubundaki katılımcıların YouTube platformunun kullanılabilirlik düzeyini yüksek bulurken Dailymotion platformunun kullanılabilirlik düzeyini düşük bulduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, kullanılabilirlik düzeyinin cinsiyete ve platformları ziyaret etme sıklığına göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Ardından, kullanıcıların kullanılabilirliğe ilişkin görüşleri; (i) pozitif görüşler, (ii) negatif görüşler, (iii) karşılaştırma görüşleri ve (iv) geliştirme önerileri

* ORCID: [0000-0003-4631-9650](https://orcid.org/0000-0003-4631-9650), Yüksek Lisans Öğrencisi ve Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı Kars Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü, Türkiye, erdincokulmus@gmail.com

** ORCID: [0000-0002-5110-5334](https://orcid.org/0000-0002-5110-5334), Dr. Öğr. Üyesi, Ardahan Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, Türkiye, arifcemtopuz@ardahan.edu.tr

Video Platformlarının Kullanılabilirliklerinin Değerlendirilmesi: Youtube ...

temaları çerçevesinde sentezlenmiştir. Sonuç bölümünde gelecek çalışmalar için araştırmacılara ve sistem geliştiricilerine katkı sağlayabilecek çeşitli önerilere de yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kullanılabilirlik, Youtube, Dailymotion, Uzaktan Öğrenme, Video Öğrenme.

ABSTRACT

Video platforms are crucial resources for integrating visual and auditory stimuli into learning environments. The starting point of this research is to get the opinions of users on the usability of two of the most common used video platforms, which can sometimes be used as an educational tool and sometimes as an entertainment tool. Thus, this research aims to evaluate the usability level of YouTube and Dailymotion by participants with different demographic characteristics in terms of gender, age, education level, duration of internet use, tools used, and frequency of visiting platforms. This research has been designed in a mixed-method approach, data were collected from 217 participants, and the usability levels of video platforms were determined through the System Usability Scale. By placing additional questions on the scale, participants could express their demographic information and their views on YouTube and Dailymotion video platforms. ANOVA was used in the analysis of quantitative data and the content analysis method was used in the analysis of qualitative data. Thus, (1) the usability level of the video platforms was measured, (2) the differentiation status of the usability perceptions according to the demographic characteristics of the participants was questioned, and (3) participants' views on the usability of the video platforms were analyzed. Research findings have shown that while the participants in the study group found the usability level of the YouTube platform high, they found the usability level of the Dailymotion platform low. In addition, it has been concluded that the usability level differs according to gender and the frequency of visiting the video platforms. Then, the participants' views on usability were synthesized within the themes of (i) positive opinions, (ii) negative opinions, (iii) comparison opinions, and (iv) improvement suggestions. The conclusion part also includes various suggestions that can contribute to researchers and system developers for future studies.

Keywords: Usability, YouTube, Dailymotion, Distance Learning, Video Learning.

АННОТАЦИЯ

Видеоплатформы являются важными ресурсами для интеграции визуальных и слуховых стимулов в среду обучения. Отправной точкой этого исследования является получение мнений пользователей об удобстве использования двух наиболее часто используемых видеоплатформ, которые иногда можно использовать в качестве образовательного инструмента, а иногда в качестве развлекательного инструмента. Таким образом, это исследование направлено на оценку уровня удобства использования YouTube и Dailymotion участниками с различными демографическими характеристиками с точки зрения пола, возраста, уровня образования, продолжительности использования Интернета, используемых инструментов и частоты посещения платформ.

Это исследование было разработано с использованием смешанного подхода, данные были собраны у 217 участников, а уровни удобства использования видеоплатформ были определены с помощью шкалы удобства использования системы. Поместив дополнительные вопросы на шкалу, участники могли выразить свою демографическую информацию и свое мнение на видеоплатформах YouTube и

Video Platformlarının Kullanılabilirliklerinin Değerlendirilmesi: Youtube ...

bir kullanım bağlamında etkililik, verimlilik, memnuniyetle belirtilen hedeflere ulaşmak için belirli kullanıcılar tarafından bir ürünün ne derecede kullanılabilirliği” şeklinde tanımlanmaktadır (ISO, 1998). Bir sistemin kullanılabilirliği Sistem Kullanılabilirlik Ölçeği gibi çeşitli ölçekler aracılığıyla belirlenebilmektedir (Kadirhan vd., 2015). Video platformlarının kullanılabilirliğini incelemek amacıyla Lima vd. (2020) tarafından yapılan bir çalışmada YouTube, Dailymotion, Metacafe, Vimeo ve Break isimli video tabanlı sosyal ağ platformları için ana sayfalarının kullanılabilirlik düzeyleri incelenmiştir. Söz konusu çalışmada 5 video platformunun da kullanılabilirlik düzeylerinin %70’in üzerinde olduğu değerlendirilmiş ve bu nedenle kullanılabilirlik düzeylerinin yüksek olduğu belirtilmiştir. Iqbal vd. (2017) tarafından yapılan bir çalışmada ise akıllı telefonlarda Dailymotion, YouTube ve Netflix gibi daha birçok uygulamanın kullanılabilirlik değerlendirmesi yapılmıştır.

Video platformlarının kullanılabilirliğine odaklanan çalışmalar incelendiğinde; mevcut çalışmaların oldukça sınırlı sayıda kaldığı, çalışmalarda sınırlı sayıdaki kullanıcıdan verilerin toplandığı ve bulguların nicel verilerin analiziyle sınırlı kaldığı görülmüştür. Bu araştırma ise; (i) verilerin toplandığı kullanıcıların farklı demografik özellikte olması, (ii) hem nicel hem de nitel verilerin toplanarak analiz edilmesi ve (iii) Türkiye’deki kullanıcıların görüşleri doğrultusunda bu iki video platformun kullanılabilirliğinin değerlendirildiği ilk çalışma olması yönüyle mevcut çalışmalardan farklılaşmaktadır. Dolayısıyla, literatürdeki bu boşluğu doldurmak amacıyla bu çalışmada farklı demografik özellikteki kullanıcıların görüşleri doğrultusunda YouTube ve Dailymotion isimli video platformlarının kullanılabilirlik düzeylerinin belirlenmesi, kullanılabilirlik algısının demografik özelliklere göre farklılaşma durumunun sorgulanması ve kullanıcıların kullanılabilirliğe ilişkin görüşlerinin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

1. YouTube ve Dailymotion isimli video platformlarının kullanılabilirlik düzeyleri nedir?
2. YouTube ve Dailymotion isimli video platformlarının kullanılabilirlik düzeyleri demografik özelliklere göre farklılaşmakta mıdır?
 - a) Cinsiyet
 - b) Yaş
 - c) Eğitim durumu
 - d) İnternet kullanım süresi
 - e) Video platformunu ziyaret ederken kullanılan araç/cihaz
 - f) Video platformunu ziyaret sıklığı
3. Katılımcıların video platformlarının kullanılabilirliğine ilişkin görüşleri nasıldır?

Çalışmanın geri kalanı; (i) yöntem, (ii) bulgular ve (iii) sonuç-tartışma ve öneriler bölümlerinden oluşmaktadır. Yöntem bölümünde araştırma sorularına nasıl cevap arandığı ve bulgular bölümünde analiz sonucunda elde edilen bulguların neler olduğu sunulmuştur. Ardından, sonuç-tartışma ve öneriler bölümünde bulgulardan çıkarılan sonuçlar literatür eşliğinde tartışılmış ve gelecek çalışmalar için araştırmacılara ve sistem geliştiricilerine çeşitli öneriler sunulmuştur.

2. YÖNTEM

Bu çalışma karma araştırma yöntemi üzerine kurgulanmıştır. Karma yöntem araştırmalarda çoklu veri toplanması nedeniyle çalışmanın araştırma soruları detaylı şekilde cevaplanıp daha iyi anlaşılması sağlanabilmektedir (Alkan vd., 2019). Çalışmada araştırma sorularına cevap aramada kurgulanan yöntemin ayrıntıları aşağıda (1) araştırma grupları, (2)

veri toplama aracı, (3) veri analiz yöntemi ve (4) güvenilirlik başlıkları çerçevesinde sunulmuştur.

2.1. Araştırma Grubu

Bu çalışmada araştırma grubu seçilirken demografik özellikler açısından çeşitliliğin sağlanabilmesi için amaçlı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Böylece bir kamu kurumunda bilgisayar kullanımı kursuna katılan kursiyerlerden ve ayrıca bu kurumun çalışanlarından; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, internet kullanım süresi, ziyaret ederken kullanılan araç/cihaz ve video platformlarını ziyaret etme sıklığı gibi değişkenler açısından farklı demografik özelliklere sahip olan katılımcıların seçilmesi amaçlanmıştır. Kursiyer ve çalışanlar arasından gönüllülük esasına göre bu araştırmaya katılmak isteyen 217 katılımcı bu çalışmanın araştırma grubunu oluşturmuştur. Araştırma grubuna seçilen katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımı aşağıda yer alan Tablo 1’ de gösterilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Grup	Değişken	n	%
Cinsiyet	Kadın	110	50,69
	Erkek	95	43,77
	Belirtmek İstemiyorum	8	3,68
	Geçersiz*	4	1,84
Yaş	18 yaş ve altı	30	13,82
	19 – 20	61	28,11
	21 – 22	45	20,73
	23 – 24	18	8,29
	25 – 26	12	5,52
	27 yaş ve üzeri	41	18,89
	Geçersiz *	10	4,6
Eğitim Durumu	İlköğretim	7	3,22
	Lise	54	24,88
	Ön Lisans	40	18,43
	Lisans	108	49,76
	Lisansüstü	8	3,68
İnternet Kullanım Durumu	1-2 saat	25	11,52
	3-4 saat	81	37,33
	5-6 saat	53	24,42
	7 saat ve daha fazla	51	23,50
	Geçersiz *	7	3,23
Toplam		217	100

* Geçersiz veriler ilgili faktöre yönelik analizlerden çıkarılmıştır.

Tablo 1’de sunulduğu üzere çalışmanın örneklemini 217 katılımcıdan oluşturmaktadır. Katılımcıların 110’u kadın (%50,69), 95’i erkek (%43,77) ve 8’i cinsiyetini belirtmek istemeyen (%3,68) kişiler olup, 4’ ü (%1,83) ise ölçekte cinsiyet alanını boş bırakmıştır. Ölçekte cinsiyet, yaş ve internet kullanım süresi belirleme maddelerine cevap vermeyen katılımcı sayıları tabloda yıldız (*) simgesiyle gösterilmiş olup bu katılımcılardan alınan veriler ilgili faktörlere yönelik analizlere dahil edilmemiştir.

Video Platformlarının Kullanılabilirliklerinin Değerlendirilmesi: Youtube ...

Nitel verilerin toplandığı çalışma grubu ise nicel verilerin toplandığı çalışma grubuyla aynı katılımcılardan oluşmaktadır. Araştırma grubundaki 217 katılımcıdan 167'si (%77) Youtube için görüş bildirirken 164 katılımcı (%76) Dailymotion için görüş bildirmiştir.

2.2. Veri Toplama Aracı

Bu çalışmanın üç araştırma sorusundan birinci ve ikinci sorular için veriler Brooke (1996) tarafından geliştirilmiş ve Kadirhan vd. (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış Sistem Kullanılabilirlik Ölçeği (SKÖ) aracılığıyla toplanmıştır. Bu ölçekte 5'li likert tipinde 10 madde bulunmaktadır (EK1). Ölçekte kullanılan maddelerin tek numaralı olanları pozitif, çift numaralı olanları negatif ifade içermektedir. Katılımcıların her bir maddeye 1 ile 5 arasında puan vermeleri beklenmektedir (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum).

Çalışmanın üçüncü araştırma sorusuna ilişkin verilerin toplanabilmesi için SKÖ ölçeğinin altına 2 açık uçlu soru eklenmiştir. Bu sorularla katılımcıların YouTube ve Dailymotion platformunun kullanılabilirliğine ilişkin görüşleri toplanmıştır.

2.3. Veri toplama süreci

Çalışmanın veri toplama sürecinde, katılımcıların YouTube ve Dailymotion platformlarının kullanılabilirliğini daha sağlıklı şekilde değerlendirebilmeleri için; (1) kullanılabilirlik kavramı kısaca açıklanmış, (2) ardından katılımcılardan her iki platform üzerinden dört görevi yerine getirmeleri istenmiş ve (3) her iki platformu kullanan katılımcılara veri toplamada kullanılacak form verilmiştir. Her katılımcıya kullanılabilirlik kavramının açıklanması ve bazı görevler verilmesindeki amaç; katılımcıların yeterli hazırbulunuşluk seviyesine sahip olmaları, her iki platformu kıyaslayabilecek bilgiye sahip olmalarının sağlanması ve böylece kullanılabilirliğe yönelik daha güvenilir veriler elde edilmesidir. Bu amaçla, tüm kullanıcılardan her iki video platformu üzerinden gerçekleştirmeleri istenen dört görev; (i) "LGS Türkçe" kelimeleriyle bir video bulmaları, (ii) videonun görüntü kalitesini artırmaları, (iii) çalışma hızını 2 katına çıkarmaları ve (iv) tam ekran modunda videoyu yaklaşık 1 dakika izlemeleri şeklindedir. Görevleri gerçekleştiren katılımcılara veri toplama formunun verilmesiyle çalışmanın nicel ve nitel verileri birlikte toplanabilmiştir.

2.4. Veri analiz süreci

Nicel verilerin analiz edilebilmesi için öncelikle katılımcıların ölçekteki 10 maddeye verdiği 1-5 aralığındaki puanlar bir Excel dosyasına aktarılmıştır. Ardından, ölçekteki negatif içerikli ters maddelerin puanları pozitif hale getirilmiş ve sonrasında 100'lük sisteme dönüştürülmüştür. Böylece her iki platformun kullanılabilirliğine ilişkin puanlar elde edilmiştir. Bir sistemin 100 üzerinden aldığı puanın 70'in üzerinde olması, bu sistemin kullanılabilirlik düzeyinin iyi olduğu anlamına gelirken, 70'in altında kalması ise sistemin daha fazla inceleme ve iyileştirme gerektirdiği anlamı taşımaktadır (Bangor vd., 2008). Video platformlarının kullanılabilirlik düzeylerinin değerlendirilmesinde bu kriter dikkate alınmıştır.

Çalışmada nicel verilerin analizine yönelik işlemler SPSS 22.0 yazılımı yardımıyla yapılmıştır. Değerlendirilen iki platformun kullanılabilirlik düzeylerinin demografik özelliklere göre farklılaşp farklılaşmadığını test edebilmek için hangi istatistiksel yöntemin kullanılabileceğini belirlemek amacıyla öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediği sorgulanmıştır. Bu amaçla SPSS yardımıyla basıklık-çarpıklık değerlerine

bakılmıştır. Tabachnick ve Fidell'den aktaran İskender ve Bayram (2018: 60) bu değerlerin -1.5 ile +1.5 arasında olması durumunda verilerin normal dağılım gösterdiğinin kabul edileceğini ifade etmiştir. Verilerin normal dağılım gösterdiğinin anlaşılması üzerine, gruplar arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığının sorgulanmasına yönelik analizlerde parametrik testlerden ANOVA yönteminin kullanılması yoluna gidilmiştir.

Nitel verilerin analiz edilebilmesi için ise öncelikle katılımcıların veri toplama formuna yazdıkları tüm ifadeler Word ortamına aktarılarak transkript edilmiştir. Ardından, bu ifadeler NVivo 1.6 yazılımına aktarılmış ve içerik analizi yapılarak kodlar, kategoriler ve temalar belirlenmiştir. İçerik analizi sonucunda her iki video platformu için elde edilen temalar: i) pozitif görüşler, ii) negatif görüşler, iii) karşılaştırma görüşleri ve iv) geliştirme önerileri şeklindedir.

2.5. Güvenirlilik ve geçerlik:

Güvenirlilik, katılımcıların maddelere verdikleri cevapların birbirleriyle tutarlı olması olarak ifade edilmektedir (Büyüköztürk, 2017: 108). Bu çalışmada video platformları için toplanan nicel verilerin güvenirlilik hesaplaması ayrı ayrı yapılarak aşağıdaki Tablo 2' de sunulmuştur.

Tablo 2: Nicel Verilerin Güvenirlilik Hesaplaması

Grup		n	%	Cronbach's Alpha (α)
YouTube	Geçerli veri	184	84.8	0.822
	Geçersiz veri	33	15.2	
Dailymotion	Geçerli	169	77.9	0.826
	Geçersiz	48	22.1	
Toplam		217	100	

Tablo 2'de sunulan Cronbach's Alpha değerleri incelendiğinde, video platformları için toplanan nicel verilerin hem YouTube ($\alpha > 0.7$) hem de Dailymotion ($\alpha > 0.7$) için güvenilir olduğu anlaşılmıştır.

Geçerlik, uygulanan ölçme aracının ölçülmesi amaçlanan özelliği ne seviyede doğru ölçtüğünü belirten bir ifadedir (Büyüköztürk, 2017: 108). Bu çalışmada ölçüğün geçerlik sorgulaması için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerinin hesaplaması yoluna gidilmiş ve KMO değerinin 0.787 (0.70-0.79 arası iyi) bulunması üzerine kullanılan ölçüğün geçerli olduğu anlaşılmıştır (Akgül, 1997).

Nitel verilerin güvenirlilik ve geçerlik boyutu nicel verilerden farklı değerlendirilmektedir (Şener vd., 2017). Guba (1981) çalışmasında güvenirlilik ve geçerlik için dikkate alınabilecek unsurları; inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve doğrulanabilirlik faktörleriyle ifade etmektedir. Bu nedenle çalışmanın nitel boyutu kapsamında, inandırıcılık için; yönetsel olarak uygunluğun sağlanabilmesi amacıyla yöntem, veri ve analitik süreçlerde bütünlüğün sağlanmasına özen gösterilmiş (Morse vd., 2002), aktarılabilirlik için; katılımcı sayısı, veri toplama yöntemi ve toplama süreci açıklanmış (Shenton, 2004), tutarlılık için; çalışma tasarımı detaylı bir şekilde ifade edilmiş (Thomas ve Magilvy, 2011), doğrulanabilirlik için ise; araştırma yöntemleri ayrıntılı bir şekilde aktarılmıştır (Shenton, 2004).

3. BULGULAR

Bu çalışmada YouTube ve Dailymotion video platformlarının kullanılabilirliği 3 araştırma sorusu çerçevesinde analiz edilmiş ve bulgular bu bölümde araştırma soruları çerçevesinde sunulmuştur. Verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular; (1) video platformlarının kullanılabilirlik düzeyleri, (2) demografik özelliklere göre kullanılabilirlik

Video Platformlarının Kullanılabilirliklerinin Değerlendirilmesi: Youtube ...

düzeylerinin farklılaşması durumu ve (3) katılımcı görüşleri başlıkları altında aşağıda açıklanmıştır.

3.1. Video platformlarının kullanılabilirlik düzeyleri

Bu çalışmanın birinci araştırma sorusu ile YouTube ve Dailymotion isimli video platformlarının kullanılabilirlik düzeylerinin ne olduğu belirlenmiştir. Katılımcılardan elde edilen veriler yardımıyla madde bazlı hesaplanan ortalama puanlar Tablo 3'te ve bu ortalamaların demografik özelliklere göre dağılımı ise Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 3: Ölçekteki Maddelere Göre Ortalamaların Dağılımı

Soru No	Ölçek Maddeleri	YouTube			Dailymotion		
		Geçerli	Geçersiz*	Ortalama (\bar{x})	Geçerli	Geçersiz*	Ortalama (\bar{x})
1	Bu sistemi sıklıkla kullanacağımı düşünüyorum.	215	2	91,62	209	8	35,5
2	Sistemi gereksiz bir şekilde karmaşık buldum.	209	8	85,83	209	8	52,72
3	Sistemin kolay kullandığımı düşündüm.	214	3	89,62	200	17	45,4
4	Bu sistemi kullanabilmek için teknik bir kişinin desteğine ihtiyacım olabileceğini düşünüyorum.	207	10	83,29	201	16	57,4
5	Sistemdeki çeşitli fonksiyonları iyi entegre olmuş biçimde buldum.	211	6	79,71	203	14	47,19
6	Sistemde fazla tutarsızlık olduğunu düşündüm.	204	13	79,01	204	13	59,31
7	Birçok insanın bu sistemi hızlı bir şekilde kullanabileceğini düşünüyorum.	210	7	86	202	15	47,22
8	Sistemin kullanımı çok hantal buldum.	209	8	83,92	211	6	54,21
9	Sistemi kullanırken kendimden emindim.	213	4	87,98	201	16	47,56
10	Sisteme giriş yapmadan önce birçok şey öğrenmem gerekti.	208	9	79,42	211	6	54,12
Ortalama				84,64	50,06		

* Geçersiz veriler ilgili faktöre yönelik hesaplamalardan çıkarılmıştır.

Tablo 2: Demografik özelliklere göre ortalamaların dağılımı

Grup	Değişken	YouTube (\bar{x})	Dailymotion (\bar{x})
Cinsiyet	Kadın	84,52	50,34
	Erkek	84,37	50,5
	Belirtmek İstemiyorum	84,75	50,24

Yaş	18 yaş ve altı	85,2	50,33
	19 - 20	84,83	50,35
	21 - 22	84,94	50,3
	23 - 24	85,2	50,43
	25 - 26	86,4	48,93
	27 yaş ve üzeri	84,54	50,44
	Eğitim Durumu	İlköğretim	80,8
Lise		85,12	50,44
Ön Lisans		85,01	50,47
Lisans		84,47	50,44
Lisansüstü		81,8	36,36
İnternet kullanım durumu	1-2 saat	84,45	50,34
	3-4 saat	84,47	50,45
	5-6 saat	84,95	50,26
	7 saat ve daha fazla	84,68	50,32

Tablo 3 üzerinden YouTube ve Dailymotion platformlarının kullanılabilirlik düzeyleri değerlendirildiğinde, YouTube platformunun kullanılabilirlik düzeyinin “yüksek” olduğu ($\bar{x}=84.64$), ancak; Dailymotion platformunun kullanılabilirlik düzeyinin “düşük” olduğu ($\bar{x}=50.06$) bulgusuna ulaşılmıştır. Tablo 4 üzerinden cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve internet kullanım süresi faktörleri özelinde iki platformun kullanılabilirlik düzeylerine bakıldığında, YouTube platformunun kullanılabilirlik düzeyinin her durumda Dailymotion platformunun kullanılabilirlik düzeyinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Çalışmanın nitel boyutu kapsamında bu durumun neden kaynaklanmış olabileceğinin anlaşılabilmesi için öğrenci görüşleri analiz edildiğinde, öğrencilerin; (a) YouTube video platformunu içerik açısından daha zengin buldukları, (b) YouTube’da aradıkları her bilgiye kolayca ulaşabildikleri ve (c) YouTube platformunun hızlı olduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Dolayısıyla, YouTube platformunun kullanılabilirlik düzeyinin yüksek çıkmasını etkileyen faktörler; içerik zenginliği, kolay kullanım ve hızlı çalışma olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin YouTube platformuna ilişkin ifadelerinden bazıları aşağıda verilmiştir.

“İçeriği fazla merak ettiğim şeylere hızlıca ulaşabiliyorum”

“Akıcı her şeye ulaşabiliyorum”

“Bana göre YouTube’un kullanımı daha iyi kolaylığı daha iyi hızı da daha iyi”

Kullanılabilirlik düzeyine ilişkin farkın demografik özellikler bazında istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı ise ikinci araştırma sorusu kapsamında aşağıda irdelenmiştir.

3.2. Demografik özelliklere göre video platformlarının kullanılabilirlik düzeyleri

Çalışmanın ikinci araştırma sorusu kapsamında YouTube ve Dailymotion isimli video platformlarının kullanılabilirlik düzeylerinin; i) cinsiyet, ii) yaş, iii) eğitim düzeyi, iv) internet kullanım süresi, v) kullanılan araç/cihaz ve vi) ziyaret etme sıklığı faktörleri bazında farklılaşma durumu sorgulanmıştır. Ulaşılan bulgular aşağıda bu alt başlıklar çerçevesinde sunulmuştur.

3.2.1. Platformların kullanılabilirlik düzeyinin cinsiyete göre farklılaşma durumu

YouTube ve Dailymotion isimli video platformlarının kullanılabilirlik düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşma durumu ANOVA ile analiz edilmiş olup sonuçlar aşağıda yer alan Tablo 5’te gösterilmiştir.

Video Platformlarının Kullanılabilirliklerinin Değerlendirilmesi: Youtube ...

Tablo 3: Cinsiyete göre ANOVA testi sonucu

Grup	Değişken	n	\bar{x}	s	Anova	
					f	p
YouTube	Kadın	110	86.57	14.7	1.768	0.173
	Erkek	92	82.99	14.96		
	Belirtmek İstemiyorum	8	80.69	15.73		
	Toplam	210	84.78	14.91		
Dailymotion	Kadın	110	48.78	16.64	3.082	0.048
	Erkek	92	53.67	17.47		
	Belirtmek İstemiyorum	8	42.19	18.43		
	Toplam	210	50.67	17.24		

Tablo 5 incelendiğinde cinsiyete göre YouTube platformunun kullanılabilirlik düzeyinin anlamlı bir farklılık göstermediği ($p>0.05$) görülmektedir. Ancak, Dailymotion platformunun kullanılabilirlik düzeyinin ise cinsiyete göre farklılaştığı ($p<0.05$) anlaşılmaktadır. Farklılığın hangi gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı olduğunu belirlemek için yapılan Tukey/LSD testi sonucunda; kadın ve erkekler arasında Dailymotion'ın kullanılabilirlik düzeyinin farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır. Böylece Dailymotion'ın kullanılabilirlik düzeyinin kadınlar tarafından daha düşük bulunduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan, cinsiyetini belirtmek istemeyen grupta istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiş olması değerlendirilirken bu gruptaki katılımcı/veri sayısının az olması ($n=8$) dikkate alınmalıdır.

3.2.2. Platformların kullanılabilirlik düzeyinin yaşa göre farklılaşma durumu

YouTube ve Dailymotion isimli video platformlarının kullanılabilirlik düzeylerinin yaşa göre farklılaşma durumuna ilişkin ANOVA sonuçları aşağıda yer alan Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 4: Yaşa göre ANOVA testi sonucu

Grup	Değişken	n	\bar{x}	s	Anova	
					f	p
YouTube	18 yaş ve altı	30	83.99	16.8	0.277	0.925
	19-20 yaş	60	94.36	13.47		
	21-22 yaş	45	95.35	16.21		
	23-24 yaş	18	82.64	21.01		
	25-26 yaş	11	84.02	12.89		
	27 yaş ve üzeri	40	86.95	12.38		
	Toplam	204	84.86	15.04		
Dailymotion	18 yaş ve altı	30	49	14.5	1.739	.127
	19-20 yaş	60	52.2	17.45		
	21-22 yaş	45	45.94	18.34		
	23-24 yaş	18	52.48	17.4		
	25-26 yaş	11	61.43	16.27		
	27 yaş ve üzeri	40	51.5	17.74		
	Toplam	204	50.73	17.41		

Tablo 6 incelendiğinde; YouTube ve Dailymotion video platformlarının kullanılabilirlik düzeyinin yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermediği ($p>0.05$) anlaşılmaktadır. Çalışmanın nitel verileri analiz edildiğinde bir katılımcının YouTube video platformu için her yaşta bireyin kullanabileceğini ifade etmesi, nicel verilerin analizi

sonucunda yaşa göre farklılaşma olmadığı tespit edilmesi bulgusunu destekler niteliktedir. Katılımcının bu duruma ilişkin ifadesi aşağıda verilmiştir.

“Youtube her yaştan insanın kullanabileceği bir platform. Üstelik bu uygulamayı kullanırken ekstra bir bilgi gereksinimine gerek yok. Bu nedenle büyük bir kitlenin daha çok dikkatini çekiyor. ...”

3.2.3. Platformların kullanılabilirlik düzeyinin eğitim durumuna göre farklılaşma durumu

Video platformlarının kullanılabilirlik düzeylerinin eğitim durumuna göre farklılaşım farklılaşmadığına ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 5: Eğitim durumuna göre ANOVA testi sonucu

Grup	Değişken	n	\bar{x}	s	Anova	
					f	p
YouTube	İlköğretim	7	79.36	16.54	0.882	0.475
	Lise	54	82.76	14.92		
	Ön lisans	39	84.39	17.47		
	Lisans	106	85.31	14.03		
	Lisansüstü	8	91.75	8.94		
	Toplam	214	84.53	14.87		
Dailymotion	İlköğretim	7	52.76	16.07	1.893	0.113
	Lise	54	53.42	19.31		
	Ön lisans	39	54.28	18.55		
	Lisans	106	47.24	15.38		
	Lisansüstü	8	52	14.26		
	Toplam	214	50.44	17.18		

Tablo 7 incelendiğinde her iki video platformunun kullanılabilirlik düzeylerinin kullanıcıların eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği ($p>0.05$) görülmektedir.

3.2.4. Platformların kullanılabilirlik düzeyinin internet kullanım süresine göre farklılaşma durumu

YouTube ve Dailymotion isimli video platformlarının kullanılabilirlik düzeylerinin internet kullanım süresine göre farklılaşma durumuna ilişkin ANOVA sonuçları aşağıda yer alan Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 6: İnternet kullanım süresine göre ANOVA testi sonucu

Grup	Değişken	n	\bar{x}	s	Anova	
					f	p
YouTube	1-2 saat	25	80.28	16.22	1.633	0.183
	3-4 saat	81	87.23	13.06		
	5-6 saat	53	83.62	15.97		
	7 saat ve üzeri	51	84.26	15.53		
	Toplam	210	84.77	14.89		
Dailymotion	1-2 saat	25	50.58	14.2	0.198	0.898
	3-4 saat	81	49.38	17.15		
	5-6 saat	53	51.27	17.76		
	7 saat ve üzeri	51	51.45	18.72		
	Toplam	210	50.5	17.29		

Video Platformlarının Kullanılabilirliklerinin Değerlendirilmesi: Youtube ...

Tablo 8 incelendiğinde, YouTube ve Dailymotion video platformlarının kullanılabilirlik düzeylerinin, katılımcıların internet kullanım süresine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ($p>0.05$) anlaşılmaktadır.

3.2.5. Platformların kullanılabilirlik düzeyinin ziyaret ederken kullanılan araçlara göre farklılaşma durumu

YouTube ve Dailymotion isimli video platformlarının kullanılabilirlik düzeylerinin video platformlarını ziyaret ederken kullanılan araçlara/cihazlara göre farklılaşma durumuna ilişkin ANOVA sonuçları aşağıda yer alan Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Kullanılan araca göre ANOVA testi sonucu

Grup	Değişken	n	\bar{x}	s	Anova	
					f	p
YouTube	Telefon	171	85.01	14.4	1.874	0.116
	Bilgisayar	26	79.79	18.48		
	Telefon + Bil.	6	78.66	13.95		
	Tablet	8	87.81	12.79		
	Telefon + Bil. + Tbl.	4	98	2.3		
	Toplam	215	84.55	14.91		
Dailymotion	Telefon	168	49.63	16.49	.2.183	0.072
	Bilgisayar	26	58.63	21.22		
	Telefon + Bil.	6	54.33	18.34		
	Tablet	8	43.09	14.75		
	Telefon + Bil. + Tbl.	4	44	9.93		
	Toplam	212	50.52	17.24		

Tablo 9 incelendiğinde, YouTube ve Dailymotion video platformlarının kullanılabilirlik düzeylerinin, katılımcıların video platformlarını ziyaret ederken kullandıkları araçlara göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0.05$) anlaşılmaktadır.

3.2.6. Platformların kullanılabilirlik düzeyinin katılımcıların platformları ziyaret etme sıklığına göre farklılaşma durumu

YouTube ve Dailymotion isimli video platformlarının kullanılabilirlik düzeylerinin katılımcıların bu platformları ziyaret etme sıklığına göre farklılaşma durumu ANOVA ile analiz edilmiş olup sonuçlar aşağıda yer alan Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: Ziyaret sıklığına göre ANOVA testi sonucu

Grup	Değişken	n	\bar{x}	s	Anova	
					f	p
YouTube	Her gün	158	86.68	13.35	6.264	0.002
	Haftada birkaç kez	50	78.4	17.81		
	Ayda birkaç kez	5	80.88	18.09		
	Toplam	213	84.06	14.97		
Dailymotion	Her gün	155	49.76	16.59	0.832	0.437
	Haftada birkaç kez	50	53.38	19.15		
	Ayda birkaç kez	5	49.95	19.52		
	Toplam	210	50.63	17.28		

Tablo 10 incelendiğinde YouTube video platformunun kullanılabilirlik düzeyinin ziyaret etme sıklığına göre anlamlı bir farklılık ($p<0.05$) gösterdiği anlaşılmaktadır. Farklılığın hangi faktörler arasında istatistiksel olarak anlamlı olduğunu belirlemek için yapılan Tukey/LSD testi sonucunda; “her gün” ve “haftada birkaç kez” değişkenleri arasında kullanılabilirlik düzeyinin farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır. Dailymotion video

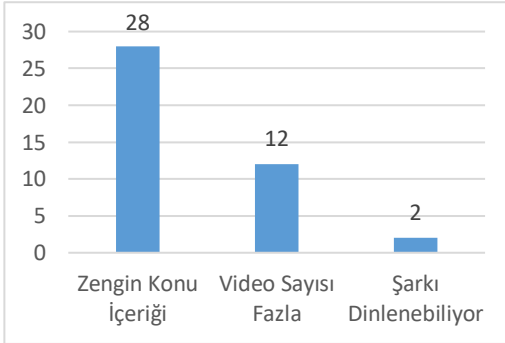
platformunun kullanılabilirlik düzeyi ile ziyaret etme sıklığına arasında anlamlı bir farklılık ($p>0,05$) olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, YouTube'un kullanılabilirlik düzeyinin video platformunu her gün ziyaret edenler tarafından yüksek bulunması ve Dailymotion'un kullanılabilirlik düzeyinin ise haftada birkaç kez kullananlar tarafından yüksek bulunması dikkat çekici bir sonuç olarak yorumlanabilir.

3.3. Video platformlarının kullanılabilirliğine ilişkin katılımcı görüşleri

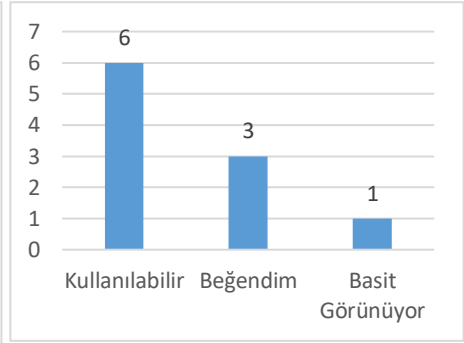
Çalışmanın üçüncü araştırma sorusu kapsamında katılımcıların YouTube ve Dailymotion video platformlarının kullanılabilirliklerine ilişkin algılarının daha iyi anlaşılabilmesi için görüşleri analiz edilmiştir. Katılımcı görüşleri üzerinde yapılan içerik analizi sonucunda: (i) pozitif görüşler, (ii) negatif görüşler, (iii) karşılaştırma görüşleri ve (iv) geliştirme önerileri temalarına ulaşılmıştır. Her iki platformun kullanılabilirliğine ilişkin görüşler karşılaştırmalı olarak aşağıda bu temalar çerçevesinde sunulmuştur.

3.3.1. Pozitif görüşler

Katılımcıların, YouTube ve Dailymotion video platformlarının kullanılabilirliklerine ilişkin memnuniyetlerini ve olumlu düşüncelerini belirttikleri görüşleri doğrultusunda 'pozitif görüşler' teması elde edilmiştir. Şekil 1 YouTube video platformu için ve Şekil 2 Dailymotion video platformu için pozitif görüşlere ilişkin kodları ve frekansları göstermektedir.

Şekil 1. YouTube'a İlişkin Pozitif Görüşler

Şekil 2. Dailymotion'a İlişkin Pozitif Görüşler

Şekil 1 ve Şekil 2 incelendiğinde, YouTube hakkındaki pozitif görüş sayısının Dailymotion'dan fazla olduğu görülmektedir. Bu veri, çalışmanın nicel boyutu kapsamında ulaşılan YouTube video platformunun kullanılabilirlik düzeyinin Dailymotion video platformunun kullanılabilirlik düzeyinden daha yüksek olması bulgusunu desteklenmektedir. Katılımcıların YouTube'u beğenme sebepleri; zengin konu içeriği olması ve video sayısının fazla olması şeklinde ifade edilmiştir. Dailymotion video platformuna ilişkin az sayıdaki olumlu görüşler ise; platformun kullanılabilir bulunması ve platform ara yüzünün basit olması şeklindedir. Bu nokta, katılımcıların YouTube ve Dailymotion'un kullanılabilirliğine ilişkin pozitif görüşlerini belirttikleri ifadelerinden bazılarında aşağıda yer verilmiştir.

"Yıllardır kullandığım birçok konuda rahatlık sağlayan gerekli bir uygulama"

"İçeriği fazla merak ettiğim şeylere hızlıca ulaşabiliyorum"

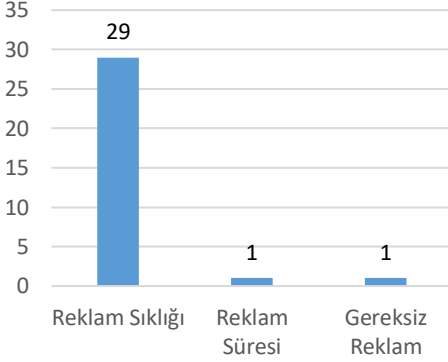
"Bireysel çalışmaya olanak verdiği için duygusal gelişim üst düzeydedir"

"Video ve diğer bilgileri öğrenmem de ve kolay ulaşılabilir..."

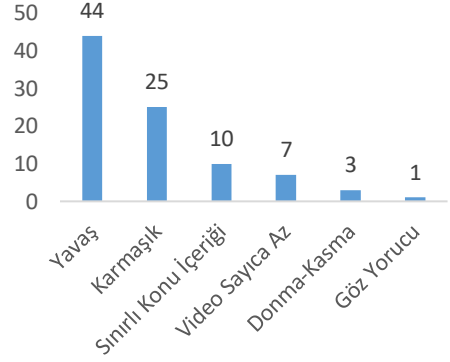
Video Platformlarının Kullanılabilirliklerinin Değerlendirilmesi: Youtube ...

3.3.2. Negatif görüşler

Katılımcıların, YouTube ve Dailymotion video platformlarının kullanılabilirliklerine ilişkin memnuniyetsizliklerini ve olumsuz düşüncelerini belirttikleri görüşleri doğrultusunda ‘negatif görüşler’ teması elde edilmiştir. Şekil 3 YouTube video platformu için ve Şekil 4 Dailymotion video platformu için negatif görüşlere ilişkin kodları ve frekansları göstermektedir.

Şekil 3. YouTube'a İlişkin Negatif Görüşler

Şekil 4. Dailymotion'a İlişkin Negatif Görüşler

Şekil 3 ve Şekil 4 incelendiğinde katılımcıların Dailymotion için Youtube'dan daha fazla kullanılabilirlik sorununu ifade ettiği anlaşılmaktadır. Bu bulgu çalışmanın nicel boyutu kapsamında ulaşılan Dailymotion video platformunun kullanılabilirlik düzeyinin YouTube video platformunun kullanılabilirlik düzeyinden daha düşük olması bulgusunu desteklenmektedir. Nitel veriler üzerinde yapılan içerik analizi sonucunda YouTube video platformunun kullanılabilirliğine ilişkin negatif görüşler reklam kategorisi altında toplanmıştır. Katılımcıların görüşlerini olumsuz yönde etkileyen reklam unsurları; a) reklamların sıklığı, b) reklamların süresi ve c) gereksiz reklamlar şeklinde belirlenmiştir. Dailymotion video platformunun kullanılabilirliğine ilişkin negatif görüşler ise; a) teknik sorunlar ve b) içeriğin yetersizliği kategorilerinden oluşmaktadır. Dailymotion için katılımcıların belirttikleri kullanılabilirlik sorunları; platformun yavaş çalışması, donma sorunu yaşanması, içerikte video sayılarının az ve konu zenginliği açısından kısıtlı olması şeklindedir. Katılımcıların YouTube ve Dailymotion'un kullanılabilirliğine ilişkin negatif görüşlerini belirttikleri ifadelerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir.

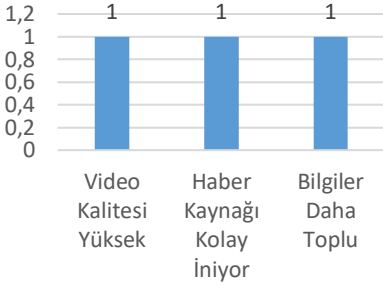
“... çok fazla reklam çıkıyor ve izlediğin videoya odaklanamıyorsun”

“Çok göz yorucu olumlu yanı yok”

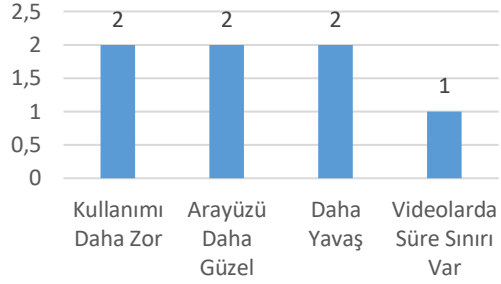
“Biraz karışık bir sistem kullanımı karmakarışık...”

3.3.3. Karşılaştırma görüşleri

Karşılaştırma teması, katılımcıların YouTube ve Dailymotion isimli video platformlarının kullanılabilirliklerini kıyaslamalarına yönelik ifadelerini içermektedir. Şekil 5 YouTube video platformu için ve Şekil 6 Dailymotion video platformu için karşılaştırmaya yönelik görüşlerden elde edilen kodları ve frekansları göstermektedir.

Şekil 5. YouTube' a İlişkin Karşılaştırma Görüşleri

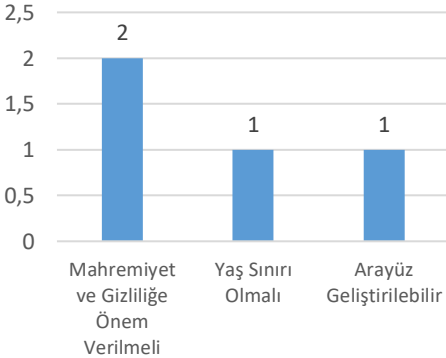
Şekil 6. Dailymotion'a İlişkin Karşılaştırma Görüşleri

Şekil 5 ve Şekil 6 incelendiğinde, YouTube ve Dailymotion video platformlarını kıyaslayan katılımcıların genelde YouTube için üstünlük sağladığı noktaları ve Dailymotion için geliştirilmesi gereken noktaları ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Örneğin, Youtube platformunda video kalitesinin daha yüksek olduğu ve bilgilerin daha toplu bulunduğu belirtilirken, Dailymotion için kullanımının daha zor olduğu ve daha yavaş çalıştığı belirtilmiştir. Diğer taraftan, kıyaslamaya ilişkin görüşler arasında sınırlı sayıda da olsa (n=2) bazı katılımcıların Dailymotion platformunun arayüzünün Youtube platformunun arayüzünden daha güzel olduğunu ifade ettiği görülmüştür. Katılımcıların YouTube ve Dailymotion'un kullanılabilirliğine ilişkin karşılaştırma yaptıkları ifadelerinden bazılarında aşağıda yer verilmiştir.

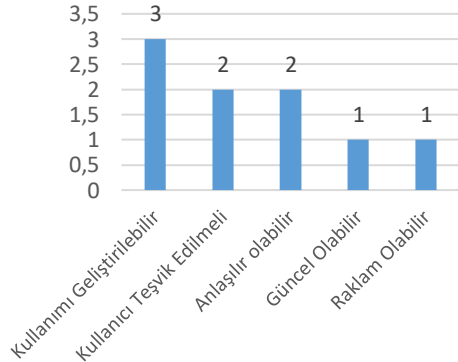
- “Bana göre youtube'nin kullanımı daha iyi kolaylığı daha iyi hızı da daha iyi”
- “Youtube de haber kaynakları daha çabuk indiriliyor”
- “Dailymotion sitesinin kullanımı youtube göre daha anlaşılabilir ve zor”
- “Youtube kadar ilgimi çekmedi”

3.3.4. Geliştirme Önerileri

Katılımcıların, YouTube ve Dailymotion isimli video platformlarının kullanılabilirlik düzeylerinin artırılabilmesine yönelik görüşleri doğrultusunda ‘geliştirme önerileri’ teması elde edilmiştir. Şekil 7 YouTube video platformu için ve Şekil 8 Dailymotion video platformu için geliştirme önerilerine yönelik görüşlerden elde edilen kodları ve frekansları göstermektedir.

Şekil 7. Youtube'a İlişkin Geliştirme Görüşleri

Şekil 8. Dailymotion'a İlişkin Geliştirme Görüşleri

Video Platformlarının Kullanılabilirliklerinin Değerlendirilmesi: Youtube ...

Şekil 7 ve Şekil 8 incelendiğinde katılımcıların Dailymotion için daha fazla kullanılabilirlik önerisi sundukları anlaşılmaktadır. YouTube platformu için sunulan geliştirme önerileri; a) mahremiyet ve gizlilik ilkesine dikkat edilmesi, b) kullanıcılar için yaş sınırı olması ve c) platform arayüzünün geliştirilmesi şeklindedir. Dailymotion için sunulan öneriler ise; a) kullanıcıların teşvik edilmesi, b) içerikte reklam olması, c) platformun daha anlaşılabilir ve güncel hale getirilmesi şeklindedir. Bu öneriler değerlendirilirken görüş bildiren katılımcı sayısının az olduğu dikkate alınmalıdır. Bu sınırlılık göz önünde bulundurularak, bir video platformunun kullanılabilirliğinin artırılması için belirtilen unsurlara yönelik geliştirme yapılabilir. Katılımcıların YouTube ve Dailymotion'un kullanılabilirliğine ilişkin geliştirme önerilerini belirttikleri ifadelerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir.

"Youtube yaş sınırı olabilir"

"Daha eğitici daha kullanışlı daha hızlı olabilirdi"

"Daha anlaşılır ve güncellenmiş bir şekilde sunulmalıdır"

"İçeriğin artması sistemin anlaşılabilir olması gerekir"

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada farklı demografik özellikteki bireylerin katılımıyla YouTube ve Dailymotion isimli video platformlarının kullanılabilirlik düzeyleri ölçülmüş, katılımcıların kullanılabilirlik algılarının demografik özelliklere göre farklılaşma durumu sorgulanmış ve katılımcı görüşlerinin analiziyle bu platformların kullanılabilirliklerine ilişkin bakış açıları ortaya çıkarılmıştır. Çalışmanın bu bölümünde, öncelikle bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar tartışılmış ve ardından gelecek çalışmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

4.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın birinci sorusu kapsamında, YouTube ve Dailymotion video platformlarının kullanılabilirlik düzeylerinin ne olduğu belirlenmiştir. Sistem Kullanılabilirlik Ölçeği aracılığıyla elde edilen verilerin analizi sonucunda YouTube platformunun kullanılabilirlik düzeyinin yüksek (80-100) ve Dailymotion platformunun kullanılabilirlik düzeyinin ise düşük (50-67) olduğu (Abushamleh ve Jusoh, 2021) bulgusuna ulaşılmıştır. Literatürdeki benzer çalışmalar incelendiğinde, Bardakçı (2019) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin YouTube platformu için kolay kullanıma sahip olduğunu ve eğitsel amaç için kullanma konusunda zorlanmadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Kaya vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada ise mobil uygulamaların kullanılabilirliği değerlendirilmiş ve YouTube platformunun kullanılabilirlik düzeyi yine yüksek bulunmuştur. Diğer taraftan, bu çalışmada YouTube platformunun kullanılabilirlik düzeyinin yüksek bulunması Lima vd. (2020) tarafından yapılan çalışma ile örtüşürken Dailymotion platformunun kullanılabilirlik düzeyinin düşük bulunması ise aynı çalışmayla çelişmektedir. Çünkü ilgili çalışmada her iki platformun kullanılabilirlik düzeyi 70'in üzerinde bulunmuştur. Ancak, ilgili çalışmada bu platformların sadece ana sayfaları değerlendirilirken bu çalışmada platformların diğer özellikleri de değerlendirilmiştir. Dolayısıyla, ilgili çalışma ile bu araştırmanın bulgularının farklılaşması bu durumdan kaynaklanmış olabilir.

İkinci araştırma sorusu kapsamında ise kullanılabilirlik düzeylerinin katılımcıların demografik özelliklerine (cinsiyet, yaş, eğitim durumu, internet kullanım süresi, kullanılan cihaz ve ziyaret sıklığı) göre farklılaşma durumu sorgulanmıştır. Öncelikle, cinsiyet faktörü özelinde yapılan analizde; YouTube video platformunun kullanılabilirlik düzeyinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilirken, Dailymotion video platformunun kullanılabilirlik düzeyinin kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit

edilmiştir. Ziyaret sıklığı faktörü özelinde yapılan analizde ise; Dailymotion video platformunun kullanılabilirlik düzeyinin ziyaret sıklığına göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilirken, YouTube video platformunun kullanılabilirlik düzeyinin “her gün” ve “haftada birkaç kez” ziyaret edenler arasında anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Diğer taraftan, yaş, eğitim düzeyi, internet kullanımı süresi ve kullanılan cihaz (bilgisayar, tablet ve telefon) faktörleri özelinde yapılan analizlerde; hem YouTube platformu hem de Dailymotion platformu açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Demografik özelliklere göre kullanılabilirlik algısının farklılaşma durumunu araştıran mevcut çalışmalar incelendiğinde; Gundak ve Çetin (2015) tarafından yürütülen bir araştırmada üniversitenin tıp fakültesi hastanesinde kullanılan hastane bilgi sistemi yazılımının kullanılabilirlik düzeyinin cinsiyet ve yaş faktörlerine göre farklılaşmadığını belirtildiği görülmüştür. Uslu vd. (2016) tarafından yapılan çalışmada ise hastanede kullanılan bilgi yönetim sisteminin kullanılabilirliği irdelenmiş ve çalışmada elde edilen demografik bilgiler içerisinde yaş faktörü ile hastane bilgi yönetim sistemi kullanılabilirlik düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya koyulmuştur. Dolayısıyla, literatürde kullanılabilirlik algısının bazı demografik özelliklere göre farklılaştığı ve bazı özelliklere göre farklılaşmadığı birçok çalışmanın yer aldığı görüldüğünden, bu araştırmanın bulgularının bazı çalışmaları desteklediği ancak bazılarıyla çeliştiği söylenebilir.

Üçüncü araştırma sorusuyla video platformlarının kullanılabilirliğini değerlendiren katılımcıların bakış açılarının daha iyi anlaşılabilmesi hedeflenmiştir. Katılımcı görüşleri üzerinde yapılan içerik analizi sonucunda; “pozitif görüşler”, “negatif görüşler”, “karşılaştırma görüşleri” ve “geliştirme önerileri” temaları elde edilmiştir. Öncelikle katılımcıların görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde, YouTube platformu için genelde beğenilen özelliklerin ifade edildiği ancak Dailymotion için genelde geliştirilmeye ihtiyaç duyulan konuların belirtildiği görülmüştür. Katılımcıların YouTube platformunun kullanılabilirliğini değerlendirirken vurguladığı konulardan bazıları; video kalitesinin yüksek olması, bilgilerin toplu olması ve reklamların rahatsız edici olmasıdır (reklam sıklığı ve reklam süresi gibi açılardan). Dailymotion platformunun kullanılabilirliğini değerlendirirken vurguladıkları konulardan bazıları ise; kullanımın zor olması, videolarda süre sınırı olması, basit görünmesi, yavaş çalışması, donma-kasma sorunu yaşatması ve gözü yormasıdır. Bu noktada, kullanılabilirlik sorunu olarak ifade edilen durumlara genel olarak bakabilmek için literatürde yer alan kullanılabilirlik çalışmaları incelenmiştir. Ateş ve Karacan (2009) tarafından bir devlet üniversitesinde web sitesinin kullanılabilirliği üzerine bir çalışma yürütülmüş ve site yüklenme hızının düşük olmasının bir kullanılabilirlik sorunu olarak dile getirildiği görülmüştür. Yine aynı çalışmada web sitesinin daha kullanılabilir olması için çeşitli iyileştirmelerin yapılması gerektiğini belirten kullanıcıların ifade ettikleri geliştirme önerilerinin bu araştırmada kullanıcıların her iki platform için belirtmiş oldukları geliştirmeye yönelik görüşlerle örtüştüğü söylenebilir. Hakbilen ve Doluküp (2021) tarafından yapılan bir çalışmada ise bakanlık kuruluşları için veri toplama aracı olarak kullanılan kalite sisteminin kullanılabilirliğine etki eden faktörler araştırılmış ve sistemin arayüzünün geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla, bu araştırma kapsamında kullanıcıların YouTube ve Dailymotion için ifade ettikleri kullanılabilirlik sorunlarının literatürde farklı sistemler için de dile getirildiği anlaşılmaktadır. Gelecek çalışmalarda araştırmacılar ve sistem geliştiricileri için bu araştırmanın bulgularının rehber niteliğinde olabileceği söylenebilir.

Sonuç olarak, geliştirilen bir sistemin kullanıcılar tarafından ne düzeyde kullanılabilir bulunduğunu araştırmak ve kullanıcıların bakış açılarını anlamak, mevcut durumun iyileştirilmesinde ve gelecekte atılacak adımların planlanmasında rehberlik edebilir. Bu düşünceyle yola çıkılan bu araştırmada elde edilen bulguların eğitim

Video Platformlarının Kullanılabilirliklerinin Değerlendirilmesi: Youtube ...

platformlarının geliştirilmesi noktasında araştırmacılara ve sistem geliştiricilerine katkısının olabileceği söylenebilir. Ulaşılan bulgular sonucunda araştırmacılara ve sistem geliştiricilerine yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur.

4.2. Araştırmacılara yönelik neriler

- Bu çalışmanın nicel bulgularını açıklayabilmek için nitel desende bir çalışma kurgulanarak farklı demografik özelliklere sahip kullanıcıların kullanılabilirlik algılarını etkileyen etmenler derinlemesine araştırılabilir.
- Bu çalışmada görüşlerini yazan katılımcı sayısının az olması nedeniyle yüz yüze görüşme yoluyla verilerin toplanacağı yeni bir çalışma yapılabilir.
- Video platformlarının kullanılabilirlik değerlendirmesinde daha fazla platform üzerinde araştırma yapılabilir.
- Sayıca daha büyük bir örneklem grubuyla çalışma yöntemi tekrar uygulanabilir.

4.3. Sistem geliştiricilerine yönelik neriler

Video platformu veya başka bir eğitim platformu geliştirmek isteyen geliştiriciler bulgularda belirtilen kullanılabilirlik unsurlarını dikkate alarak kullanıcıların memnun olabileceği bir geliştirme çalışması yapabilir. Öğrenci görüşlerinden elde edilen ve ayrıntıları bulgular bölümünde açıklanmış olan bu unsurlardan bazıları aşağıda sunulmuştur:

- Arayüz tasarımı basit ve kolayca anlaşılabilir (ğrenilebilir) olmalı.
- İçerik zengin olmalı.
- Reklam sıklığı az ve reklamların süresi kısa olmalı.
- Açılış, sayfalar arası geçiş ve dosya yükleme gibi işlemlerde tepki süreleri kısa olmalı.
- Kilitlenme sorunuyla karşılaşılmaması için gerektiğinde devreye girecek bir yöntem hazırda olmalı.
- Grsel geler (video ve fotoğraf gibi) yüksek znrlkte olmalı.
- Bilgiler derli toplu bir şekilde sunulmalı.
- Hedef kitlenin yaşı dikkate alınarak içerik sunulmalı.

Ek-1: Sistem Kullanılabilirlik Ölçeği

VIDEO EĞİTİM PLATFORMLARININ KULLANILABİLİRLİK DEĞERLENDİRME ANKETİ

Değerli katılımcı,

Bu anket, Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İleri Teknolojiler programında yapılan “Video eğitim platformlarının kullanılabilirliklerinin değerlendirilmesi; YouTube ve Dailymotion” başlıklı çalışma kapsamında YouTube ve Dailymotion hakkında kullanılabilirlik değerlendirmesi için hazırlanmıştır. Bu amaçla ankette katılımcıların demografik bilgileri ve YouTube ile Dailymotion isimli video sitelerinin kullanılabilirliği için anket soruları yer almaktadır. Sorulara vereceğiniz cevaplar bilimsel amaçlı kullanılacak olup üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır. Ankete katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Ankette toplam 10 soru bulunmaktadır. Anket maddelerine katılım düzeyiniz (1) Kesinlikle katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Kararsızım (4) Katılıyorum (5) Kesinlikle katılıyorum şeklindedir. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz. Sorularınız için e-mail gönderebilirsiniz.

“Video eğitim platformlarının kullanılabilirliklerinin değerlendirilmesi; YouTube ve DailyMotion” başlıklı çalışma kapsamındaki deney ve anket süreçlerine gönüllü olarak katıldığımı beyan ederim.

1) Cinsiyetiniz? Kadın Erkek Belirtmek istemiyorum

2) Yaşınız?

3) Eğitim durumunuz?

İlkokul Ortaokul Lise Ön lisans Lisans Yüksek lisans
 Doktora

4) Gün içerisinde internet kullanım durumunuz?

1-2 saat 3-4 saat 5-6 saat 7 saat ve daha fazlası

5) Video sitelerini ziyaret ederken kullandığınız araç?

Telefon Bilgisayar Tablet

6) Video sitelerini ziyaret etme sıklığınız?

Her gün Haftada birkaç defa Ayda birkaç defa

Lütfen aşağıdaki tabloda hem YouTube hem de Dailymotion için ilgili puan kutucuklarını X ile işaretleyiniz.

No	Değerlendirme Maddeleri	YouTube					Dailymotion				
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1	Bu sistemi sıklıkla kullanacağımı düşünüyorum.										
2	Sistemi gereksiz bir şekilde karmaşık buldum.										
3	Sistemin kolay kullanıldığını düşündüm.										
4	Bu sistemi kullanabilmek için teknik bir kişinin desteğine ihtiyacım olabileceğini düşünüyorum.										
5	Sistemdeki çeşitli fonksiyonları iyi entegre olmuş biçimde buldum.										

Video Platformlarının Kullanılabilirliklerinin Değerlendirilmesi: Youtube ...

6	Sistemde fazla tutarsızlık olduğunu düşündüm.																			
7	Birçok insanın bu sistemi hızlı bir şekilde kullanabileceğini düşünüyorum.																			
8	Sistemin kullanımı çok hantal buldum.																			
9	Sistemi kullanırken kendimden emindim.																			
10	Sisteme giriş yapmadan önce birçok şey öğrenmem gerekti.																			

Lütfen YouTube ve Dailymotion sitelerinin kullanılabilirliği hakkında görüşlerinizi belirtiniz

1. YouTube sitesinin kullanılabilirliği hakkında olumlu ve olumsuz görüşleriniz nelerdir?

2. Dailymotion sitesinin kullanılabilirliği hakkında olumlu ve olumsuz görüşleriniz nelerdir?

KAYNAKÇA

- ABUSHAMLEH, H., & JUSOH, S. (2021, May). Usability evaluation of distance education tools used in Jordanian universities. In *2021 innovation and new trends in engineering, science and technology education conference (IETSEC)* (pp. 1-5). IEEE.
- AKGÜL A. (1997). *Tıbbi araştırmalarda istatistiksel analiz teknikleri SPSS uygulamaları*. Yüksek öğretim kurulu matbaası, Ankara, 602.
- ALKAN, V., ŞİMŞEK, S., & ERBİL, B. A. (2019). Karma yöntem deseni: Öyküleyici alanyazın incelemesi. *Eğitimde nitel araştırmalar dergisi*, 7(2), 559-582.
- ATEŞ V., & KARACAN, H. (2009). Abant İzzet Baysal Üniversitesi web sitesi kullanılabilirlik analizi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 2(2).
- BANGOR, A., Kortum, P. T., & Miller, J. T. (2008). An empirical evaluation of the system usability scale. *Intl. Journal of human-computer interaction*, 24(6), 574-594.
- BARDAKCI, S. (2019). Exploring high school students' educational use of youtube. *International review of research in open and distributed learning*, 20(2).
- Büyüköztürk, Şener. (2017). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (23.b). Ankara: pagem akademi.
- DOLUKÜP, İ., & HAKBİLEN, G. (2021). Kurumsal kalite sisteminin kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi. *Sağlıkta performans ve kalite dergisi*, 18(1), 89-108.
- DURMUŞ, S., & ÇAĞILTAY, K. (2012). Kamu kurumu web siteleri ve kullanılabilirlik. E-devlet Kamu yönetimi ve teknoloji ilişkisinde güncel gelişmeler, s.293-322.
- GUBA, E. G. (1981). Criteria for assessing the trustworthiness of naturalistic inquiries. *ECTJ*, 29(2), 75-91.
- GUNDAK, Ö. G. İ., & ÇETİN, H. (2015). Hastane bilgi sistemlerinin sumi yöntemine göre kullanılabilirlik düzeyinin belirlenmesi: akdeniz üniversitesi hastanesi örneği. *Süleyman demirel üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesi dergisi*, 20(2), 315-331.
- IQBAL, M. W., AHMAD, N., & SHAHZAD, S. K. (2017). Usability evaluation of adaptive features in smartphones. *Procedia computer science*, 112, 2185-2194.
- İSKENDER, H & BAYRAM, M., (2018). 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu uygulamalarının organizasyonel sonuçları Ohsas 18001 belgesi olan/olmayan firmaların karşılaştırılması.
- KADIRHAN, Z., GÜL, A., & BATTAL, A. (2015). Sistem kullanılabilirlik ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of educational sciences & practices*, 14(28).

- KAYA, A., OZTURK, R., & GUMUSSOY, C. A. (2019). Usability measurement of mobile applications with system usability scale (sus). In *Industrial engineering in the big data era* (pp. 389-400). Springer, Cham.
- LİMA, C., CASAS, S., & HERNÁNDEZ, S. A. (2020). Usabilidad de las páginas de inicio de las redes sociales de video. *Informes científicos técnicos-unpa*, 12(1), 164-187.
- MADY, M. A., & BAADEL, S. (2020). Technology-enabled learning (tel): Youtube as a ubiquitous learning aid. *Journal of information & knowledge management*, 19(01), 2040007.
- MORSE, J. M., BARRETT, M., MAYAN, M., OLSON, K., & SPIERS, J. (2002). Verification strategies for establishing reliability and validity in qualitative research. *International journal of qualitative methods*, 1(2), 13-22.
- SCHUMACHER, J. A. (2015). Youtube, dailymotion & co: analyses d'exploitations technopédagogiques de sites d'hébergement de vidéos dans la pratique et l'enseignement de l'instrument de musique. In *actes des 12èmes journées francophones de recherche en éducation musicale* "pratiques actuelles de l'enseignement et de l'apprentissage de la musique: nouvelles voies pour la recherche en pédagogie de la musique" (pp. 130-140). Cefedem rhône-alpes.
- SEMRUSH (2022). Top websites ranking. Erişim tarihi: <https://www.semrush.com/website>
- SHENTON, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for information*, 22(2), 63-75.
- ŞAHİN, E. B., & DURDU, P. O. (2021). Bilişsel gezinti ile kitlesel açık çevrimiçi ders (kaçd) web sitelerinin kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi. *Bilişim teknolojileri dergisi*, 14(4), 377-389.
- ŞENER, S., BAHÇECİ, V., DOĞRU, H., SEL, Z. G., ERTAŞ, M., Songür, S., & Tütüncü, Ö. (2017). Turizm alanındaki nitel araştırmaların güvenilirlik ve geçerlik ölçütleri kapsamında değerlendirilmesi. *Anatolia: Turizm araştırmaları dergisi*, 28(1), 7-26.
- THOMAS, E., & MAGILVY, J. K. (2011). Qualitative rigor or research validity in qualitative research. *Journal for specialists in pediatric nursing*.
- USLU, D., TOYGAR, Ş. A., & MANSUR, F. (2016). Hastane bilgi yönetim sisteminin kullanılabilirliğini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Uluslararası sağlık yönetimi ve stratejileri araştırma dergisi*, 2(3), 45-57.

Video Platformlarının Kullanılabilirliklerinin Değerlendirilmesi: Youtube ...

T.C.
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı : E-67796128-000-2200005844
Konu : Bilimsel Yayın ve Etik Kurul Kararı
(Dr.Öğr. Üyesi Arif Cem TOPUZ)

17.02.2022

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Arif Cem TOPUZ

Erdinç OKUMUŞ ile yapacağınız "Video Platformlarının Kullanılabilirliklerinin Değerlendirilmesi: Youtube ve Dailymotion" başlıklı makale çalışmanız ve bu çalışma kapsamında yapılacak araştırmalarda uygulayacağınız anket ve ölçek Üniversitemiz Etik Kurulu tarafından değerlendirilmiş olup, değerlendirme sonucu söz konusu çalışmanın Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kriterlerine uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Mustafa YILDIZ
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Komisyon Başkanı

Belge Doğrulama Kodu: FCT793A

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi:
<http://ubys.ardahan.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/Index>

Adres: Ardahan Üniversitesi Yenisey Kampüsü Rektörlük Hizmet Binası , Çambazlık Mevkii, Ardahan
75002
Telefon No: (0 478) 2117575
e-Posta: kyayk@ardahan.edu.tr
Kep Adresi: ardahanuniv@h001.kep.tr

Faks No: (0 478) 2117509
İnternet Adresi: www.ardahan.edu.tr

Bilgi için :
Kubilay Arın
Etik Kurulu Komisyon
Raporörü
Telefon No: (0 478) 2117575

GİRESUN KÜLTÜR ARAŞTIRMALARINDA BİR DEĞER: HAYRETTİN GÜNAY VE ÇALIŞMALARI *

A VALUE IN GİRESUN CULTURAL STUDIES: HAYRETTİN GÜNAY AND ITS WORKS

ИССЛЕДОВАНИЯ ХАЙРЕТТИНА ГЮНАЯ ПО ПОВОДУ КУЛЬТУНОГО НАСЛЕДИЯ ГИРЕСУНСКОЙ ОБЛАСТИ

İlkıyaz YILDIZ**

ÖZ

Türk halk bilimi ürünleri tarih boyunca siyasi, sosyal, iktisadi pek çok sebebe bağlı olarak değişmiş, dönüşmüş hatta bazen unutulmuştur. Bu kayıpların önüne geçmek amacıyla gerek yurtiçinde gerek yurtdışında birçok uzman araştırmacı halk bilimi ürünlerini kayıt altına almış, önemli halk bilimi araştırmaları yapmışlardır. Uzman araştırmacıların dışında halk bilimi araştırmalarına ilgi duyan, gönüllü incelemeler yapan yerel halk bilimi araştırmacıları da vardır. İlgili literatür tarandığı zaman uzman araştırmacılar hakkında çeşitli kitaplara, tezlere, makalelere, bildirilere rastlamak mümkündür. Ancak yerel halk bilimi araştırmacıları hakkında yapılan çalışmalar ne yazık ki yok denecek kadar azdır. Bu nedenle halk bilimi çalışmalarına yıllarını veren, derleme çalışmaları yapan, kültürel incelemelerde bulunan pek çok araştırmacı vefatının ardından unutulmakta, çalışmaları kaybolmaktadır. Bu çalışmada, önemli yerel folklor araştırmacılarından birisi olan Hayrettin Günay'ın yaşamı ve halk bilimi alanında gerçekleştirmiş olduğu çalışmalar üzerinde durulmuştur. Hayrettin Günay'ın, başta Yeşilgiresun gazetesi olmak üzere, çeşitli yayın organlarında yayımlanmış halk edebiyatı, halk müziği, kemeççilik geleneği, halk oyunları, geçiş dönemleri, geleneksel avcılık, şenlik ve festivaller, çocuk oyunları, halk dili, halk botaniği, el sanatları konulu çalışmaları ele alınarak incelenmiştir. Bu doğrultuda; araştırmanın amacı, mahalli bir folklor araştırmacısı olan Hayrettin Günay'ın halk bilimi çalışmalarını sunmak, bu çalışmaları incelemek ve böylece araştırmacının Türk halk bilimine katkısını gözler önüne sererek literatüre kazandırmaktır.

Anahtar Kelimeler: Hayrettin Günay, Giresun, gönüllü folklor araştırmacısı, halk bilimi, halk edebiyatı.

* Bu makale, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı yüksek lisans programında hazırlanan "Hayrettin Günay ve Halk Bilimi Çalışmaları" başlıklı tezden üretilmiştir.

** ORCID: [0000-0002-3143-4384](https://orcid.org/0000-0002-3143-4384), Doktora Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ilkyaazz.28@hotmail.com

Giresun Kültür Araştırmalarında Bir Değer: Hayrettin Günay ve Çalışmaları

ABSTRACT

Turkish folklore products have changed, transformed and sometimes even forgotten, depending on many political, social and economic reasons throughout history. In order to prevent these losses, many expert researchers, both at home and abroad, have recorded folklore products and conducted important folklore studies. Apart from expert researchers, there are also local folklore researchers who are interested in folklore studies and conduct voluntary studies. When the relevant literature is searched, it is possible to come across various books, theses, articles and papers about expert researchers. However, studies on local folklore researchers are unfortunately negligible. For this reason, many researchers who have spent years in folklore studies, compilation studies, and cultural studies are forgotten after their death and their studies are lost. In this study, the life of Hayrettin Günay, one of the important local folklore researchers, and his studies in the field of folklore are emphasized. Hayrettin Günay's works on folk literature, folk music, kemenche tradition, folk dances, transition periods, traditional hunting, festivals, children's games, folk language, folk botany, handicrafts published in various publications, especially in Yeşilgiresun newspaper, have been examined by considering. In this direction; The aim of the research is to present the folklore studies of Hayrettin Günay, a local folklore researcher, to examine these studies and thus to bring the researcher's contribution to Turkish folklore into the literature.

Keywords: Hayrettin Günay, Giresun, volunteer folklore researcher, folklore, folk literature.

АННОТАЦИЯ

В течении многих веков турецкий фольклор менялся, трансформировался, иногда забывались некоторые произведения. Этот процесс зависел от многих политических, социальных и экономических причин на протяжении всей истории турецкого народа. С целью предотвращения таких потерь, многие эксперты-исследователи как в стране, так и за рубежом записывали фольклорные произведения и проводили важные фольклорные исследования. Помимо экспертов-исследователей, имеются и региональные фольклористы, которые интересуются фольклорными исследованиями и проводят добровольные исследования. В соответствующей литературе встречаются разные книги, тезисы и статьи экспертов-исследователей. Однако исследования по поводу региональных фольклористов, к сожалению, малочислены. По этой причине многие исследователи, посвятившие годы фольклористике, компиляции и культурологии, после смерти забываются, а их исследования теряются. В этом исследовании особое внимание уделяется жизни Хайреттина Гюная, одного из важных региональных исследователей фольклора и его исследованиям в этой области. Труды Хайреттина Гюная о народной литературе, народной музыке, традиции изготовления кемэнче, народных танцах, переходных периодах, традиционной охоте, праздниках и фестивалях, детских играх, народном языке, народной ботанике, рукоделии, были опубликованы в различных изданиях, особенно в газете "Ешил Гиресун". Цель нижеследующего исследования - представить читателю фольклорные исследования Хайреттина Гюная, регионального исследователя фольклора, и таким образом, показать вклад исследователя в турецком фольклоре в литературе.

Ключевые слова: Хайреттин Гюнай, Гиресун, добровольный фольклорист, фольклор, народная литература.

1. HAYRETTİN GÜNAY'IN HAYATI

1.1. Doğumu ve Ailesi

Hayrettin Günay, Görele ilçesinin, eski adı Çürükeynesil olan Sağlık köyünde 22 Haziran 1954 yılında dünyaya gelmiştir. Annesi, Görele'nin eski adı Hebullü olan, günümüzde Tepebaşı ismiyle bilinen mahallesinde, 1928 yılında dünyaya gelen Rabia Günay'dır. Babası ise yine Görele'nin, eski adı Çürükeynesil olan, günümüzde "Cillioğlu" adıyla bilinen mahallesinde, 1915 yılında doğan Haşim Günay'dır.

Hayrettin Günay, anne ve babasının evliliğinden 7-8 sene sonra dünyaya gelir. Uzun süre beklendiği için onun doğumu köyde büyük coşkuyla kutlanır, silahlar atılır, türküler söylenir, davullar çalınır. Kendisinden sonra 1957 yılında Selahattin Günay, 1960 yılında ise Halil Günay isimli iki erkek kardeşi daha olur. 1970 yılında annesi Rabia Günay'ın vefat etmesi üzerine Hayrettin Günay'ın evlendirilmesi gündeme gelir. Bütün köyün seferber olduğu, farklı gelin adaylarının dile getirildiği evlendirme çalışmalarında Günay yine kendisi gibi kültürel açıdan donanımlı, modern görüşlü, yetenekli Rafet Günay'a onay verir. Hayrettin Günay ile Rafet Günay'ın 1974 yılında Özgür, 1978 yılında Çağdaş isimli iki çocukları olmuştur.

1.2. Çürükeynesil Köyü

Hayrettin Günay'ın 1954 yılında dünyaya geldiği Çürükeynesil köyü, halk bilimi çalışmaları bağlamında Görele ilçesinin en kıymetli köylerinden birisidir. İlçe merkezine 5 km mesafede olan bu köyün eski adı "Çürükeynesil" iken, yöre halkının tepkileri sonucunda "Sağlık Köyü" olarak değiştirilmiştir. (Bilir, 2007: 106-107).

Doğup büyüdüğü, enstitüye başlayana kadar içinde yaşadığı, bugün hâlâ sık sık ziyaret ettiği Çürükeynesil, Hayrettin Günay'da kültürel bilincin zeminini hazırlar. Çocukluğundan itibaren köyde duyduğu, gördüğü, hissettiği hatta kokladığı her şey onun zihin dünyasını oluşturur. Hayrettin Günay'ın Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Enstitüsü'nden mezun olurken hazırladığı bitirme çalışması, köyüne gösterdiği sadakatin bir örneğidir. Bu çalışmada, Çürükeynesil köyünden derlediği maniler üzerine incelemelerde bulunmuştur. Çocukluk dönemlerinden itibaren kültürel gelişimine büyük katkısı olan köyüne kendisini daima borçlu hissetmiş, yaptığı çalışmalar ile bu borcu ödemeye çalışmıştır.

1.3. Eğitim Hayatı

Hayrettin Günay, ilkokulu doğduğu köyde, Sağlık Köyü İlkokulu'nda okur. İlkokula günümüzde köy konağı olarak kullanılan binada başlamadan önce bir sene boyunca Cillioğlu Camisi'nde medresede okur. Daha sonra okul binası tamamlanınca, 1961 yılında Sağlık Köyü İlkokulu'na geçer. 1964-1965 döneminde ilkokulu bitirir. Hayrettin Günay, iyi bir eğitimle Sağlık Köyü İlkokulu'nu bitirdikten sonra Hasan Ali Yücel tarafından 1944 yılında yaptırılan Görele Ortaokulu'na kayıt olur. İlkokulda pekiyi derecesinde bir öğrenciyken ortaokulda orta-iyi arasına düşer. Bunun nedenini ilkokulda iyi öğrenci olmanın verdiği rahatlıkla birlikte ortaokulda pek fazla çalışmamasına bağlar. Ancak buna rağmen ortaokulu da kayıpsız bitirir. Ortaokulun ardından 1966 yılında açılan Görele Lisesi'ne başlar. O dönemler, Görele Ortaokulu ile Görele Lisesi aynı binadadır. Öğleye kadar ortaokul, öğleden sonra lise eğitimi verilir.

Liseye başladığı ilk sene hayatının en sıkıntılı dönemini yaşar. 1967 yılında annesi Rabia Günay'a siroz teşhisi konulur. Bu durum hem Hayrettin Günay'ı hem de ailenin diğer bireylerini çok etkiler. Annesinin vefatından oldukça etkilenen Günay, derslerin de ağırlaşmasıyla beraber lisenin birinci sınıfında iki kere tekrara kalır. Durum böyle olunca dönemin eğitim sistemine göre bir sene açıkta bekleyerek tekrar sınava hazırlanması gerekir. Ancak Hayrettin Günay bu bir senelik boşluğu oldukça iyi değerlendirir. Babasına yardım eder, köy işleri ile ilgilenir. Bunun yanı sıra sürekli kitap ve dergi okuyarak kendisini geliştirir, yerel gazetelerde şiirler yayımlar. Bir sene ara verdikten sonra tekrar belge

Giresun Kültür Araştırmalarında Bir Değer: Hayrettin Günay ve Çalışmaları

kurtarma sınavına girerek lise ikiden devam eder. Ancak beraber liseye başladığı arkadaşları, o dönem fakülteye gitmektedir. Hayrettin Günay, sınıfta kendi döneminden kalan kimse olmayınca oldukça yabancı hisseder. Bu durumun üstesinden edebiyata olan merakı ile gelir ve çeşitli edebiyat dergilerini takip etmeye başlar. Özellikle Hürriyet gazetesinin “Yıldırım Servis” isimli hizmeti ile Hisar, Yeni Ufuklar, Soyut, Yeni A, Yansıma, Hareket, Varlık gibi önemli dergilerin adreslerini alarak bu dergilerden tanıtım sayıları ister. Böylece hem dergi okuyuculuğu gelişir hem de yazarlık süreci başlar.

Yazı hayatının ilk dönemlerinde şiir türüne ağırlık verir. Çeşitli dergilerde şiirler yayımlar. Dergi okuyuculuğu ile beraber nitelikli kitapları okumaya başlar. Dergilerde tanıtımlarını gördüğü, ismini duyduğu, eleştirilerini incelediği kitapları okur. Kendi döneminde üç yıl olan liseyi beş yılda tamamlar. Ancak bu tekrar yıllarında Tanzimat Dönemi’nden başlayarak Türk yazarların neredeyse tamamını okur. Ömer Seyfettin’in bütün eserleri, dünya klasikleri gibi pek çok önemli yapıtı bu süreçte inceler. Ayrıca lise bir döneminde, edebiyatımıza önemli eserler kazandıran Varlık Yayınları’nı keşfeder. Hayrettin Günay, çeşitli edebiyat dergileri ile yerli ve yabancı pek çok eserin yanında gazete okuyuculuğuna da bu dönemlerde başlar.

Hayrettin Günay gazete, kitap, dergi okuyarak, çeşitli yerel gazetelerde yazılar yayımlayarak liseyi bitirir. Daha sonra Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Enstitüsü’nün Türkçe Bölümünü kazanır. Sorunsuz ve oldukça başarılı geçen eğitim sürecinin ardından bitirme tezi olarak doğup büyüdüğü Çürükeynesil köyünün mânilerini inceler. Giriş bölümünde mâniler üzerine genel değerlendirmeler yapar. Esas kısımda ise köyünden derlediği mânilere yer verir. Yine bu bölümde mâniler üzerinden toplumsal yorumlar yapar. Tezin sonunda ise yöresel kelimeler üzerine bir sözlük kısmı bulunur. Bu tez biçimsel olarak küçük ve ayrıntısız olmasına rağmen, içerik olarak yörenin kültürel unsurlarını, dil ve ağız özelliklerini, inanç ve pratiklerini, toplumun düşünce yapısını yansıtan mânileri incelemesi bakımından oldukça önemlidir.

Hayrettin Günay’ın enstitüde okuduğu dönemlerde Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Enstitüsü üç yıllık eğitim vermektedir. Hayrettin Günay ve arkadaşları, burada verilen eğitimin dört yıla çıkması, enstitünün fakülte veya akademiye dönüştürülmesi amacıyla çeşitli eylemler yaparlar. Ancak Günay’ın okuduğu dönemlerde amaçlarına ulaşamazlar. Sonuç olarak 20 Eylül 1976 yılında, üç yıl eğitim gördüğü enstitüden mezun olur. Mezun olduktan yıllar sonra, değişen sistem ile beraber bir yıl daha okuyup yükseköğretimini dört yıla tamamlar. Bu nedenle diplomasının ilk halinde “Türkçe Öğretmeni”, dört yıla tamamladıktan sonraki halinde ise “Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni” ibaresi yer alır.

Görüldüğü gibi, Hayrettin Günay eğitim ve aile hayatında yaşadığı zorluklara rağmen kendisini günden güne geliştirmiş, araştırmacı ruhunu hiç kaybetmemiştir. Kriz durumlarını dahi fırsata çevirerek okumalar yapmaya, öğrenmeye, yazmaya devam etmiştir. Eğitim hayatı boyunca karşılaştığı her isim ona önemli katkılarda bulunmuştur. Çürükeynesil köyünde çocukluktan itibaren yetiştiği ortamın, aile üyelerinin, öğretmenlerinin etkisiyle halk bilimi ürünlerine karşı büyük farkındalık kazanmış ve meslek hayatında da bu farkındalığı devam ettirmiştir.

1.4. Meslek Hayatı

Hayrettin Günay, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Enstitüsü’nün Türkçe Bölümünden mezun olduktan sonra Kars ilinin Posof ilçesine Türkçe öğretmeni olarak atanır. Böylece 1976 yılında Kars Posof Lisesi’nde öğretmenlik görevine başlar. İlk görev yeri olarak Kars’a giden Günay, burada iki sene boyunca öğretmenlik yapar. Ayrıca Posof’ta halk bilimi açısından çeşitli derlemeler yapar, bunları kayıt altına alır. Kars’ta geçirdiği iki sene

boyunca kendini geliştirmeye, öğrenmeye, yazmaya devam eder. Hatta burada derlediği halk bilimi ürünlerini 2016 yılında Yeşilgiresun’da yayımlanan “Posof Derlemeleri” başlıklı yazı dizisinde okuyucuya aktarır (Günay, 2016a; 2016b; 2016c; 2016d; 2016e; 2016f; 2016g; 2016h; 2016ı).

Hayrettin Günay, Posof’ta yaptığı iki senelik görevin ardından 1979 yılında bir yıl süreyle Giresun ili Eynesil ilçesinde gelir. Burada Eynesil Lisesi’nde öğretmenlik görevine devam eder. 1980 yılında Görele’ye dönerek beş sene boyunca Görele Ortaokulu’nda Türkçe öğretmenliği yapar. Görele Ortaokulu’nda öğretmenken, 1983 yılında Manisa Kırkağaç’ta jandarma olarak 4 ay askerlik vazifesini de yerine getirir.

Hayrettin Günay, daha sonra Alucra ilçesinin Aktepe Ortaokulu’na tayin edilir. İki sene boyunca burada öğretmenlik yapar. Alucra’da geçirdiği zamanları derlemeler yaparak değerlendirir. Alucra’yı malzeme toplayabileceği bir saha olarak görür. Alucra yöresinde yaylacılık geleneğine, kemeçeye, farklı horan türlerine, türkülere, efsanelere, defineciliğe, yemek kültürüne, giyim kuşam kültürüne, dil ve ağız farklılıklarına dair pek çok bilgiye ulaşır. Günay, Yeşilgiresun gazetesinde 2009 yılında yayımladığı “Giresun Türküleri” (Günay, 2009a; 2009b; 2009c), 2010 yılında yayımladığı “Bir Alucra Türküsünün Derleniş Öyküsü” (Günay, 2010b), 2013 yılında yayımladığı “Giresun Müziğinde Etkileşim” (Günay; 2013a; 2013b; 2013c; 2013d; 2013e; 2013f; 2013g; 2013h; 2013ı; 2013k; 2013l; 2013m; 2013n), 2019 yılında yayımladığı “Avcılık Ekini” (Günay; 2019a; 2019b; 2019c; 2019d; 2019e; 2019f; 2019g; 2019h; 2019ı; 2019k; 2019l; 2019m; 2019n; 2019o; 2019ö; 2019p) gibi pek çok yazısında Alucra’da öğretmenlik yaptığı yıllarda kayıt altına aldığı halk bilimi ürünlerinden yayımlanmıştır. Aynı şekilde “Giresun Türküleri ve Oyun Havaları: Giresun Üstünde Vapur Bağırıyor” (Turhan ve Altınkaynak, 2009: 170) isimli eserde yer alan “Harmanın O Yanına” başlıklı türkü metnini de Alucra’da öğretmenlik yaptığı dönemlerde derlemiştir.

İki sene boyunca Alucra Aktepe Ortaokulu’nda görev yaptıktan sonra Görele Lisesi’ne atanır. Burada on dört sene daha öğretmenlik yapar. Meslek hayatında yirmi altı yılı tamamladıktan sonra Görele Lisesi’nden emekli olur. Emekliliğinin ardından Görele’de Açı Dershanesi’nde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği yapmaya devam eder. Öğretmenlik hayatı boyunca pek çok takdir, teşekkür ve ödül alır. Halen Görele Özel Açı Okulları’nda öğretmenlik yapmakta, sosyal ve kültürel faaliyetlerine devam etmektedir.

1.5. Sosyal ve Kültürel Faaliyetleri

Hayrettin Günay şairlik, yazarlık, folklor araştırmacılığı gibi becerilerin yanı sıra sosyal ve kültürel pek çok çalışmada, araştırmada, izlencede yer almıştır. Halk oyunu ekipleri yetiştirmiş ve yetiştirdiği halk oyunu ekibi ile beraber Giresun birinciliği elde etmiş, Ordu, Trabzon, Kastamonu, Ankara gibi çeşitli illerde yarışmalara katılmışlardır. 1990’lı yıllardan itibaren Milli Eğitim Bakanlığı Halk Oyunları ve Halk Müziği Jüri Üyeliği’nde görev almıştır. Hâlâ halk oyunu yarışmalarında seçici olarak görev yapmaktadır. Bunun yanı sıra Görele Kemeç Horan ve Güzel Sanatları Yaşatma Derneği ile Şairler ve Yazarlar Derneğinin kurucu üyelerinden olarak Görele’de gerçekleştirilen kültürel etkinliklere destek vermiş, özellikle kemeçcilik geleneğinin genç kuşaklara aktarımında önemli rol oynamıştır.

Hayrettin Günay’ın Görele Lisesi’nde öğretmenlik yaptığı 1988 yılında kaleme aldığı “Dursun Çavuş” isimli kısa bir tiyatro oyunu da bulunmaktadır. 1990 ve 1997 yıllarında kendi öğrencilerini hazırlayarak bu kısa oyunu birkaç defa sergilemiştir. Büyük beğeni ile alkışlanan oyun Görele Dernekler Birliği tarafından 13 Şubat Görele’nin kurtuluş yıl dönümü dolayısıyla İstanbul’da sahnelenmiştir. Bu kısa oyunda, Birinci Dünya Savaşı yıllarında Görele ilçesinin Ruslar tarafından işgal edilmesi üzerine Gülüşan Maksutoğlu’nun

Giresun Kültür Araştırmalarında Bir Değer: Hayrettin Günay ve Çalışmaları

canını, malını, onurunu korumak için Dursun Çavuş'a dönüşmesi, Rus askerlerini tutsak etmesi, askere gitmesi, korkusuzluğu, düzensizliğe başkaldırışı kısaca kahramanlığı işlenmiştir. Böylece Dursun Çavuş'un unutulmaya yüz tutmuş yaşam öyküsü yeniden gündeme gelmiş, akademik çalışmalarda kendisine yer verilmiş, anıt mezarının yapılması sağlanmıştır. Hayrettin Günay'ın Dursun Çavuş üzerine kaleme aldığı şiir ise mezar taşına yazılmıştır.

2002 yılında Görele Lisesi dergisinde yayımladığı “Haburası Görele Kemneçenin Beşiği” isimli yirmi dokuz mâninin bir araya gelmesiyle oluşan şiirini ise Görele fotoğrafları altına yazılabilecek dörtlükler şeklinde düşünüp kaleme almıştır. 1995 yılında Görele Lisesi'nde öğretmenlik yaparken kaleme aldığı “Kümbet'e Çağrı” isimli şiiri ile Kümbet Şenliği Şiir Yarışması'nda birincilik kazanmıştır. On birli hece ölçüsü ile yazılan bu şiir Temmuz aylarında Kümbet yaylasının güzelliği, şenliklerde oynanan horanın ve kemneçenin coşkusu gibi durumları yansıtmaktadır. Hayrettin Günay'ın yazdığı şiirlerde araştırmalarının, derlemelerinin etkisinde kaldığı ve geleneksel halk şiiri tarzında, yerel kültürden beslenerek ürünler verdiği görülmektedir.

Hayrettin Günay, 2010 yılında TRT'nin kayıt altına aldığı “Yüreğimde Türküler” isimli belgeselin Giresun bölümünde kaynak kişi olarak yer almış ve Halil Kodlak (Karaman), Osman Gökçe (Picoğlu) gibi kemneçeciler ile Eşref Bey türküsünün hikâyesinden, derleme bilgilerinden söz etmiştir. Yine 2010 yılında Yeşilgiresun gazetesinde yayımlanan “Yüreğimde Türküler” başlıklı yazısında bu belgeselin çekim süreci, yararlanılan kaynak kişiler, ele alınan konular gibi meseleler üzerinde durulmuştur.

TRT tarafından çekimi gerçekleştirilen “Anadolu'nun Sıcak Yüzleri” isimli izlencenin 2012 yılında yayımlanan 104. bölümünde Hayrettin Günay'ın biyografisi ve çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir. Hayrettin Günay da belgesele bizzat dâhil olmuş, Alucra yöresinden kendisinin derlediği “Harmanın O Yanına” isimli türküyü ve “Oy Asiye” türküsünü seslendirmiştir. Ayrıca izlencede Hayrettin Günay'ın, kemneçeci Ziya Patan (Şadi)'dan “Timiye” türküsünü derleyiş görüntülerine de yer verilmiştir. Hayrettin Günay, 2012 yılında Yeşilgiresun gazetesinde yayımlanan “Görele'deki TRT Çekimleri” başlıklı yazısında bu izlencenin çekim sürecinden söz etmiştir (Günay, 2012).

TRT Belgesel tarafından 2014 yılında yayımlanan “Çat Kapı” isimli programda kaynak kişi olarak yer almış ve kemneçecilik geleneği hakkında açıklamalarda bulunmuştur. Yine 2014 yılında Harun Yöndem tarafından çekimi gerçekleştirilen ve 2015 yılında TRT Belgesel'de yayımlanan sekiz bölümlük “Sazların İzinde/Kemneçe” isimli belgeselin bölüm sonlarında aktarılan tanıtım yazısında “araştırma” ve “danışman” başlığı altında Hayrettin Günay'ın adı yer almaktadır. Çekimler sırasında kaynak kişilerin ve onlara yöneltilecek soruların belirlenmesi, çekim planlarının oluşturulması, ilgili yöneticilerle yapılan görüşmeler gibi belgeselin planlanışından tamamlanışına kadar olan süreçte yapıma katkı sağlamıştır. Hayrettin Günay, 2014 yılında Yeşilgiresun gazetesinde yayımlanan “Sazların İzinde/Kemneçe” başlıklı çalışmasında (Günay, 2014a) ve “Belgesel Notları” isimli yazı dizisinde (Günay, 2014b; 2014c; 2014d; 2014e; 2014f; 2014g; 2014h; 2014ı) bu belgesel hakkında bilgi vermiştir.

Hayrettin Günay sadece belgesellere, izlencelere değil çeşitli kitapların hazırlanışına da katkıda bulunmuştur. Göreleli şair, bestekâr Ahmet Kaçar'ın şiirlerinin yer aldığı “Yıllar” isimli kitapta yer alan şiirlerin düzenlemesini yapmış, özellikle kitabın sonunda yer alan “Rubailer” kısmını hazırlamıştır. Ayrıca bu kitapta Hayrettin Günay'ın 2002 yılında Kıyı dergisinde yayımlanan “Yaşamını Şiire, Müziğe, Çiçeklere Adayan Ozan: Ahmet Kaçar” isimli çalışmasına da yer verilmiştir (Kaçar, 2012: 408-418). Giresun Valiliği tarafından yayımlanan “Şiire Adanmış Bir Ömür: Ahmet Kaçar” isimli kitabın “Ahmet Kaçar'ın Sunuşu” kısmını da Hayrettin Günay hazırlamıştır (Demir, 2015: 5-6).

Tüm bunlardan anlaşılacağı üzere Hayrettin Günay, derlemeci ve yazar kimliğinin yanı sıra halk oyunu ekipleri yetiştirmesi, Giresun yöresi merkezli olarak yapılmış sanat belgesellerine ve kitaplara kaynaklık etmesi bakımından son derece önemli bir isimdir. Hayrettin Günay, halen halk bilimi çalışmaları ile birlikte sosyal ve kültürel faaliyetlerine devam etmektedir.

1.6. Etkilendiği İsimler

Hayrettin Günay'ın çocukluk yıllarından itibaren etkilendiği ilk isim babası Haşım Günay'dır. O, kasaplık, sepetçilik gibi meziyetlere sahip olan, kaval çalan, türküler söyleyen hatta kendisine ait türkü icra edebilen donanımlı bir babadır. Öyle ki Haşım Günay, 36 ay süren askerlik dönemi boyunca mektuplarının tümünü türkü biçiminde yazmıştır. Rabia Günay ile evlenmeden önce sevdiği Sarı Kız için yaktığı türkü Çürükeynesil köyünde bir hayli ülenmiştir. Dörtlüklerle oluşturulmuş bu altı hanelik türkü yedili hece ölçüsü ile söylenmiştir. Bu bağlamda Haşım Günay'ın, oğlu Hayrettin Günay'ın kültürel gelişiminde etkili olduğunu yadsınamaz bir gerçektir.

Haşım Günay, eşi Rabia Günay'ın vefatından sonra bir baba olarak yapmaya çalıştıklarının yanı sıra Hayrettin Günay'ın halk müziğine, halk oyunlarına, halk çalgılarına olan ilgisinin gelişmesinde ve kültür çevresini, duyduklarını, gördüklerini değerlendirmesinde yardımcı olmuştur. Hayrettin Günay, çocukluk yıllarından itibaren babasından dinlediği ezgilerin, türkülerin etkisinde kalmış ve bunların değerli ürünler olduğunun farkına varmıştır. Aile içerisinde aldığı bu ilk kültürel eğitim daha sonraki araştırmalarına, derlemelerine hatta kendi ürünlerini oluşturmasına katkı sağlamıştır.

Günay'ın kültürel gelişimine Görele'nin "folklor madeni" sayılabilecek Çürükeynesil köyünün önemli isimleri de katkı sağlamıştır. Örneğin Günay, kemençenin ustası olarak kabul edilen Karaman'ı, tanıma imkânı bulmuş, Görele halk müziği açısından oldukça önemli bir isim olan Durkaya'nın icralarını dinleyebilmiştir. Hayrettin Günay, Karaman ve Durkaya'nın yanı sıra Görele halk müziğinin gelen diğer isimlerini de bilmektedir. Hacıalı Özdemir, Kazım Özdemir, Hüseyin Özdemir, Temel Özdemir, Hasan Özdemir, Velet Özdemir gibi Çürükeynesil çevresinin önemli sanatçılarından etkilenmiştir. Kemençe, davul, zurna gibi çalgıları çalan, halk oyunlarında usta olan bu isimler hakkında bazen anlatılanları dinlemiş bazen de bizzat tanıma imkânı bulmuştur.

Bu isimlerin dışında eşi Rafet Kaçar'ın amcası olan ünlü şair ve bestekâr Ahmet Kaçar, Hayrettin Günay'ın çocukluk yıllarından itibaren etkilendiği kişiler arasındadır. Hayrettin Günay, Rafet Hanım ile evlenmeden önce de oldukça yakın olduğu Ahmet Kaçar'ın kitaplığından, kültürel birikiminden, fikir dünyasından, müzik bilgisinden faydalanmıştır. Lise dönemlerinde, açıkta beklediği bir sene içerisinde Ömer Seyfettin'in bütün eserlerini ve başka pek çok kitabı Ahmet Kaçar'ın kitaplığından alarak okumuştur. Günay'ın, Ahmet Kaçar üzerine çeşitli dergi ve gazetede yazılar yayımlaması, kendisinde bıraktığı etkinin boyutunu gözler önüne sermektedir. Yeşilgiresun gazetesinde yayımlanan "Ahmet Kaçar'da Yergi" (Günay, 1997), "Ahmet Kaçar Şiirlerinde Biçim" (Günay, 2008a), "Ahmet Kaçar Üstüne Yazanlar" (Günay, 2010a), "Ahmet Kaçar'a Saygı Gecesi" (Günay, 2011), "Ahmet Kaçar'ın Ardından" (2018a; 2018b; 2018c; 2018d; 2018e; 2018f; 2018g; 2018h; 2018ı, 2018k; 2018l, 2018m; 2018n; 2018o; 2018ö; 2018p; 2018r; 2018s; 2018t; 2018u) yazıları ile beraber "Yaşamını Şiire, Müziğe, Çiçeklere Adayan Ozan: Ahmet Kaçar" (Günay, 2002a; 2002b; 2002c; 2002d; 2002e) ve Görele Lisesi dergisinde yayımlanan "Ahmet Kaçar" (Günay, 1994) isimli çalışmalar Günay'ın vefa borcunu ödeme şeklidir.

Eğitim hayatının başlamasıyla beraber öğretmenleri de Hayrettin Günay'ın yazı ve fikir hayatının şekillenmesinde etkili olur. İlköğretimi tamamladığı Sağlık Köyü İlkokulu öğretmenleri köy enstitüsü tarzında eğitim veren, donanımlı öğretmenlerdir. Atatürk

Giresun Kültür Araştırmalarında Bir Değer: Hayrettin Günay ve Çalışmaları

döneminin reformlarından etkilenmiş, ilkeleri olan, çok yönlü eğitimcilerdir. Bu bağlamda Günay'ın, eğitim hayatının temelleri oldukça sağlam atılmıştır.

Hayrettin Günay'ın, Görele Lisesi'ndeki öğrencilik yılları kültürel birikim kazanmaya başladığı dönemlerdir. Örneğin Göreleli ünlü ressam Burhan Temel lise dönemlerinde Günay'ın Sanat Tarihi derslerine girer. İlerleyen yıllarda kendisi ile samimiyetleri artarak, arkadaş olurlar. Görele folkloru açısından oldukça önemli olan bir başka isim besteci, şair ve yazar Fethi Karamahmutoğlu'dur. Karamahmutoğlu, Günay'ın Görele Lisesi'nde okuduğu dönemlerde edebiyat öğretmenliği de yapmıştır. Günay'ın şiirler kaleme alarak başladığı yazarlık sürecinde oldukça etkili bir isimdir.

Fethi Karamahmutoğlu'nun İstanbul'a gidişi ile beraber Muzaffer Satıroğlu, Görele Lisesi'nde edebiyat derslerine girmeye başlamıştır. Hayrettin Günay'ın şiir dünyasının, edebî hassasiyetlerinin gelişmesinde Fethi Karamahmutoğlu, fikri yönünün kuvvetlenmesinde, bakış açısının belirlenmesinde, yaratıcı insana dönüşmesinde ise Muzaffer Satıroğlu etkili olmuştur. Bugün hâlâ kaleme almaya devam ettiği eleştiri yazılarının temelleri Muzaffer Satıroğlu ile atılmıştır. Okul haricinde de beraber faaliyetlerde bulunmaları, hoca-öğrenci ilişkisinin dışında arkadaşlık kurları fikir alışverişi yapmalarına imkân sağlamıştır.

Hayrettin Günay'ın eğitim hayatını, kültür dünyasını, müzik bilgisini, mesleki donanımını etkileyen yukarıda bahsettiğimiz sanatçılar ve öğretmenler haricinde fikirlerini, ilkelerini, çizgisini belirleyen önemli şahıslardan da söz etmek gerekmektedir. Örneğin Hasan Ali Yücel, Hayrettin Günay'ın fikir dünyasının gelişmesinde oldukça etkili olmuştur. Hayrettin Günay, ortaokul eğitimini tamamladığı Görele Ortaokulu'nun kurucusu olan Yücel'den, derslerinde söz etmesi dolayısıyla soruşturma dahi geçirmiştir. Ancak Hasan Ali Yücel'in ilkelerini benimsemekten, eğitimci yönünü kendine örnek almaktan, onu anlatmaktan, genç kuşaklara aktarmaktan vazgeçmemiştir. Hayrettin Günay'ın kendisine önder edindiği, hayatı boyunca her an savunduğu, ilke ve inkılaplarını temel aldığı en baş isim Mustafa Kemal Atatürk'tür. Bu örnek alma durumu bilinçsizce ve salt hayranlıkla değil hakkında yazılmış eserleri okuyarak, fikirlerini tahlil ederek, çalışmalarının farkına vararak gerçekleşmiştir.

Görüldüğü üzere Hayrettin Günay, babası Haşim Günay, Durkaya ve Karaman gibi yöredeki önemli kemeçe sanatçıları, davulcular, zurnacılar, aynı zamanda öğretmeni olan Ahmet Kaçar ve Fethi Karamahmutoğlu gibi şairler ile ressam Burhan Temel gibi sanatçılar, yukarıda adını saydığımız diğer öğretmenler, Hasan Ali Yücel ve Mustafa Kemal Atatürk gibi önemli isimlerin etkisinde kalmıştır. Bu durum onun çok yönlü okumalar yapmasına ve çalışmalarını fikir, edebiyat, sanat bağlamında oluşturmasına imkân sağlamıştır. Sanatın, kültürün her alanına hâkim olan Günay, sözünü ettiğimiz isimlerin de etkisiyle çok önemli çalışmalar ortaya koymuştur.

1.7. Halk Bilimi Çalışmalarına Başlama Süreci

Hayrettin Günay, doğduğu andan itibaren halk bilimi ürünleriyle iç içe büyümüştür. Özellikle çocukluktan erişkinliğe kadar yaşadığı Çürükeynesil Köyü'nün halk müziği, halk oyunları, halk çalgıları bakımından gelişmiş olması ve aile fertlerindeki yatkınlığın kültürel kodlarla kendisine aktarılması gibi durumlar Günay'ı etkilemiştir. Bu bilinçaltı unsurlarının dışı vurumu onun yazı dünyasını oluşturur. Gerek babası Haşim Günay'ın, gerek eğitim hayatı boyunca öğretmenlerinin, gerekse etkilendiği sanatçı isimlerin tavsiyeleri sayesinde karşılaştığı malzemeleri derlemenin gerekliliğinden, bunların kıymetinden, zamanla unutulduğundan hatta yok olduğundan haberdar olmuştur. Bu bağlamda Hayrettin Günay'ın halk bilimi ürünlerine karşı her zaman bilinçli yaklaştığı söylenebilir. Bu farkındalığın ilk ciddi çalışması "Görele Mânileri" isimli bitirme tezidir.

Hayrettin Günay, çocukluğundan itibaren dergi, gazete, roman, hikâye, şiir, anı, deneme gibi çeşitli türleri okumuştur. Bu okuyuş süreci hem Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olması dolayısıyla edebî birikimini hem de çalışmalarında kendisini gösteren yazarlık yeteneğini olumlu yönde etkilemiştir. Hayrettin Günay'ın, edebiyat zümresinde bulunan, büyük küçük pek çok ismini okuduğu söylenebilir. Ancak bu isimlerin yanı sıra Halk Bilimi alanında ön plana çıkmış, kıymetli araştırmacıları da okumuştur. Bu sayede derleme yöntemleri, yazıya geçiriliş süreci, malzemenin değeri gibi konularda bilgi edinmiş, zamanla kendi çizgisini oluşturmuştur. Böylece ilk görev yeri olan Kars/Posof ilçesinde derleme çalışmalarında bulunmuş, sahanın kıymetinin farkına varmış, karşılaştığı halk bilimi ürünlerine ilgisiz kalmamıştır.

Görüldüğü üzere, Hayrettin Günay, gelecek kuşaklara aktarma amacıyla daha ortaokul çağlarında “derleme defterine” kaydettiği ürünleri üniversite yıllarından itibaren çalışmaları ile gün yüzüne çıkarmıştır. Yayın hayatına başlamadan önce özellikle halk bilimi merkezli olarak yaptığı okumalar onun çalışma şeklini, bakış açısını, araştırma etiğini geliştirmiştir.

1.8. Hayrettin Günay'ın Yayın Hayatı ve Halk Bilimine Katkıları

İlk şiirini 1969 yılında yayımlayarak yazın dünyasına adım atan Hayrettin Günay, 50 yılı aşkın süredir çeşitli gazete ve dergilerde çalışmalarıyla yer almıştır. Sadece halk bilimi değil dil, edebiyat, sanat, spor, tarih, kitap tanıtımı, eleştiri, gezi yazısı, anı, inceleme gibi pek çok alanda yazılar yazmıştır. Bahsi geçen bu çalışmalar Görele Lisesi, Giresun, Alkım, Kıyı, Akbaba, Milli Eğitim gibi dergilerde ve Yeşilgiresun gazetesi başta olmak üzere Son Haber, Görele Haber, Gün, Hürses gibi çeşitli yerel gazetelerde yayımlanmıştır. Özellikle Yeşilgiresun gazetesinde, 1997 yılından itibaren düzenli olarak “Edebî Sohbetler” başlığı altında çeşitli konularda yazılar kaleme almıştır. Gazete sahibi Hasan Ögütçü tarafından kendisine verilen ikinci sayfanın üst köşesinde genellikle cumartesi günleri yazmakla beraber ihale ilanı, tebrik ve cenaze mesajları, özel haberler, reklamlar gibi nedenlerle yazılarının üçüncü sayfada yer aldığı da ya da yayın gününün değiştiği tespit edilmiştir. Günay'ın, bazı durumlarda haftada birkaç yazı yayımlandığı bazen de yayına bir süre ara verildiği belirlenmiştir.

Hayrettin Günay, yazılarını kaleme alırken öz Türkçe kelimeler kullanmaya gayret etmiştir. Bu amaç doğrultusunda huzur yerine “erinç”, hastalık yerine “sayrılık”, tedavi yerine “sağaltım”, daktilo yerine “yazı aracı”, hazırlamak yerine “kotarmak”, zenginlik yerine “varsıllık”, iddia etmek yerine “savlamak”, kaset yerine “kutucuk”, kültür yerine “ekin”, ahlaksal yerine “sağtöresel”, edebî yerine “yazınsal”, teknik yerine “bulunç”, fotokopi yerine “tıpkıçekim”, ses kayıt cihazı yerine “sesalır”, sempozyum yerine “sunuşma”, baskın yerine “başat”, arşiv yerine “belgelik” gibi kelimeleri tercih etmiştir.

Hayrettin Günay, Görele'de unutulmaya yüz tutmuş, tarihi süreç içerisinde kaybolmuş pek çok meseleyi gün yüzüne çıkarmıştır. Örneğin 2008 yılında Yeşilgiresun gazetesinde yayımlanan “Bilmecelerimiz” (Günay, 2008b; 2008c; 2008d; 2008e; 2008f; 2008g; 2008h; 2008ı; 2008k; 2008l) başlıklı yazı dizisi ile Görele yöresi bilmecelerine temas eden ilk ve tek isim olmuştur. Giresun yöresinde kemençecilik geleneği bağlamında oldukça önemli bir isim olan Durkaya (Kemal İpşir)'ya dair ilk yazı 1999 yılında yine Hayrettin Günay tarafından yazılmış ve Görele Lisesi dergisinde yayımlanmıştır (Günay, 1999a). Günay, özellikle kemençecilik geleneği ve halk oyunları üzerine araştırmalar yapmış, çeşitli yazılar kaleme almıştır. Bunun yanı sıra halk oyunu ekipleri yetiştirmiş, halk oyunu yarışmalarında dereceler elde etmiş, derlediği türkülerle de yöre kültürüne hizmet etmiştir.

Hayrettin Günay, üzerinde tartışmalar bulunan, tartışmalı konulara da açıklık getirmiştir. Giresun Valiliği tarafından, kolbastı oyununun hangi yöreye ait olduğuyla ilgili

Giresun Kültür Araştırmalarında Bir Değer: Hayrettin Günay ve Çalışmaları

Giresun ile Trabzon arasında çıkan kalem kavgasında rapor hazırlamak üzere görevlendirilmiştir. Bu raporda; Kolbastı müziğinin Dere Boyu Kavaklar, Sokakbaşı Meyhane, Yaylanın Çimenine Kuzu Yayılır gibi Giresun türküleri ile oluşturulduğunu ifade etmiştir. Ayrıca Türk Halk Müziği ve Türk Halk Bilimi alanında önde gelen araştırmacılardan yaptığı alıntı ve örneklerle raporunu kuvvetlendirmiştir. Hayrettin Günay'ın bu raporu Giresun Valiliği'ne ait resmî siteye yüklenince Trabzon Valiliği tarafından da aynı minvalde bir rapor hazırlanmıştır. Bu durum çeşitli gazetelerde haber konusu olmuştur. Polemiklerin sürdüğü dönemlerde, Giresun ili Bulancak-Kuzköy muhtarı araştırmalarından dolayı Günay'a teşekkür ettiği bir metin yayımlamıştır. Görüldüğü üzere Günay, iki şehir arasında kalem kavgasına neden olan bir konuda bilimsel gerçeklikten faydalanarak, alanın önde gelen isimlerini kaynak göstererek, ispatlarla açıklamalar yapmıştır.

Hayrettin Günay, Görele'de mâniler, bilmece, halk müziği, halk çalgıları, yörenin önde gelen kültür ve sanat yüzleri, avcılık geleneği, Çepni kültürü, kemeççilik geleneği, ramazan davulu geleneği, yörenin dil ve ağız özellikleri, âşıklık geleneği, halk oyunları, kültürel etkinlikler, kuşdili, yöre mutfağı, çocuk oyunları gibi pek çok konuda yazılar yayımlamıştır. Bu bağlamda yöreye ait halk bilimi ürünlerinin kayda geçirilmesi, unutulmasının engellenmesi, gelecek kuşaklara aktarılması bakımından Günay'ın oldukça önemli bir rolü olduğu söylenebilir.

Hayrettin Günay'ın kaleme aldığı gezi yazıları da şehrin halk müziği, halk çalgıları, halk oyunları, halk edebiyatı, halk mutfağı, el sanatları gibi konularda bilgiler içermesi bakımından il monografisi niteliği taşımaktadır. Böylece sadece Görele yöresiyle sınırlı kalmamış, diğer illerin halk bilimi ile ilgilenmiş, yöreler arasındaki benzer ve farklı yönleri ortaya koymuştur. Bu bağlamda Kars, Ordu, Trabzon, Çanakkale, Artvin, Erzurum illeri hakkındaki gezi yazıları, bu yörelerin halk bilimine dair unsurlar barındırması açısından oldukça önemlidir. Kişisel gezilerin haricinde Trabzon'da, Çanakkale'de, Ordu'da, Kars'ta düzenlenen kültürel etkinliklere katılmış ve buralarda gördüklerini, duyduklarını, öğrendiklerini kayıt altına alarak okuyuculara aktarmıştır.

04 Mayıs 2013 tarihinde, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde, ÇOMÜ Kültürel Değerleri Tanıtım ve Yaşatma Topluluğu tarafından düzenlenen "Karadeniz'de Çepni Kültürü ve Müziği" isimli panele konuşmacı olarak katılmıştır. Panelde, Görele yöresinde türkü kültürünün oluşumu hakkında bilgi vermiş ve Rize, Trabzon, Giresun, Ordu yöreleriyle halk müziği ve halk oyunları bağlamında yaşanan kültürel etkileşimden söz etmiştir. 21 Temmuz 2015 tarihinde, Görele Belediyesi tarafından düzenlenen "Çepni Tarihi ve Çepni Dili" isimli panelde ise Çepnilerin dil ve ağız özellikleri hakkında bilgiler vermiştir. Hayrettin Günay, sözü edilen iki panelde de doğaçlama olarak konuşmuştur ve yazılı metni bulunmamaktadır. Karadeniz Üniversitesi Devlet Konservatuarı tarafından, 13-15 Nisan 2015 tarihleri arasında, Trabzon'da gerçekleştirilen "Doğu Karadeniz Geleneksel Müzik ve Dans Günleri" isimli etkinlikte yer alan Hayrettin Günay, "Görele Örneğinde Giresun Müziğinde Etkileşim" konusuna dair açıklamalarda bulunmuştur.

Hayrettin Günay'ın Türk halk bilimine katkıları değerlendirildiğinde özellikle türkülerle derlemeleri ile pek çok ürünü gün yüzüne çıkardığı görülmektedir. Bu derlemelerde bilinen türkülerin farklı versiyonlarının yanı sıra daha önce belgeliklere girmemiş, saklı örnekler de bulunmaktadır.

2. HAYRETTİN GÜNAY'IN ÇALIŞMALARI

2.1. Halk Edebiyatı Konulu Çalışmaları

2.1.1. Hayrettin Günay'ın Türkü Konulu Çalışmaları

Hayrettin Günay'ın türkü konulu çalışmaları Türk halk bilimi araştırmaları için son derece önemlidir. Artık türkülerin şehirlerde yaşayan, okumuş yazmış, mürekkep yalamış, modern hayat tarzının içinden gelen, çağdaş sanat akımlarını yakından takip eden insanlar tarafından da üretilen ve tüketilen bir kültürel değer olduğunun farkına varmamız gerekiyor (Tokel, 2002: 127). Söylenilen bütün ölçütlere uyan, kaliteli bir eğitimin yanı sıra kendi okuma ve araştırmalarıyla da bilimsel farkındalığını arttıran, sanatın hemen her alanında güncel gelişmeleri takip eden Hayrettin Günay'ın halk bilimi çalışmaları incelendiğinde üzerinde sıklıkla ve titizlikle durduğu iki konu göze çarpmaktadır: Türkü ve halk oyunları. Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde kayıt altına alınan, icra edilen türkülerini inceleyen Günay, özellikle Giresun-Görelle yöresi türkülerini araştırmalarına konu edinmiştir. Çalışmalarında türküler "Ezgilerine Göre Türküler", "Konularına Göre Türküler", "Biçimlerine Göre Türküler" başlıkları altında değerlendirilmiştir. Türkü konulu çalışmalarında, ezgilerine göre usullü ve usulsüz türküler; konularına göre ise aşk türkülerini, doğa türkülerini, kahramanlık türkülerini, askerlik türkülerini, tören türkülerini, iş türkülerini, eşkıya türkülerini, acıklı olaylarla ilgili türküler, oyun türkülerini, ölüm türkülerini gibi türkülerini incelemiştir. Biçimlerine göre türkülerin ise "fındık havası", "ekin havası", "imece havası", "gelin ağlatma havası", "yol havası", "yayla havası", "karşılama havası", "Tuzcuoğlu havası", "Ağasar havası", "Tamzara havası", "Hasbal havası", "sıksara havası", "tarla havası", "Horopçun havası", "Timiye havası", "bıçak havası", "kına havası", "kesme türkü havaları" başlıkları altında verilmesi dikkat çekicidir. Sözü edilen türkülerden Tuzcuoğlu havası, Timiye havası, Sıksara havası, horopçun havası gibi birçok türkü Giresun yöresi menşeli ezgilerdir.

Hayrettin Günay türkü geleneği içerisinde dört ayaktan söz etmenin doğru olacağını belirtmektedir. Türkülerin çıkış yerine, kaynağına uygun biçimde, doğallığıyla okunduğu birinci ayak içerisinde Neşet Ertaş, Hacı Taşan, Nida Tüfekçi, Muharrem Ertaş, Mahzuni Şerif; ezgileri, türkülerini Batı tekniği ile kaynaştırarak çoksesli yapıda seslendiren ikinci ayak içerisinde Ahmet Adnan Saygun, Necil Kazım Akses; halk türkülerinin şan tekniğinden yararlanarak icra edildiği üçüncü ayak içerisinde Ruhi Su; daha modern söylemlerde bulunan dördüncü ayak içerisinde ise Cem Karaca, Barış Manço, Edip Akbayram, Modern Folk Üçlüsü, Üç Hürel gibi önemli isimlere yer vermektedir.

Hayrettin Günay'ın "Olaylı Türküler" (Günay, 2000) isimli araştırması Giresun yöresi türkü araştırmalarına farklı bir bakış kazandırmaktadır. Görelleli ünlü kemençeci Piçoğlu Osman'ın bir cinayet üzerine söylemiş olduğu "Eşref" türküsü ile eşi Fadime'nin kayboluşunun ardından yakmış olduğu "Fadime" türkülerini Trabzon iskele kâhyası Yahya'nın öldürülmesi üzerine yaktığı "Kâhya" türkülerinin ve Durkaya'nın "Cenaze Çağırma" türkülerinin ortaya çıkışına sebep olan olayları aktarmıştır. Yerel folklor araştırmacısı olan Günay'ın bu konulara yönelerek kayıt altına alması ve Yeşilgiresun gazetesinde yayımlayarak okuyucuya sunması son derece önemlidir. Çünkü Hayrettin Günay'ın çalışmalarından önce yöre türkülerinin ortaya çıkışına sebep olan hikâyeler hakkında yeterince çalışma yapılmamıştır. Türküler halkın malı, sevilmiş beğenilmiş ve ağızdan ağıza dolaşan kültür ürünleri olduklarına göre yayılmaları pek tabiidir. Sosyal bir temele, yüklü bir duyguya, kuvvetli bir müziğe dayanan türküler, asker ocaklarında, düğünlerde, kır eğlencelerinde, okullarda, halk sanatçıları, öğretmenler, askerler, köçekler ve çalgıcılar aracılığıyla daha geniş çevrelere yayılırlar (Özbek, 1994: 64). Türküler bu karar geniş bir coğrafyaya yayılırken Hayrettin Günay'ın türkü merkezli çalışmalarında sadece Giresun yöresi türkülerini incelemiş olması mümkün değildir. Bu nedenle Günay'ın türkü çalışmalarında Giresun'un yanı sıra Kars, Ordu, Trabzon, Erzurum, Eskişehir, Çanakkale, Erzincan gibi çeşitli yörelere ait türkülerin biçim ve içerik bakımından incelendiğine rastlanmaktadır.

Giresun Kültür Araştırmalarında Bir Değer: Hayrettin Günay ve Çalışmaları

Hayrettin Günay çalışmalarında daha önce uzman araştırmacılar tarafından derlenmiş türkülerin yanı sıra kendi derlemelerine de yer vermiştir. Bu derlemelerin bir kısmı ilk defa Hayrettin Günay tarafından kayda alınırken bir kısmında ise ezgi farklılığı olan -daha önce derlenenlerden- türkülere yer verilmiştir. Bu bakımdan Günay'ın derlemeleri ve derlediği ürünleri incelediği araştırma yazıları halk bilimi çalışmaları için önemli birer kaynaktır. Amcası Mehmet Günay'dan, babası Haşim Günay'dan, Sağlık köyünden, görev yaptığı ya da gezi amaçlı gittiği il ve ilçelerden derleyip kayıt altına aldığı türkülerin haricinde Hayrettin Günay'ın kendisine ait türküler de çalışmalarında yer almıştır. Türkü, Türk kelimesinden doğmuştur ve “Türlere mahsus ezgi (melodi)” anlamına gelmektedir. “Türkü yakmak” deyiimi de türkü kelimesinden türemiştir ve icat etmek anlamındadır (Elçin, 1986:195). Hayrettin Günay da annesi Rabia Günay'ın vefatının ardından “Evimizin bir direği/ Vardı gitti vardı gitti/ Dört kişinin bir meleği/ Vardı gitti vardı gitti/ Yıllar yılı çile çekti/ Hasta hasta ekti biçti/ Apacı bir şerbet içti/ Vardı gitti vardı gitti” dizelerine sahip bir türkü yakmıştır. Bu türkü Günay'ın kendi yaratılarına bir örnektir. Hayrettin Günay'ın bir kısmı “Giresun Türküleri ev Oyun Havaları-Giresun Üstünde Vapur Bağırıyor” gibi araştırmalarla kayıt altına alınarak notalanmıştır (Turhan ve Altınkaynak, 2009). Bir kısmı ise henüz gün yüzüne çıkmamıştır. Hayrettin Günay'ın derlediği türkülerini ve kaynak kişilerini kısaca listelemek yerinde olacaktır:

1. Ahmet Kaçar- “Kümbet Türküsü”
2. Alucra Aktepe Ortaokulu öğrencileri- “Harmanın O Yanına (Alusra Kadon Horanı)”
3. Ayşe Usta- “Keten Türküsü”
4. Haşim Günay- “Belimdeki Bıçağım”
5. Haşim Günay- “Ekin Türküsü”
6. Haşim Günay- “Evlerinin Önü”
7. Haşim Günay- “Görelle Pazarında”
8. Haşim Günay- “Kerem Türküsü”
9. Haşim Günay- “Mehmet Çavuş Türküsü”
10. Haşim Günay- “Sarıköz Türküsü”
11. Haşim Günay- “Yağmur Yağayı Yağmur”
12. Haşim Günay- “Yayla Türküsü”
13. İbrahim Kavraz- “Görelle'den Yukarı”
14. Kâtip Şadi- “Doruk Geliş (Yeni Hava)”
15. Kâtip Şadi- “Eniş Dibi Yolları”
16. Kâtip Şadi- “Gölbaşı”
17. Kâtip Şadi- “Horan Havası (Sigaramı yandırdım)”
18. Kâtip Şadi- “Horan Havası”
19. Kâtip Şadi- “Kuş Konuyu Konuyu”
20. Kâtip Şadi- “Oy Emine Fadime”
21. Kâtip Şadi- “Yeni Horan”
22. Kemal Yılmaz- “Gelin Kaynana”
23. Kemal Yılmaz, “Yaylalar”
24. Mehmet Günay- “Bir Han Köşesinde Kalmışım Hasta”
25. Mehmet Karadeniz- “Utandım Soramadım”
26. Nazmi Özdemir- “Ağasar'ın Balını”
27. Nazmi Özdemir- “Duman Geliyu Duman (Karaçomak Türküsü)”
28. Piçoğlu Osman Gökçe- “Tamzara'nın Üzümlü”
29. Sağlık Köyü- “Tömbelek Türküleri”
30. Sami Günay- “Elinde Ayna”
31. Sami Günay- “Sis Dağının Başında”
32. Sırrı Öztürk- “Görelle Sallaması”
33. Sırrı Öztürk- “Görelle Yol Havası”

34. Sırrı Öztürk- “Sallama Havası”
35. Sırrı Öztürk- “Yol Havası”
36. Zeki Yılmaz- “Bahşış İsteme Türküsü”
37. Ziya Şadi- “Ekin Havası”
38. Ziya Şadi- “Gel Çıkalım Çarşıya”
39. Ziya Şadi- “Karadeniz Sahildir”
40. Ziya Şadi- “Kızlar Karşılması”
41. Ziya Şadi- “Oy Timiye”
42. Ziya Şadi ve İsmet Şadi- “Kadırga Sallaması”
43. Ziya Şadi ve İsmet Şadi- “Kadırga Yol Havası”

Hayrettin Günay’ın türkü çalışmalarında yaptığı eleştirilerin de dikkate alınması gerekmektedir. Belirli bir yöreye ait türkünün, farklı yörelerin ağız özellikleriyle okuması ve türkülerin esas sözlerinin değiştirilmesi Günay’ın eleştirdiği iki ana konudur. Bu yanlış örnek olarak “Ağasın Balı” türküsü birçok çalışmada gösterilmiştir. Görele yöresine ait türkünün Trabzon ağız özellikleriyle okunması üzerinde durulmuştur. Bu noktada Hayrettin Günay’ın geleneği kuşaklar arası aktarıcı yönü de dikkat çekmektedir. Çünkü yapılan yanlış okumanın en çok gençleri etkilediği, genç icracılar arasında da türkülerin sözleri ve ağız özellikleri değiştirilerek icraların yapıldığı belirtilmiştir.

Hayrettin Günay’ın Görele yöresi türkülerine dair tespitlerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

- a) Yöredeki türküler çoğunlukla 2/4, 3/4, 4/4’lük veya 5/8, 7/8, 9/8, 16/8’lik ezgilerle oluşturulmuştur.
- b) Giresun türkülerinin çoğunluğunun mâni tarzında yazılmıştır. Genel mâni uyak örgüsü olan “a b a b” yanında Görele türkülerinde “a b c b” örgüsü de yaygın olarak kullanılır. Bu özelliği bilmeyenler türkülerimizin sözlerini yazarken yanlış düşerler, Görele’ye, Karadeniz’e özgü “a b c b” biçimini dörtlük yerine ikilik olarak yazarlar.
- c) Doğuda Görele, batıda Giresun-Merkez, içeride de Alucra-Şebinkarahisar yörelerinde kayıt altına alınmış, belgeliklere girmiş türkülerin diğer ilçelere oranla notaya alınma, yaygınlaşma bakımından daha fazladır.
- d) Görele’de kırık havaların yaygınlığına karşı Giresun’da kırık havaların yanında uzun hava çeşitliliği de göze çarpmaktadır.
- e) Giresun’un türkülleri ile ilgili olarak “tüm türkülerin derlenerek bir yapıta dönüştürülememesi”, “Giresun türkülerinin Trabzon, Rize gibi farklı yörelerin ağız özelliklerine göre okunması”, “türkülerin yağmalanması” gibi sorunlarla karşılaşmaktadır.
- f) Türkücülerin, bestecilerin halk müziği terimleri yerine bilinçsizce “parça” kavramını kullanması son derece yanlıştır. “Türkü, şarkı, beste bütündür. Parça değildir.” diyen Hayrettin Günay, “parça” kavramı kullanıldığı zaman “türkü, şarkı, beste, ezgi, uzun hava, oyun havası, ağıt, ninni, bozlak, koşma, deyiş, deme, gazel, kerem, barak, zeybek, oturak, kına, gelin ağılatma, karşılama, Cezayir, Tuzcuoğlu, kolbastı, kırık, müstezet, maya, gurbet divan, nefes, semah, konçerto, oda, marş” gibi pek çok terimin yok edildiğini belirtmiştir.
- g) 1929, 1937, 1943 yıllarında Giresun, Trabzon, Rize, Gümüşhane, Bayburt, Erzincan, Erzurum, Sinop illerinde türkü derleme çalışmaları yapılmıştır. Bu derleme çalışmaları ile birlikte pek çok Giresun türküsü kayıt altına alınmış, belgeliklere girmiş ve notalandırılmıştır.
- h) Giresun türkülerinin derlenişi sırasında Osman Kalyoncu, Cemal Uzel, İsmail Doğan, Kadir Üstündağ, Halim Giresunluoğlu, Piçoğlu Osman, Nejat Buhara, Ömer Akpınar, Küçük Hüseyin, Ünal Özel, Tuncer Kalyoncu, Aytekin Özdemir, Ahmet Başaran, Sadullah Sarırecep, Ali Rıza Gündoğdu, Kâtip Şadi, Göreleli İsmail, Mehmet Maksutoğlu, Mustafa Tahmaz, Ahmet Ergin, Zafer Tahmaz, Aziz Şeker, Ahmet Küçük,

Giresun Kültür Araştırmalarında Bir Değer: Hayrettin Günay ve Çalışmaları

- Selahattin Erdal, Rüştü Tuncalı, Vonalı Ahmet, Hasan Karakoç, Hidayet Çalbudak, Rüştü Kozak, Aziz Şeker gibi isimleri kaynak kişi olarak yer almıştır.
- i) Ahmet Yamacı, Ümit Tokcan, Muzaffer Sarısözen, Tuncer İnan, Yücel Paşmakçı, Emin Aldemir, Nurettin Çamlıdağ, İbrahim Can, Aziz Gürses, Ümit Bekizağa, Nida Tüfekçi, Ali Rıza Gündoğdu, Ömer Akpınar, Zafer Tahmaz, Hüseyin Akpınar, Ahmet Yamacı gibi isimlerin Giresun yöresi türkülerinin derlemecisi olarak yer almıştır.
 - j) Derlenen türkülerin notaya alınışında ise Ahmet Yamacı, Ateş Köyoğlu, Muzaffer Sarısözen, Hüseyin Akpınar, Ali Rıza Gündoğdu, Zafer Tahmaz, Şenel Önal, Yücel Paşmakçı, Cemile Cevher, Nida Tüfekçi, Ümit Bekizağa, İbrahim Can, Adnan Ataman, Aziz Gürses, Tuncer İnan, Nurettin Çamlıdağ, Saadetin Gürhan, Nejat Buhara, Salih Turhan gibi isimlerin önemli katkıları olmuştur.

2.1.2. Hayrettin Günay'ın Mâni Konulu Çalışmaları

Mâniler, Anadolu insanının düşünce yapısının, beğenisinin, dertlerinin, özlemlerinin, sevgilerinin, kıskançlıklarının, hâsılı ortak kültürünün sergilenişinin görüldüğü mâniler; yüzyılların deneyimlerinden süzülerek biçimlenmiş, belirli kuralları olan kuşaktan kuşağa bir gelenek içinde aktarılan anonim edebiyatın en çok icra edilen şiir türlerinden biridir (Artun 2004: 111). Bu nedenle mâniler çok geniş coğrafyalara yayılmıştır. Hayrettin Günay'ın mâni konulu çalışmaları ise türkü çalışmalarının aksine sadece Giresun yöresi mânileriyle sınırlı kalmıştır. KTÜ Fatih Eğitim Enstitüsü'nden mezun olurken hazırladığı Çürükeynesil köyü mânileriyle ilgili bitirme tezi Hayrettin Günay'ın mâni konulu çalışmalarına da kaynaklık etmiştir.

Öğrencilik yıllarında sadece derlediği ürünleri sıralayarak yaptığı çalışmayı bilgi birikiminin artması, halk bilimi ürünlerine karşı daha bilinçli yaklaşması, yayın hayatına başlaması gibi basamaklardan sonra daha da geliştirmiştir. Özellikle Yeşilgiresun gazetesinde ve Görele Lisesi Dergisi'nde yayımlanan çalışmalarında sadece mânileri aktarmakla kalmamış, topladığı ürünleri biçim ve içerik yönüyle de analiz etmiştir. Günay'ın mâni konulu çalışmalarının tamamında 700 civarı mâniye yer verilmiştir. Dügünlerde, kadın topluluklarında, iş yerlerinde, tarlalar vb. yerlerde söylenen mâniler umumiyetle hece vezninin 7 veya 8'lisi ile meydana gelen tek dördlükten oluşan manzumelerden meydana gelmektedir (Elçin 1988: 334). Hayrettin Günay'ın derlediği mâniler de daha çok ekin imecilerinde, tarlalarda söylenmektedir. Bu nedenle Günay'ın mâni konulu çalışmalarında yer alan mânilerin neredeyse tamamı yedili hece ölçüsüyle söylenmiş düz mâni olup “a b c b”, “a b a b”, “a a b a” “a a a a”, “a b b b”, “a b c b” şekillerinde kafiyelenmiştir. 700 civarı mâni içerisinde sadece bir yedekli mâni örneği olmakla birlikte “a b c b d b” şeklinde kafiyelenmiştir.

Manilerin konuları her türlü hayat hadiseleridir. Köy, kasaba veya şehirlerimizde okumamış, okumuş kimselerin ve hususiyle kadınların irticalen yarattıkları eserlerdir. Bir kısmı lirik olan ve usta şairlerin bile kolay kolay söyleyemeyeceği güzellikteki bu eserciklerin ilk iki mısraı duygu düşünce ve hayalin adeta girişi sayılır. Asıl konu son mısralarda karşımıza çıkar (Elçin, 1990: 7). Hayrettin Günay'ın derlediği ve incelediği mânilerde ise “sevgi, ayrılık, yakınma, ölüm, geçimsizlik, tabiat, hasret, kıskançlık, gurbet, yaşam koşulları, insan ilişkileri, üretim biçimleri, toplum yapısı” gibi temalar göze çarpmaktadır. Ayrıca temanın yanı sıra biçim olarak; yörede yaygın olarak görülen uyak düzenlerine, çeşitli durak biçimlerine, düz mâniye, uyak olmadan sadece redifle ahenk sağlanan mânilere de örnekler verilmiştir.

Hem derlenen mânilerin belgeliklere girmesi ve okuyucuyla buluşturulması hem de Giresun mânilerinin farklı açılardan incelemesi açısından bu çalışmalar oldukça önemlidir. Hayrettin Günay'ın çalışmalarında incelediği mânileri şu şekilde sınıflandırmak mümkündür:

- a) “Evlerinin önü”, “evlerinin önünde”, “ev yaptırım”, “evleri”, “evin üstü”, “evlerinin arkası” gibi kalıp sözlerin yer aldığı ev konulu mâniler.
- b) “Kemençe” ve “kemençecilik” konulu mâniler.
- c) “Fındık” konulu mâniler.
- d) “Gar yağayı yağayı” kalıbının yer aldığı mâniler.
- e) “Görelle”, “Çaşu (Çarşı)”, “Yalu (Yalı), “Elevü (Elegü)” gibi isimlerin yer aldığı Görelle konulu mâniler.

Hayrettin Günay, mânilerle ilgili çalışmalarında özellikle yöresel söylemler üzerinde durmuştur. Mânilerde geçen “yal, aba, kelem, doran, hedüg, cıdık, çölük, andır, felce, tıpızlık, yavuncamak, saçma, yamalığı, gonusug, gürüm, düve, öklenmek, zeklenmek, andal, gegeg, cımbış, dozildik, gezente, degmüg, çöten, odduk, şekek, çangal, okarı, feşel, anışug, alartu, cırbıt, kiddig, semeleg, üşmek, çıtlı, gataviz, fide, paldır, itgölü, fisdan, harman, obuz, çeç, harar, girebi, baldıran, ışgın, çort, afur, ayeser, çögür, üğüm, tevek, davun, şalabuk” gibi yöresel söylemlerle “andır galsın”, “Allah almasın”, “horanın belini kırmak”, “adı batası”, “değneğe gatmak”, “işmar etmek” gibi deyimlere dikkat çekilmiştir. Ayrıca mânilerde yöre mutfağı, gelenek ve görenekler, bayramlar, özel günler, adet ve inanışlar, yöresel meslekler gibi sosyal ve kültürel unsurlara da ulaşmak mümkündür.

2.1.3. Âşık Edebiyatı ve Halk Şiiri Konulu Çalışmaları

Hayrettin Günay’ın âşık edebiyatı ve halk şiiri konulu çalışmaları incelendiğinde yalnızca Anadolu sahasının değil Türk dünyasının farklı bölgelerinde yaşayan Türk topluluklarının halk şiiriyle, âşıklık geleneğiyle ilgilendiği görülmektedir. Ayrıca Günay’ın, hakkında hiçbir akademik çalışma yapılmamış, unutulmaya yüz tutmuş Göreleli kıymetli ozanları, geleneksel halk şiiri çerçevesinde ürünler veren şairleri konu edinerek ve sözünü ettiğimiz şairlerden derlediği şiirleri okuyucuya sunarak literatüre kazandırdığını ifade etmekte fayda vardır. Günay’ın hayatlarına ve âşıklığa geçiş süreçlerine değindiği, eserlerinden örnekler verdiği, eserlerini dil ve üslup bakımından incelediği Türk dünyası âşıklarını alfabetik olarak şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Abdurrahman Kızılay	14. Feryadi Çığıran
2. Ali İzzet Özkan	15. Hüseyin Çırakman
3. Ali Kızıltuğ	16. Karacaoğlan
4. Âşık Daimi	17. Köroğlu
5. Âşık Ferrahi	18. Kul Nesimi
6. Âşık Ferrahi	19. Murat Çobanoğlu
7. Âşık Garip	20. Neşet Ertaş
8. Âşık Hasan	21. Pir Sultan Abdal
9. Âşık Mahzuni Şerif	22. Reyhani
10. Âşık Ömer	23. Ruhsati
11. Âşık Veysel	24. Şeref Taşlıova
12. Dadaloğlu	25. Yunus Emre
13. Ercişli Emrah	

Hayrettin Günay’ın âşıklık geleneği ve halk şiiri geleneği ile ilgili çalışmaları Giresun yöresi bağlamında değerlendirildiğinde ise şu isimler üzerinde durduğu görülmektedir:

1. Ahmet Kaçar	3. Âşık Abbas İncehasanoğlu
2. Ali Haydar Karahacıoğlu	4. Cemil Sabri Uzunömeroğlu

Giresun Kültür Araştırmalarında Bir Değer: Hayrettin Günay ve Çalışmaları

5. Fethi Karamahmutoğlu
6. Nihat Öztürk
7. Ozan Arif
8. Ömer Şen
9. Salih Kaya (Mecburi)
10. Şadi Cındık

Hayrettin Günay'ın çalışmaları genel olarak değerlendirildiğinde üzerinde dikkatle durduğu, bir değil birkaç çalışmada konu edildiği dört önemli isim dikkat çekmektedir: Âşık Veysel, Âşık Abbas İncehasanoğlu, Mahzuni ve Mecburi. Ayrıca âşıklık geleneği içerisinde önemli bir yeri olan destan söyleme geleneği, mizahi destanlar ve karşılıklı şiirlerin söylendiği dedim-dedi geleneği de Hayrettin Günay'ın çalışmalarında ele aldığı konular arasında yer almaktadır.

2.1.4. Kemeñçecilik Geleneği Konulu Çalışmaları

Enstrüman açısından âşıklık geleneğinde saz, Giresun yöresi kemeñçecilik geleneğinde ise kemeñçe yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Kullanılan enstrüman ve bu enstrümanların müzikal kabiliyetleri, icra edilen ezgilerin farklı oluşu sonucunu da beraberinde getirmiştir. Giresun yöresi kemeñçecilik geleneğinde kullanılan ezgiler, âşıklık geleneğine oranla daha hızlı ve hareketli bir nitelik arz eder. Ayrıca bahsi geçen enstrüman farklılığı, icracıların icra sırasındaki tavırlarının farklılık göstermesinde de belirleyici olmuştur. Âşıkların büyük çoğunluğu sazın boyutlarından ötürü genellikle oturarak icrada bulunabilirken, kemeñçeciler ayakta, yürürken ve hatta horon oynarken icrada bulunabilmektedirler. (Küçük, 2016: 893)

Giresun yöresinde ortaya çıkan toplumsal törenlerin hemen hepsinde kemeñçecilik geleneği karşımıza çıkar. Toplumsal törenlerin en büyük destekçisi, kemeñçecilik geleneğidir. Giresun yöresinde nişan, kına ve düğün törenleri kemeñçecilik geleneğinin en önemli icra ortamlarındandır. Kemeñçeci bu tip törenlerde icracılığının yanı sıra yönetici mahiyeti de gösterir. Bu törenlerin en önemli unsuru olan eğlencenin tam anlamıyla ve düzenli bir şekilde gerçekleşmesi noktasında kemeñçeci önemli bir işleve sahiptir. Düğünlerde kemeñçeciler çaldıkları horan havalarıyla, insanlara horan oynatmakta ve onları eğlendirmektedirler (Küçük, 2015a: 1157).

Hayrettin Günay'ın kemeñçecilik geleneğine dair çalışmalarında hayatı, içerisinde yetiştiği kültürel ortam, etkilendiği isimler, kemeñçe ile tanışma süreci, kemeñçecilik geleneği içerisindeki yeri, icraları, teknikleri gibi bilgiler verdiği Giresunlu önemli icracıları şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Ali Kam
2. Burhan Caba
3. Hacı Ali Özdemir
4. Halil Kodalak (Karaman)
5. Hüseyin Özdemir
6. Kâtip Şadi
7. Kemal İpşir (Durkaya)
8. Kemal Yılmaz
9. Mehmet Karadeniz
10. Mehmet Maksutoğlu
11. Naci Keskin
12. Nazmi Özdemir
13. Osman Gökçe (Piçoğlu)
14. Sami Günay
15. Sırrı Öztürk
16. Şenel Dandin
17. Tuzcuoğlu
18. Ziya Şadi

Giresun yöresi kemeñçecilik geleneğinde kolların (ekollerin) oluşumunda sözlü kültürün değişim ve dönüşüme açık yapısının yanında, sanatçının kabiliyeti de etkilidir. Yöre kemeñçecileri, nitelik açısından kemeñçe çalış tarzlarına ve türkü söyleyişlerine göre değerlendirilirler (Küçük, 2021: 65-66). Geleneğin kolları (ekolleri), günümüze kadar gelen süreçte sağlam temellere oturabilmektedir. Ancak teknolojik gelişmeler ve ulaşım imkânlarının artması gibi nedenlerden ötürü günümüzdeki durum için aynı şeyi söylemek

mümkün değildir. Günümüzdeki duruma bakıldığında kemençeci adaylarının farklı kollara (ekollere) mensup birden fazla ustadan faydalanabilmesi nedeniyle bağlı buldukları kollar (ekoller) hususunda karmaşa yaşandığı söylenebilir. (Küçük, 2015b: 148). Günay'ın çalışmalarından ve yapılan görüşmelerden hareketle edinilen verilere göre karmaşık durumdaki kemençecilik geleneğinde kollar (ekoller/kuşaklar) hususunda ifade edilen kollar şu şekildedir:

- A. Birinci Kuşak (1800): Ali Kam.
- B. İkinci Kuşak (1880): Tuzcuoğlu, Karaman, Kuyucuoğlu.
- C. Üçüncü Kuşak (1900): Picoğlu, Durkaya, Recep, Mehmet Odabaş, Mehmet Civelek (Hallâ), Hacı Ali Özdemir, Hamza Şahin.
- D. Dördüncü Kuşak (1920-1940): Ahmet Caba, Ahmet Ala, Sırrı Öztürk, Sami Günay, Kâtip Şadi, Ziya Şadi, Şenel Dandin, Kemal Yılmaz, Nazmi Özdemir, Sabri Özdemir, Temel Usta.
- E. Beşinci Kuşak (1950-1960): Hüseyin Özdemir, Burhan Caba, Mehmet Maksutoğlu, Mehmet Karadeniz, Zeki Yılmaz, Naci Keskin.
- F. Günümüz Kuşağı: Haşim Torun, Uğur Keskin, Emre Sarıcı, İbrahim Gülpınar, İbrahim Kavraz, Mehmet Gündoğdu, Hüseyin Çınar.

Günay'ın kemençecilik geleneği ile ilgili çalışmalarında söz ettiği ezgi ve havalar ise şunlardır:

1. Beyoğlu
2. Cemo
3. Cezayir
4. Duttibi
5. Elinde Ayna
6. Fadime
7. Gelin Ağlatma
8. Giresun Karşılması
9. Görele Cezayir Havası
10. Görele İnce Oyun
11. Hamzabaş
12. Hasbal
13. İnceoyun
14. Karşılama
15. Kıtirik
16. Sıksara
17. Şırıp Şırıp Havası
18. Taksim
19. Tuzcuoğlu
20. Yol Havaları
21. Zurna Havası

Görüldüğü üzere Hayrettin Günay'ın kemençecilik geleneği ile ilgili çalışmalarında Görele yöresinden 18 icracı ve bu icracıların yaşadığı dönemlere göre hangi kuşağa ait olduğu, icracıların ortaya koyduğu ürünlerin, bu icralardan doğan 21 ezgi ve hava gibi konular ele alınmıştır. Bu çalışmalar özelden Giresun yöresi müziği, genelde ise Türk halk bilimi için önemli konuların işlendiği, halk müziği ile ilgili sorunlara farklı bakış açılarının geliştirildiği son derece elzem çalışmalardır.

2.2. Halk Bilimi Konulu Çalışmaları

2.2.1. Halk Müziği Konulu Çalışmaları

Hayrettin Günay, Giresun yöresi halk müziği çalışmalarında yöreyi “Giresun Merkezi”, “Görele”, “Şebinkarahisar-Alucra” olmak üzere üç bölgede ele almıştır. Bu bağlamda Giresun merkezi ile Görele'nin bile birbirinden farklı yapılarla sahip olduğunu, halk müziği ve halk oyunları konusunda birbirlerini karşılıklı olarak etkilediğini ifade etmiştir. Giresun yöresinin sadece kendi içerisinde değil Ege, Ordu, Trabzon, Orta Anadolu, Konya, Hindistan, Erzincan, Kelkit, Gümüşhane, Torul, Harşıt yörelerinin halk müziğinden etkilendiği belirtilmiştir. Hayrettin Günay'ın çalışmalarından hareketle Giresun müziğinin

Giresun Kültür Araştırmalarında Bir Değer: Hayrettin Günay ve Çalışmaları

etkileşim içinde olduğu yöreleri “Etkileyen”, “Etkilenen” ve etkileşimin yansıdığı “Örnekler” başlıkları altında şu şekilde ifade etmek mümkündür:

ETKİLEYEN	ETKİLENEN	ÖRNEKLER
Ege Yöresi Zeybek Havaları	Giresun	Mican Çatak Altında
İstanbul Orta Anadolu Konya	Görece	Çiftetelli (Görece İnce Oyun) Konyalı
Hindistan	Görece	Avaremu
Cezayir	Görece	Cezayir Ezgisi
Erzincan Gümüşhane Torul Harşit Kelkit Elazığ	Görece	Cemo
Görece	Sivas	Sarardım Ben Sarardım
Görece	Trabzon Rize Giresun Merkezi Ordu	Tuzcuoğlu Havası Hasbal Hamzabaşı Beyoğlu Tengu Sıksara Şırıp Şırıp ve diğer horan havaları.
Giresun	Trabzon	Trabzon Kolbastısı

Tabloda görüldüğü gibi Trabzon kolbastısının oluşumunda Giresun yöresinden etkilenildiği düşünülmektedir. Bu noktada Giresun-Trabzon arasında yaşanan “kolbastı tartışması” dikkat çekicidir. Hayrettin Günay, Trabzon kolbastısı olarak bilinen dansın Giresun’un “Dere Boyu Kavaklar” ve “Sokakbaşı Meyhane” isimli türkülerinin müziğiyle oluştuğunu ifade etmektedir. Bu konuda Giresun ve Trabzon valilikleri araştırmacılara çeşitli raporlar hazırlamışlardır. Bu raporlar tartışmaların devam ettiği süreç içerisinde valiliklerin resmî sitelerinde yayımlanmıştır. Ancak günümüzde tartışmalar sonuçlanmamakla beraber dönemin raporlarına da erişim sağlanamamaktadır. Sözü edilen tartışmalar dönemin gazete haberlerinde de konu edilmiştir.

Hayrettin Günay, Görece yöresinde kına havalarının, Cezayir havalarının, yol havalarının, kolbastı havalarının, imeci havalarının, şırıp havalarının yaygın olduğunu ve diğerlerine oranla sayıca az olmakla beraber uzun hava örneklerine de rastlandığını belirtmiştir. Yörede tespit edilen uzun havalar ve önde gelen icracıları ise şöyledir:

1. Ben Bir Garip Bülbül İdim Sarpa Tünedim- Durkaya

2. Bir Han Köşesinde Kalmışım Hasta- Mehmet Günay
3. Huma Kuşu
4. Mehmet Çavuş Türküsü- Haşim Günay
5. Saz Yerlere Ev Yapmayın (Batak Yerlere Ev Yapmayın)
6. Tamzara- Piçoğlu Osman
7. Yayla Yollarında Çifte Doruklar- Kâtip Şadi

Ele alınan bir diğer konu ise kına havalarıdır. Görele’de gelinin baba evinden çıkışı veya geline kına yakılışı sırasında icra edilen yalnızca iki kına havası tespit edilmiştir: Gelin Ağlatma Havası ve Hacı Ali Özdemir’in Kına Havası.

2.2.2. Halk Çalgıları Konulu Çalışmaları

Bütün güzel sanatlar gibi müzik, ne kadar geri olurlarsa olsunlar en iptidai toplumlarda bile mevcuttur (Öztuna, 2006: 69). Müziğin icrası için gerekli başat unsurlardan birisi çalgılardır. Çalgılar sınıflandırılırken çalgının yapımında kullanılan maddenin türü, gerilme, titreşim, bükülgenlik gibi özellikleri göz önünde bulundurulur. Çalgılar bilimsel tasnife göre üçe ayrılır:

1. Vurmalı Çalgılar
2. Üfleli Çalgılar
3. Telli Çalgılar (Yayingöl, 1988: 5)

Görele yöresinde icra edilen çalgılar incelendiğinde verilen sınıfların tamamına uygun örnekler görmek mümkündür. Hayrettin Günay’ın ve yöre müziği üzerine çalışmalar yapan diğer araştırmacıların sıklıkla kemençe üzerinde durması dikkat çekmektedir. Ancak Görele yöresinde kemençenin yanı sıra davul, zurna, düdük (kaval), bağlama gibi çalgılar da düğünlerde, eğlencelerde, günlük yaşamın kimi bölümlerinde yer almıştır. Kemençe konulu çeşitli çalışmaları olan Hayrettin Günay’ın diğer çalgılarla ilgili müstakil bir çalışması henüz bulunmamaktadır. Ancak halk müziği konulu çalışmaları içerisinde yörede davul, zurna, düdük, bağlama gibi çalgıların da bulunduğunu zaman zaman ifade etmiştir. Bu doğrultuda Hayrettin Günay’ın tespitleri doğrultusunda Görele’de kemençe, davul, zurna icraları ile öne çıkan isimler şu şekildedir:

A. Kemençe

1. Abdi Aktaş
2. Ahmet Ala
3. Ahmet Caba
4. Ahmet Keskin
5. Ahmet Torun
6. Ahmet Usta
7. Ali Garaman
8. Ali Tetik
9. Aslan İpşir
10. Aziz Şengün
11. Bayram Kavcı
12. Canay Günay
13. Emre Sarıcı
14. Enver Topal
15. Erol Dandin
16. Esat Somuncu
17. Hamdi Ünal
18. Hamza Şahin
19. Haşim Torun
20. Hikmet Gök
21. Hüseyin Avcı
22. Hüseyin Caba
23. İbrahim Gülpınar
24. İbrahim Kavraz
25. İsmail Uzunöner
26. Kamis Şengün
27. Kavas Mustafa
28. Kemal Caba
29. Kemal Tonyalı
30. Kemal Yılmaz
31. Kemençeci Halil
32. Kemençeci Hamit
33. Mahmut Uzunöner
34. Mehmet Günay
35. Mehmet Gündoğdu
36. Mehmet Namazcı (Tornicoğlu)
37. Mehmet Odabaş
38. Mustafa Çınar
39. Mustafa Keskin
40. Mustafa Kırıcı

Giresun Kültür Araştırmalarında Bir Değer: Hayrettin Günay ve Çalışmaları

41. Mustafa Özdemir
42. Naci Keskin
43. Nazmi Özdemir
44. Necmi Yayla
45. Niyazi Alaca
46. Özden Özdemir
47. Sabri Özdemir
48. Salih Avcı
49. Salih Erbaş

B. Davul

1. Esat Somuncu
2. Hasan Özdemir
3. Hüseyin Özdemir
4. İsak (Velet) Özdemir
5. İsmet Şadi
6. Mehmet Durkaya

C. Zurna

1. Beytullah Tahmaz
2. Esat Somuncu
3. Hacı Ali Özdemir
4. Hüseyin Özdemir
5. İbrahim İpşir (İpşuru)
6. Kazım Özdemir
7. Kemal Usta
8. Mehmet Barutçu

D. Düdük

1. Ahmet Kaçar
2. Haşim Günay
3. Mehmet Yayla

E. Bağlama

1. Hasan Kahveci
2. Osman Kaptanoğlu

50. Salih Kılıç (Sarı Salih)
51. Selçuk İpek
52. Şenel Dandin
53. Şevki Özdemir
54. Temel Usta
55. Uğur Keskin
56. Ulvi Günay
57. Ümit Çatalbaş
58. Zeki Yılmaz

7. Mustafa Çakır
8. Mustafa Emanetoğlu
9. Temel Özdemir
10. Temel Usta
11. Uğur Keskin
12. Ziya Şadi

9. Mehmet Gündoğdu
10. Mustafa Emanetoğlu
11. Mustafa Somuncuoğlu
12. Selahattin Tahmaz
13. Tayip Kahveci
14. Temel Özdemir
15. Uğur Keskin
16. Ziya Şadi

4. Sabri Kahveci
5. Yunus Akgün

3. Selçuk İpek

Hayrettin Günay'ın halk çalgıları konulu çalışmalarında ele aldığı önemli konulardan bir diğeri ise 30 Ocak 1923 tarihinde Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan "Türk-Yunan Nüfus Mübadelesine ilişkin Sözleşme ve Protokol" sonrasında Görele-Giresun yöresinden Yunanistan'a dönenler tarafından Yunanistan'da kemençe icralarının başlaması hadisesidir. Mübadeleden önce Yunan tarihinde kemençe olmaması ve Görele kemençesinin diğer kemençelerden yapı ve biçim olarak ayrılabilir nitelikte olması bu düşüncüyü doğrulamak için önemli delillerdir. Ayrıca Yunanistan'da kemençe icracısı olmasına rağmen kemençe üretimi yapan hiçbir zanaatkarın olmaması da kemençenin "Türk çalgısı" oluşu noktasında ispattır. Bu nedenle Hayrettin Günay'ın ve bizim düşüncemize göre Çepni Türklerinin geleneğinden, yaşam biçiminden, inancından gelen Görele kemençesine "Rum çalgısı" denilmesi son derece yanlıştır. Bizim olan kemençeyi korumak, tanıtmak, geliştirmek, genç kuşaklara aktarmak esas vazife olmalıdır.

2.2.3. Halk Oyunları Konulu Çalışmaları

Hayrettin Günay'ın Giresun yöresi halk bilimi çalışmaları arasında halk oyunları konulu olanların hem nicelik hem de nitelik olarak büyük yeri vardır. Günay, Giresun'da üç çeşit halk dansı olduğunu belirtmektedir. Bunlardan ilki Görele ile Görele'ye yakın ilçelerde yaygın olarak görülen horandır; ikincisi Giresun merkezi ile yakın ilçelerde yaygın olarak görülen karşılamadır; üçüncüsü ise Alucra ve Şebinkarahisar gibi iç kesimlerde yaygın olarak görülen karma oyunlardır. Karma oyunlar horan ve karşılama ile Erzincan, Sivas yörelerinin halk oyunlarının bileşimidir. Öncelikle Günay'ın çalışmalarında yer verdiği Giresun halk oyunlarını oluşum biçimlerine göre sınıflandırmak yerinde olacaktır:

1. Horan

a) Atalık Horanı	l) Gangallama Horanı
b) Beyoğlu Horanı	m) Geliñçi Horanı
c) Bıçak Oyunu	n) Hamzabaş Hocanı
d) Çalış Horanı	o) Hasbal Horanı
e) Çürükeynesil Alaşağısı	p) Horopçun Horanı
f) Çürükeynesil Horanı	q) Kadın Horanı
g) Daylı Horanı	r) Kıtırık Horanı
h) Dik Horan	s) Sıksara
i) Dutdibi Horanı	t) Şırıp Şırıp Horanı
j) Eşkıya Horanı	u) Tuzcuoğlu Horanı
k) Fadime'm Horanı	

2. Karşılama

- a) Giresun Karşılaması

3. Karma Oyunlar

- a) Avaremu Oyunu
b) Konyalı Oyunu

Bu danslardan en çok “horan” üzerinde durulmuştur. Öncelikle “horan” ve “horan” kavramları hakkında açıklama yapmakta yarar vardır. Hayrettin Günay, Giresun halk oyunlarının ve halk müziklerinin kökeninde “ekin kazma imecileri” bulunduğunu ifade etmiştir. Özellikle darı (mısır) kazma imecileri sırasında görülen devinimlerin hız, ezgi ve süre bağlamında yeniden şekillenip ekin havalarını; ekin havalarının da zaman içinde farklı türküleri, müzikleri yaratmıştır. Darı-imece bütünleşmesi sırasında çeşitli türküleri, ezgileri, danslar ortaya çıkmıştır. Ekin imecileri kök kabul edilip bunlardan yola çıkarak “aşk, ayrılık, özlem, hastalık, yokluk, ölüm, askerlik” temalı türkölere ulaşılmıştır. Başlangıçta oldukça ilkel olan bu imeci havalarını zaman içerisinde kemençenin dâhil oluşuyla zenginleşmiş, yeni ezgilerin, sözlerin, kemençe çalış biçimlerinin ortaya çıkması ile imeci havalarını da değişmiştir. Mısırların yeterince olgunlaştıktan sonra yapraklarının duruş şekli, salınması, titremesi gibi hareketler ise horan dans figürleri ile benzerdir ve bu nedenle horanın kaynağının mısır bitkisi olduğu söylenebilir.

Hayrettin Günay, horan danslarının kökeninin Trabzon ve Rize gibi yörelerde biçilmiş mısır saplarının oluşturduğu “horom” isimli yığınlarla ilişkilendirildiğini söylemiş ancak bu öykünmenin son derece yanlış olduğu belirtmiştir. Çünkü biçilmiş, ölmüş, cansız, devinimsiz saptardan hareketle son derece coşkulu, devinimli, kıvrak bir dansın ortaya çıkması mümkün değildir. Bu nedenle horan erginleşmiş, bütün kökleriyle toprağa tutunmuş darının rüzgârda salınımı, yapraklarının göğe yükselmesi, sağa sola salınması ve zaman zaman insan dirsekleri gibi aşağı bükülmesi horan figürlerinin temelidir. Horanın kökenini erginleşmiş darıya bağladıktan sonra etimolojik açıdan da incelenmiştir. Oyunun ortaya çıkışı ile ilişkilendirilerek kelimenin kökeni darı anlamına gelen “doran/toran” kavramlarıyla ilişkilendirilmiştir. Türkçe olan “dor/tor” köküne “-an” eki getirilerek sözcüğün türetildiği

Giresun Kültür Araştırmalarında Bir Değer: Hayrettin Günay ve Çalışmaları

düşünülmektedir. “Tor-an > dor-an > hor-an” şeklinde dönüşümün hem oyunun ortaya çıkış kaynağına, hem Çepni ağız özelliklerine hem de Türkçe sözcük türetme kurallarına uygunluğu dikkat çekicidir. Oyunun yayılışı sırasında gerçekleşen ve Oğuz dil kurallarına aykırı olan “a” sesinin “o” sesine dönüşmesi olayı ile “horan” kelimesi halini almıştır.

Giresun halk oyunlarının en önemlisi sayılan horanın etkileşimle nasıl civar yörelere yayıldığı da Hayrettin Günay’ın ele aldığı konular arasındadır. “Tıpkı durgun göle atılan taşın halkaları gibi” horanın da Çürükeynesil’den Görele’ye, Beşikdüzü’ne, Şalpazarı’na, Tonya’ya, Fol Deresi’nin doğusuna, Tirebolu’ya, Kürtün’e, Espiye’ye yayıldığını horan konulu her çalışmasında vurgulamıştır.

Hayrettin Günay’ın halk oyunları konulu çalışmalarının önemli noktalarından birisi de 1930’lu, 1940’lı yıllara Çürükeynesil köyü merkezli olarak kurulan “Görele Horan Ekibi” hakkında bilgi verilmesidir. Görele yöresi halk oyunlarının gelişimi ve yayılımı için son derece kıymetli olan bu ekibin yeniden gün yüzüne çıkarılışı Günay’ın çalışmaları ile gerçekleşmiştir. Ayrıca Hayrettin Günay, çalışmalarına sadece Görele yöresi ile sınırlı kalmamış Avustralya yerlileri arasında görülen “Canoe” ve Kuzey Missouri’deki Mandan Kızılderililerinin gerçekleştirdiği “Buffalo Gel” dansları ile Azteklerin, Kızılderililerin, İspanyolların “ateş dansı”; Tatarların, Afrikalı zencilerin, Baskların “savaş dansı”; Orta Avrupa’ya, Fransa’ya özgü “hasat dansı”; Peru’ya özgü “düğün dansı” gibi hususlara değinmiştir. Bu durum onun geniş kapsamlı araştırmalar yaptığını, farklı toplulukların da kültürleriyle ilgilendiğini açıkça göstermektedir. Uzun yıllar boyunca Halk Oyunu Yarışmacıları Seçici Kurul Üyesi olarak görev yapan, aynı zamanda halk oyunu ekipleri de yetiştiren Günay, halk oyunlarına eleştirel bakış açısıyla, bilimsel kaynaklara dayandırarak yaklaşmıştır.

Sonuç

Bu çalışmada da görüldüğü üzere kültürel değerlerin kayda geçirilmesinde, halk bilimi ürünlerinin yok oluşunun önüne geçilmesinde uzman ya da yöresel halkbilimi araştırmacıları tarafından gerçekleştirilen çalışmaların önemli bir yeri vardır. Bu çalışma boyunca yapılan değerlendirmelerden de anlaşılacağı gibi geçmiş ile gelecek arasında köprü görevi üstlenen Hayrettin Günay gibi halk bilimi araştırmacılarının çalışmaları hiç zaman kaybedilmeden literatüre kazandırılmalıdır. Çünkü kaynak kişilerin ve gönüllü derlemecilerin yitirilmesiyle, şehirleşmenin hızlanmasıyla, işlevini yitiren geleneksellerin yerine modern olanların konulmasıyla Türk kültürüne ait dil, gelenek, görenek, sanat, dünya görüşü, tarih gibi kültür unsurları yok olmaktadır. Hayrettin Günay gibi gönüllü halk bilimi araştırmacıları ise bu unsurları kayıt altına alarak, bu bağlamda araştırmalar yaparak kültürün devamlılığını sağlamaktadır. Bu nedenle Hayrettin Günay, sadece Görele yöresi için değil Türk halk bilimi araştırmaları için de son derece önemli bir isimdir.

Bu çalışma, Hayrettin Günay’ın çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanmış olduğu halk bilimi araştırmalarını kapsamaktadır. Günay, üniversite yıllarından itibaren Türk halk bilimi odaklı araştırmalarda bulunmuş, derlemeler yapmış, Türk dili ve edebiyatı öğretmeni oluşunun ve yaptığı okumaların da katkısıyla derlediği ürünleri yayımladığı çalışmalarında analiz etmiştir. Bu araştırmaların genelde Türk coğrafyası, özelde ise Görele yöresinde üzerinde yoğunlaştığı fark edilmiştir. Türküler, mâniler, bilmece, atasözleri, destanlar gibi anonim halk edebiyatı ürünlerinin yanı sıra âşık edebiyatı ve halk şiiri ile Görele yöresi için önemli bir gelenek olan kemeççilik geleneğinin araştırmalara konu edildiği görülmüştür. Ayrıca geleneksel avcılık, dinî ve geleneksel günler, el sanatları, halk botanigi, halk müziği, halk oyunları, şenlik ve festivaller, çocuk oyunları, halk dili gibi önemli halk bilimi unsurlarının da çalışmalarda ele alındığı dikkat çekmektedir. Hayrettin Günay’ın doğrudan bir ürün odaklı olmasa da halk bilimi araştırmaları için son derece önemli olan farklı

çalışmaları da bulunmaktadır. Bunlar arasında geleneksel halk şiiri etkisinde ürün veren şair ve yazarlar ile ilgili olanlar, halk bilimi merkezli eleştiriler ve gezi yazıları, kültürel kitap tanıtımları, halk bilimine katkıda bulunan önemli isimler ile ilgili olanlar, halk bilimi merkezli olarak gerçekleştirilen etkinlikler ile ilgili olanlar sıralanabilir.

Hayrettin Günay'ın çalışmalarından 39'u türkü, 28'i mâni, 3'ü destan, 10'u bilmece, 14'ü atasözü konuludur. Sayısal verilerden hareketle anonim halk edebiyatı ürünlerinden en fazla türkü ve mâni türü üzerinde durulduğu görülmektedir. Günay'ın çalışmaları arasında âşık edebiyatı ve halk şiir geleneği ile ilgili 60, kemençecilik geleneği ile ilgili ise 33 araştırma bulunmaktadır. Araştırmalara halk bilimi ürünleri kapsamında bakıldığında ise avcılık geleneği ile ilgili 16; gelenek, görenek, âdet ve inanışlarla ilgili 14, dinî ve geleneksel günlerle ilgili 5, el sanatları ile ilgili 1, halk botaniği ile ilgili 17, halk müziği ile ilgili 30, halk çalgıları ile ilgili 2, halk oyunları ile ilgili 30, şenlik ve festivaller ile ilgili 8, çocuk oyunları ile ilgili 15, halk dili ile ilgili 6 araştırma bulunduğu görülmüştür. Geleneksel halk edebiyatı etkisinde ürünler veren şair ve yazarlarla ilgili 63 araştırma yapılmış olması dikkate değerdir. Halk bilimi konulu eleştiri ve gezi yazıları 6, kitap tanıtımları 19 tanedir. Halk bilimine katkıda bulunmuş, önemli çalışmalar yapmış bilim insanları hakkında 6 araştırma bulunmaktadır. Halk bilimi odaklı etkinliklerin, sempozyumların, belgesellerin konu edildiği 23 vardır. "Diğer" başlığı altında değerlendirdiğimiz ve Türk halk bilimi ile bağlantılı araştırmalar ise 7 tanedir. Verilen sayılardan hareketle Görele türküleri, halk müziği ve halk oyunları gibi konular üzerinde yoğunlaşıldığını söylemek yanlış olamayacaktır. Tüm bu konular dâhilinde çalışmada Hayrettin Günay'a ait toplam 455 araştırma incelenmiştir.

Sadece araştırmalarında ele aldığı konulara bakıldığında bile Hayrettin Günay'ın Türk halk bilimi için çok önemli meselelere temas ettiği görülmektedir. Araştırmalarında Kars, Rize, Trabzon, Ordu, Çanakkale, Erzurum, Sivas gibi çeşitli yörelerin halk bilimi ürünlerini incelemekle beraber en fazla Giresun-Görele yöresi üzerinde durulmuştur. Özellikle Görele yöresi bağlamında kayıt altına alınmamış, belgeliklere girmemiş çok kıymetli ürünlerin bilimsel araştırmalarda yer almasını sağlamış, kaynak kişi olarak birçok araştırmaya destek olmuş, kendi çalışmalarına da bu ürünleri konu edinmiştir. Bir "halk bilimi madeni" niteliğindeki Görele yöresine ışık tutmuştur. Horan oyununun kökeni, Giresun yöresinin halk müziği ve halk oyunları noktasında diğer yörelerle etkileşimi gibi konularda özgün tespitlerde bulunmuştur. Hayrettin Günay'ın halk bilimi araştırmaları bağlamında "derleyici", "araştırmacı" ve "yazar" olmak üzere üç farklı kimliğe sahip olduğu ifade edilebilir. Hayrettin Günay'ın araştırmalarını kaleme alırken gösterdiği Türkçe sözcük kullanma hassasiyeti de dikkat çeken başka bir yönüdür. Şüphesiz ki Günay'ın başarısının ardında halk biliminin geniş kaynaklarından beslenmesi, geleneğin aktarımını kendine vazife edinmesi ve canla başla bu yolda çalışması, araştırmalarını bilimsel kaynaklarla desteklemesi yatmaktadır. Uçsuz bucaksız bir merak ve köklerine karşı hissettiği vefa borcu çok okumak, çok araştırmak sonucu ortaya çıkan yazma dürtüsünü uyandırmıştır. Bu sayede Hayrettin Günay'ın halk bilimi konulu nicelik olarak yüzlerce, nitelik olarak ise son derece güçlü çalışmaları doğmuştur.

Görüldüğü üzere bugün dijital kültür araştırmalarının ağırlık kazanmasıyla birlikte saha araştırmaları, derleme çalışmaları halen önemini korumaktadır. Hayrettin Günay gibi gönüllü araştırmacıların kendi imkânlarıyla yaptıkları bu derlemelerin ve çalışmaların kayda geçirilmesi oldukça önemlidir. Gönüllü halk bilimcilerin yaptıkları araştırmalar, pek çok akademik çalışmaya kaynaklık edebilecek niteliktedir. Bu çalışma ile birlikte Hayrettin Günay gibi gönüllü halk bilimi araştırmacılarının, farklı araştırmalarda konu olarak seçilip önemlerinin fark edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Alana çok önemli katkıları olan halk bilimi araştırmacıların çalışmalarının büyük kısmının kaybolduğu, erişimin güçleştiği fark

Giresun Kültür Araştırmalarında Bir Değer: Hayrettin Günay ve Çalışmaları

edilmiştir. Bu nedenle başkaca gönüllü araştırmacıların literatüre kazandırılması, yapılacak yeni araştırmalara katkı sağlanması ve kaynaklık edilmesi amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

- ARTUN, E. (2004). *Türk Halk Edebiyatına Giriş*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- BİLİR, A. (2007). *Geçmişten Günümüze Görele*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- DEMİR, N. (2015). *Şiire Adanmış Bir Ömür Ahmet Kaçar: Bütün Şiirleri, Hayatı ve Sanatı*, Ankara: Giresun Valiliği Yayınları.
- ELÇİN, Ş. (1986). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- ELÇİN, Ş. (1990). *Türkiye Türkçesinde Maniler*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- GÜNAY, H. (1994). Ahmet Kaçar. *Görelle Lisesi*, Yıl 2, Sayı 1: 6.
- GÜNAY, H. (1997, 29 Kasım). Ahmet Kaçar'da Yergi. *Yeşilgiresun*, s.3.
- GÜNAY, H. (1999a) .Durkaya (Kemal İpşir). *Görelle Lisesi*. Yıl 6, Sayı 22: 28-30.
- GÜNAY, H. (2000, 29 Temmuz). Olaylı Türküler. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2001, 30 Haziran). Destan. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2002a, 25 Haziran). Yaşamımı Şiire, Müziğe, Çiçeklere Adayan Ozan: Ahmet Kaçar-1. *Yeşilgiresun*, s.3.
- GÜNAY, H. (2002b, 26 Haziran). Yaşamımı Şiire, Müziğe, Çiçeklere Adayan Ozan: Ahmet Kaçar-2. *Yeşilgiresun*, s.3.
- GÜNAY, H. (2002c, 27 Haziran). Yaşamımı Şiire, Müziğe, Çiçeklere Adayan Ozan: Ahmet Kaçar-3. *Yeşilgiresun*, s.3.
- GÜNAY, H. (2002d, 28 Haziran). Yaşamımı Şiire, Müziğe, Çiçeklere Adayan Ozan: Ahmet Kaçar-4. *Yeşilgiresun*, s.3.
- GÜNAY, H. (2002e, 29 Haziran). Yaşamımı Şiire, Müziğe, Çiçeklere Adayan Ozan: Ahmet Kaçar-5. *Yeşilgiresun*, s.3.
- GÜNAY, H. (2008a, 9 Şubat). Ahmet Kaçar Şiirlerinde Biçim. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2008b, 8 Mart). Bilmecelerimiz-1. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2008c, 15 Mart). Bilmecelerimiz-2. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2008d, 22 Mart). Bilmecelerimiz-3. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2008e, 29 Mart). Bilmecelerimiz-4. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2008f, 5 Nisan). Bilmecelerimiz-5. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2008g, 12 Nisan). Bilmecelerimiz-6. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2008h, 19 Nisan). Bilmecelerimiz-7. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2008i, 26 Nisan). Bilmecelerimiz-8. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2008k, 2 Mayıs). Bilmecelerimiz-9. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2008l, 10 Mayıs). Bilmecelerimiz-10. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2009a, 7 Şubat). Giresun Türküleri-1. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2009b, 14 Şubat). Giresun Türküleri-2. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2009c, 21 Şubat). Giresun Türküleri-3. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2010a, 2 Ocak). Ahmet Kaçar Üstüne Yazanlar. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2010b, 21 Ağustos). Bir Alucra Türküsünün Derleniş Öyküsü. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2011, 23 Temmuz). Ahmet Kaçar'a Saygı Gecesi. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2012, 7 Temmuz). Görelle'deki TRT Çekimleri. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2013a, 8 Haziran). Giresun Müziğinde Etkileşim-1. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2013b, 15 Haziran). Giresun Müziğinde Etkileşim-2. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2013c, 22 Haziran). Giresun Müziğinde Etkileşim-3. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2013d, 29 Haziran). Giresun Müziğinde Etkileşim-4. *Yeşilgiresun*, s.2.

- GÜNAY, H. (2013e, 6 Temmuz). Giresun Müziğinde Etkileşim-5. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2013f, 13 Temmuz). Giresun Müziğinde Etkileşim-6. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2013g, 20 Temmuz). Giresun Müziğinde Etkileşim-7. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2013h, 27 Temmuz). Giresun Müziğinde Etkileşim-8. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2013i, 3 Ağustos). Giresun Müziğinde Etkileşim-9. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2013k, 17 Ağustos). Giresun Müziğinde Etkileşim-10. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2013l, 24 Ağustos). Giresun Müziğinde Etkileşim-11. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2013m, 31 Ağustos). Giresun Müziğinde Etkileşim-12. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2013n, 7 Eylül). Giresun Müziğinde Etkileşim-13. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2014a, 1 Mart). Sazların İzinde/Kemençe. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2014b, 19 Nisan). Belgesel Notları-1. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2014c, 26 Nisan). Belgesel Notları-2. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2014d, 3 Mayıs). Belgesel Notları-3. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2014e, 10 Mayıs). Belgesel Notları-4. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2014f, 17 Nisan). Belgesel Notları-5. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2014g, 24 Mayıs). Belgesel Notları-6. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2014h, 31 Mayıs). Belgesel Notları-7. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2014i, 7 Haziran). Belgesel Notları-8. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2016a, 8 Ekim). Posof Derlemeleri-1. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2016b, 15 Ekim). Posof Derlemeleri-2. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2016c, 5 Kasım). Posof Derlemeleri-3. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2016d, 12 Kasım). Posof Derlemeleri-4. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2016e, 19 Kasım). Posof Derlemeleri-5. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2016f, 26 Kasım). Posof Derlemeleri-6. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2016g, 3 Aralık). Posof Derlemeleri-7. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2016h, 10 Aralık). Posof Derlemeleri-8. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2016i, 17 Aralık). Posof Derlemeleri-9. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2016k, 29 Ekim). Yusuf Kurt'un Giresun Çalışmaları. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018a, 30 Haziran). Ahmet Kaçar'ın Ardından-1. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018b, 7 Temmuz). Ahmet Kaçar'ın Ardından-2. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018c, 14 Temmuz). Ahmet Kaçar'ın Ardından-3. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018d, 21 Temmuz). Ahmet Kaçar'ın Ardından-4. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018e, 28 Temmuz). Ahmet Kaçar'ın Ardından-5. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018f, 4 Ağustos). Ahmet Kaçar'ın Ardından-6. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018g, 11 Ağustos). Ahmet Kaçar'ın Ardından-7. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018h, 18 Ağustos). Ahmet Kaçar'ın Ardından-8. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018i, 25 Ağustos). Ahmet Kaçar'ın Ardından-9. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018k, 1 Eylül). Ahmet Kaçar'ın Ardından-10. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018l, 8 Eylül). Ahmet Kaçar'ın Ardından-11. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018m, 15 Eylül). Ahmet Kaçar'ın Ardından-12. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018n, 22 Eylül). Ahmet Kaçar'ın Ardından-13. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018o, 29 Eylül). Ahmet Kaçar'ın Ardından-14. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018ö, 6 Ekim). Ahmet Kaçar'ın Ardından-15. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018p, 20 Ekim). Ahmet Kaçar'ın Ardından-16. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018r, 27 Ekim). Ahmet Kaçar'ın Ardından-17. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018s, 3 Kasım). Ahmet Kaçar'ın Ardından-18. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018t, 10 Kasım). Ahmet Kaçar'ın Ardından-19. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2018u, 17 Kasım). Ahmet Kaçar'ın Ardından-20. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2019a, 26 Ocak). Avcılık Ekini-1. *Yeşilgiresun*, s.2.

Giresun Kültür Araştırmalarında Bir Değer: Hayrettin Günay ve Çalışmaları

- GÜNAY, H. (2019b, 2 Şubat). Avcılık Ekini-2. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2019c, 2 Şubat). Avcılık Ekini-3. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2019d, 9 Şubat). Avcılık Ekini-4. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2019e, 16 Şubat). Avcılık Ekini-5. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2019f, 23 Şubat). Avcılık Ekini-6. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2019g, 2 Mart). Avcılık Ekini-7. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2019h, 9 Mart). Avcılık Ekini-8. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2019ı, 16 Mart). Avcılık Ekini-9. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2019k, 23 Mart). Avcılık Ekini-10. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2019l, 6 Nisan). Avcılık Ekini-11. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2019m, 13 Nisan). Avcılık Ekini-12. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2019n, 20 Nisan). Avcılık Ekini-13. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2019o, 27 Nisan). Avcılık Ekini-14. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2019ö, 4 Mayıs). Avcılık Ekini-15. *Yeşilgiresun*, s.2.
- GÜNAY, H. (2019p, 11 Mayıs). Avcılık Ekini-16. *Yeşilgiresun*, s.2.
- KAÇAR, A. (2012). *Yıllar*. İstanbul: Görele Kaymakamlığı Yayınları.
- KÜÇÜK, A. (2015a). Giresun Yöresi Kemeñecilik Geleneği ve Bu Bağlamda Ortaya Çıkan Türkülerin İşlevleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*. Cilt 4, Sayı 3: 1149-1165.
- KÜÇÜK, A. (2015b). Giresun Yöresi Kemeñecilik Geleneği ve Popüler Kültür. *Uluslararası Türk Dünyası Kültür Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1: 138-154.
- KÜÇÜK, A. (2016). Giresun Yöresi Kemeñecilik Geleneğinde Mizahi Destanlar. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2: 890-903.
- KÜÇÜK, A. (2021). *Giresun Yöresi Kemeñecilik Geleneği*. Çanakkale: Paradigma Akademi.
- ÖZBEK, M. (1994). *Folklor ve Türkülerimiz*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- ÖZTUNA, Y. (2006). *Türk Musikisi Ansiklopedik Sözlüğü*. Ankara: Orient Yayınları.
- TOKEL, B. B. (2002). *Bağımıza Gazel Düştü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- TURHAN, S. ve ALTINKAYNAK, E. (2009). *Giresun Türküleri ve Oyun Havaları: Giresun Üstünde Vapur Bağırıyor*. Ankara: Giresun Valiliği Yayınları.
- YAYINGÖL, H. S. (1988). *Müziğin Gelişimi ve Biçemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

PEYAMI SAFA'NIN AHLAK ANLAYIŞI ÇERÇEVESİNDE GÜNAH KAVRAMINA BAKIŞI

PEYAMI SAFA'S VIEW OF THE CONCEPT OF SIN WITHIN THE FRAMEWORK OF HIS MORAL UNDERSTANDING

ОТНОШЕНИЕ ПЕЯМИ САФА К КОНЦЕПЦИИ ГРЕХА В РАМКАХ ЭТИКИ

Ufuk KIRBAŞ*
Nihayet ARSLAN**

ÖZ

Türk edebiyatının önemli ve üretken isimlerinden biri olan Peyami Safa, yaşadığı dönemde, ahlak kavramının ağırlıklı olarak işlendiği çok sayıda roman ve hikaye kaleme almıştır. Yazar, ahlak kavramını düşünce eserlerinde de birçok defa konu edinmiş ve toplumun içinde bulunduğu manevi sorunlara yönelik çözüm önerilerinde bulunmuştur. Ahlak, doğrunun ve yanlışın ne olduğunu tanımlayan ve bu noktada belirli kurallar koyan bir kavramdır. Bu kurallar, din merkezli olmayan ahlak anlayışlarında zamana ve mekâna göre değişebilmektedir. Din temelli ahlak kuralları ise evrenseldir ve değişmez niteliklere sahiptir. Bu yazıda, dinsel bir norm olan günah kavramının Peyami Safa'nın ahlak anlayışını biçimlendiren ölçütlerden biri olup olmadığı araştırılmıştır. Romanlarında kişilerini ve eylemlerini ahlaki boyutta ele aldığı belirgin olan yazarın ilk bakışta topluma sağlayacağı yarardan ötürü Türk millî ahlakını benimsemiş olduğu anlaşılır. Türk millî ahlakını şekillendiren temel öğelerden biri de İslam dininin kurallarıdır. Bu çerçevede, yazarın yazılarından elde edilen ipuçlarından hareketle romanlarında günah kavramını nasıl işlediği sorusu önem kazanmaktadır. Peyami Safa romanlarında, Doğu ve Batı medeniyeti arasında kalmış, ahlaki açıdan yozlaşmış insanları anlatmıştır. Yazarın bu perspektif içinde romanlarını oluştururken yozlaşmayı sorgulamasının arka planında günah kavramının itici bir güç olup olmadığı araştırmaya değer bir soru olarak görülmüştür. Dolayısıyla bu çalışma, Peyami Safa'nın ahlak anlayışı içinde günah kavramının yerini ve etkisini tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Peyami Safa, Din, Günah Kavramı, Ahlak, Millî Ahlak

* ORCID: [0000-0003-1173-6446](https://orcid.org/0000-0003-1173-6446), Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, ufukirbas@hotmail.com

** ORCID: [0000-0003-2549-2891](https://orcid.org/0000-0003-2549-2891), Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, nihayet.arslan@gmail.com

Peyami Safa'nın Ahlak Anlayışı Çerçevesinde Günah Kavramına Bakışı

ABSTRACT

Morality is a concept that defines what is right and wrong and sets certain rules at this point. These rules can vary by time and place in non-religious morals. Religion-based morals, on the other hand, are universal and have immutable qualities. This article explored whether the concept of sin, a religious norm, was one of the criteria that shaped Peyami Safa's sense of morality. At first glance, it is understood that the author, who is evident to deal with his people and actions in the moral dimension in his novels, has adopted Turkish national morality because of the benefit it will provide to society. One of the fundamental factors shaping the Turkish national ethos is the rules of the Islamic religion. Within this framework, the question of how the author handles the concept of sin in his novels, driven by clues from his writings, becomes important. In his novels, Peyami Safa described morally corrupt people caught between East and West civilizations. Whether the notion of sin was a driving force in the background of the author's questioning of corruption in creating his novels in this perspective has been seen as a question worth exploring. Thus, this work aims to determine the place and impact of the concept of sin within the moral understanding of Peyami Safa.

Keywords: Peyami Safa, Religion, Sin Concept, Morality, National Morality

АННОТАЦИЯ

В своих романах Пеями Сафа описывал людей, которые остались между восточной и западной цивилизациями и были морально изношены. В нижеследующей статье исследуется, является ли концепция греха движущей силой для автора на фоне поиска героев с изношенной миралю при создании своих романов. В послании Сафа, цель морали состоит в том, чтобы установить и доказать вину грешника. Выясняется, что автор, учитывая действия и моральные измерения своего народа, в своих романах стал отражать турецкую национальную мораль, в виду того, что таким поведением он смог бы принести пользу обществу. Одним из основных элементов, формирующих турецкую национальную мораль, являются правила религии ислама. В этом контексте приобретает значение вопроса по поводу отношения автора к понятию греха в своих романах. Оно и отражается в эпизодах его произведений. Мораль — это понятие определяющее правильное и неправильное поведение человека и устанавливает определенные правила на данный момент. Эти правила могут меняться в зависимости от времени и места в нерелигиозных моральных представлениях. С другой стороны, моральные правила, основанные на религии, универсальны и неизменны. В нижеследующей статье исследуется, является ли понятие греха, как религиозная норма, одним из критериев, формирующие моральное понимание Пеями Сафа.

Ключевые слова: послание Сафа, религия, греховное мошенничество, нравственность, национальная нравственность.

GİRİŞ

Hayatına birçok eser sığdırmış olan Peyami Safa'nın düşünce dünyasını tam anlamı ile yansıtabilmek etraflı bir araştırmayı gerektirir. Düşünce ve edebî eserlerinde benzer fikirleri farklı ve zengin örneklerle işleyen Peyami Safa'nın en çok meşgul olduğu konulardan biri ahlak meselesidir. Çünkü ahlak, bir toplumu toplum yapan temel unsurlardan biridir. İnsanın sağlıklı bir toplum hayatına ulaşabilmesi nitelikli bir ahlaki eğitim sayesinde gerçekleşir. Ahlaki değerlerini

Yitiren toplumlar psikolojik, sosyal ve diğer birçok alanda hayati sorunlarla karşılaşır.

Peyami Safa'nın yaşadığı döneme bakıldığında Türk toplumunun ahlaki bir buhran yaşadığı gerçeği görülür. Bu durum, özellikle, İstanbul ve çevresinde hissedilmektedir, çünkü Batılı tarzda yaşayış, ilk olarak, kendisini İstanbul'da göstermiştir. İstanbul'un zengin ve kozmopolit semtleri, Batı'nın kendi değerleri ve dünya görüşü çerçevesinde inşa ettiği hayatın sadece maddeye değer veren tarafını, modalarını ve kadın-erkek ilişkilerindeki serbestliğini örnek alarak yaşamayı seçmişler, bunun kendi kültür dünyalarında yarattığı uçurumu görmezden gelmişlerdir.

Doğu ile Batı arasında bir tercih yapmak durumunda kalmanın sancılı bir belirsizlik olarak Tanzimat'tan başlayarak sürerken aydınlar bir sentez arayışı içinde olmuşlardır. Genellikle sentezi, Batı'nın bilim ve teknikteki ilerlemelerini, iş ahlakını model alıp Türk toplumunun manevi değerlerini muhafaza etmesinde gören yazarlardan biri de Peyami Safa'dır. Yazar, düşünce yazılarının birçoğunda bu konuya değinirken romanlarında görüşlerini, millî ve manevi değerlerin biçimlendirdiği bir ahlak anlayışının esas olduğu bir tez hâline getirir.

Bu çalışmanın amacı, Peyami Safa'nın ahlak anlayışını inanç dünyası ile ilişkilendirerek ele almak ve günah kavramının bu kapsam içindeki yerini, yazarın düşünce eserlerinden ve romanlarından örnekler vererek tahlil ve tespit etmektir.

1. PEYAMİ SAFA'NIN İNANÇ DÜNYASI İLE AHLAK ANLAYIŞININ BAĞINTISI

Peyami Safa, içinde yaşadığı dönemin inanç sorunlarına ve ahlak buhranlarına kayıtsız kalmamış, bu konularda birçok yazı kaleme almıştır. Yazılarını, çıkarmış olduğu gazete ve dergilerde yayımlayan Peyami Safa'nın üzerinde önemle durduğu konuların başında Allah inancı ve ahlak meselesi gelir.

Tanzimat'tan beri Doğulu bir toplum olarak geleneksel yaşamı devam ettirmek mi yoksa Batılılaşmanın etkisiyle modern bir yaşam biçimini tercih etmek mi karmaşasını yaşayan Türk toplumunun yönü, Cumhuriyet döneminde kararlılıkla Batı'ya çevrilmişti. Bu medeniyet değişimi sürecinin bazı sonuçları oldu: Laik yönetim anlayışı din ve inanç konularının sorgulanmasına yol açtı. Diğer yandan özümsememiş fikirler, Batı kültürünün kendine özgü yaşama biçimlerinin yüzeysel bir anlayışla taklit edilmesi, geleneksel alandaki direncin yer yer bağına varması gibi durumlar karşı karşıya gelerek ahlaki alanda çözümlere yol açtı. Cumhuriyet aydınlarının çoğunun bir şekilde temas ettiği güncelliğini yitirmeyen bu konuları en çok irdeleyenlerin başında Peyami Safa'nın geldiğini söylemek yanlış olmaz. O, bir yandan gazetecilik yönüyle güncel hayatın olaylarından hareket ederek fikirleri tartışmaya açarken, diğer yandan yazdığı tezli romanlarla toplumun içinde bulunduğu sorunlara yönelik kurtuluş imkânları göstermek istemiştir. Toplumdaki ahlaki çözümlerin nedenlerini sorgulayan ve çareler arayan yazarın düşünceleri incelendiğinde kendi içinde bir ahlak anlayışı çerçevesi çizdiği görülür. Bu anlayışın merkezinde ise Allah inancı yer alır.

Peyami Safa'nın Ahlak Anlayışı Çerçevesinde Günah Kavramına Bakışı

Tanrısız bir ahlakın olamayacağını savunan Safa, iddialarını çoğu zaman Batılı düşünürlerin fikirleriyle temellendirir.

Ahlak probleminin insanın kendisi kadar eski olduğuna ve felsefenin konusu olmadan evvel dinler tarafından kurallaştırıldığına değinen Safa, ahlakın temelinde Allah korkusu olduğunu belirtir:“Öyle ki menşeinden bugünkü tekâmül safhalarına kadar, ahlâksız bir din ve dinsiz bir ahlâk yoktur. Psikanaliz gösteriyor ki, dinsiz ve ahlâklı bir adamın ruh köklerinde atalardan kalma veya çevreden, çocukluk terbiyesinden aldığı dinî tesirler yaşamaktadır. Allah korkusu, beşerî plânları aşan yüce bir adalet korkusu şuur altında saklıdır.” (Safa 2016: 39).

“Dinsiz Ahlâk Mümkün müdür?” başlıklı yazısında din ve ahlak ilişkisine değinen yazar, dünyadaki ahlak buhranının teknik ilerlemeye karşılık manevî gerilemeye bağlı olduğunu öne sürerek genç insanları değer buhranından koruyacak “en tesirli ahlâk müeyyidesinin Allah korkusu” (Safa 2016: 32) olduğuna işaret eder. Din ve ahlâk arasındaki bağının dünyadaki her toplum için geçerli olduğunu belirterek İslam dini ve *Kur'an*'a gönderme yapar:“(…) şuurumuzun altına nizam veren bir kuvvet vardır: O da Allah'a ve kitabına olan inancımızdır. Bizi adaletsiz bir dünyada, ölümlü bir dünyada abes ve âciz bir mahlûk olduğumuz şüphesinden kurtarır.” (Safa 2016: 51).

Ahlaki bozulmaları dinî imanın ve millî idealin gevşemesinde bulan Safa'nın ahlak anlayışını bu iki ilke üzerine temellendirdiği görülür. Zararlı bulunduğu ahlak felsefeleri ve düşünce sistemlerinin karşısına dinî ahlakı ve onunla yakından alakalı olan Türk millî ahlakını konumlandırır. Safa'ya göre millî ahlak, bireyi bencillikten kurtarıp, ona maddi ve manevî açıdan yükselme olanağı vermektedir. Millî ahlak, toplum için de son derece gerekli ve faydalıdır. Zira insan topluluklarından oluşan devletler karşılaştıkları savaş, kargaşa ve ekonomik buhranlardan millî ahlak ile ilişkili olan fedakârlık ve kahramanlık ahlakı sayesinde kurtulabilecektir. Yazar “Millî Ahlak” başlıklı yazısında bu konunun önemini şu cümlelerle vurgular: “İster ilahi, ister içtimai manada ebedî olmanın ilk şartı millî olmaktır. Bu ideal, ferdin, millî müdafaa için icabında seve seve canını verebilme mucizesini doğuran kahramanlık ahlakının da cazibe mihrakıdır. Bunun için millî ahlak olmayan yerde ahlak yoktur.” (Safa 1979: 61).

Peyami Safa'nın ahlak anlayışında bireyden önce toplum, maddeden önce mana gelmektedir. Kişiyi bencillığe sürükleyen maddeci ve hedonist hayat tarzları karşısına fedakârlık ve kahramanlık içeren millî ahlak ve dinî ahlakı koyan Safa,“Manevî Değerler Meselesi” başlıklı yazısında bu konuya değinir:

“Maddeyi Tanrılaştırmağa başlayan bir toplumda, insanın, saadetini parada ve maddi kazançlarda arayan geçici ve köksüz emellerin cazibesine tutulması, ahlak prensiplerini tamamıyla unutmasına varan bir manevî değerler buhranı yaratıyor. Batı medeniyetinin maddeci temellere dayandığı inancı da, eksik bir kültür ve anlayış yoluyla bu buhranı emzirmektedir.” (Safa 1990: 210).

Son cümlesinden anlaşıldığı üzere yazar, Batı medeniyetinin sadece maddeci bir medeniyet olarak gösterilmesine de karşı çıkar. Batı ahlakını eksik bilgi ve yanlış anlayışa göre yorumlamanın sakıncaları yanında, manevî değerleri

canlandırma çabasının“kadercilikteki miskin tevekkül ahlakıyla” karıştırılmaması gerektiğinin de altını çizer.

Peyami Safa için Allah’a olan inanç ve temelini Allah’tan alan ahlak anlayışı esastır. Kişinin Allah korkusuna sahip olmasının toplum düzenine katkıda bulunması açısından önemine dikkat çeker. Çünkü kanunlar, belli bir seviyeye kadar caydırıcılık sağlayacaktır. Bireyleri suç ve günah işlemekten alıkoyacak en önemli unsur, onların Allah korkusuna sahip olması gerçeğidir. Peyami Safa, bu durumu “Allah Korkusu Kalmayınca” başlıklı yazısında şu cümlelerle ifade eder: “Allahtan korkmayanların hükümetten, kanundan, nizamdan korkacaklarını sanmak boşuna olur. Onların iblis zekâsı en belli ahlak suçunu bile kitaba uydurmasını bilir.” (Safa 2016: 143).

Peyami Safa, ahlak ile ilgili birçok yazı kaleme almış ve çeşitli ahlak anlayışları ile ilgili değerlendirmelerde bulunmuştur. Safa’ya göre en yetkin ahlak anlayışı dinî temelli olmalıdır. Diğer ahlak felsefeleri bireyi merkeze almaları, haz odaklı olmaları, toplum düzenini ve huzurunu gözetmemeleri gibi çeşitli nedenlerle yetersizdir. “İlimle Din Arasında Kavga Var mı?” başlıklı yazısında Peyami Safa ilim ile din arasında bir çatışma olmadığından bahseder. Yazısının devamında dinî ahlak ile laik ahlakı karşılaştırır. Bu karşılaştırmada dinî ahlakın laik ahlaktan neden daha sağlam olduğu konusunda görüşünü belirtir:

“İlim vakıaları, din değerleri bildirir. İki de ayrı planda iki hakikat sahasıdır. İlim ‘Sevmek kin beslemekten daha doğrudur’ yahut ‘İyilik zulme tercih edilmelidir’ gibi bir değer hükmü vermez. İlim bütün arzularımızı gerçekleştirmenin vasıtalarını yaratır. İyi arzularımızın da kötülerin de. Tabancayı polis de kullanabilir, katil de. Tercih hükümlerini din verir. Yalnız ahlak gibi bu hükümleri vermekle kalmaz, onun imanını da verir; dini ahlakın laik ahlaktan daha temelli olması da bundandır.” (Safa 2016: 19).

Safa’ya göre din temelli ahlak anlayışı insan ve toplum hayatı için en uygun olmalıdır. Dinî ahlakın öğretileri Allah tarafından bildirildiği için de Allah korkusuna sahip olmak en iyi ahlak anlayışı olacaktır. Peyami Safa bu görüşe sahip olmakla birlikte, dinsiz ve dolayısı ile Allah inancına sahip olmayan kişilerin de ahlaki özelliklerinin bulunabileceği gerçeğine dikkat çekmiştir. Bunun sebebini de şu cümlelerle açıklamıştır:

“Vicdanlı ve mesuliyet duygusuna sahip dinsizler varsa, bunlar ancak yüksek bir kültür sahibi ve mazbut bir aile terbiyesi almış seçkin insanlar arasında bulunabilir. Böyle bir yetişme imkanlarından mahrum kalmış bilgisiz halk veya henüz tam idrak çağına varmamış genç çocuklar için en tesirli ahlak müeyyidesi, Allah korkusudur.” (Safa 2016: 32).

Yazar bu tespit ile eğitim ve kültürün ahlak için önemine dikkat çekmiştir. Fakat her eğitilmiş ve kültürlü birey için ahlaklı ve vicdanlı olacak diye bir genelleme yapılamaz. Dolayısıyla Peyami Safa, ahlak sahibi olmak için dindar olmanın gereğine inanmaktadır. Bunu da şöyle ifade eder: ‘Ahlak sahibi olmak için dindar olmak şart değildir’ gibi hükümler dünyada kabul edilmiş bir hakikatin ifadesi değildir.” (Safa 2016: 34).

Peyami Safa'nın Ahlak Anlayışı Çerçevesinde Günah Kavramına Bakışı

Peyami Safa, maddi unsurlara ve dünyevi zevklere aşırı bağlılığı hoş görmez. Safa'ya göre bireyler yalnızca kendilerine karşı değil topluma karşı da sorumludurlar. Dolayısıyla toplumun faydası da gözetilmelidir. Bu da gençlerin ideal bir ahlak anlayışına sahip olmaları ile mümkün olacaktır. "Ahlakta İdeal" başlıklı yazısında bu fikri şu cümlelerle açıklar:

"İnsiyakın galebesi ferdi obur, şehvetli, uykucu ve haşarı, yırtıcı ve merhametsiz yapar; bunun ruhtaki akisleri kibir, menfaatperestlik, aşırı lüks ve kazanç hırsıdır. Bizi insiyaklarımızın kuklası olmaktan alıkoyan, cemiyetin ruhumuzdaki parıltısından başka bir şey olmayan idealdir. İdealdir ki, bize fizik hayatımızdan daha üstün manalar için yaşadığımız ve hayvandan ayrıldığımızı hissettirir; idealdir ki iştahlarımıza, insiyaklarımızın arsız isteklerine hudut çizer. İdealsiz ahlak olmaz." (Safa 2018: 76).

Safa, edebiyatın ahlakla olan ilişkisine de değinmiştir. Ahlakta sosyal fayda ilkesini önemseyen yazar, edebiyatı, insanların ahlaki ihtiyaçlarına cevap vermesi ve olumlu manada katkı sağlaması bakımından değerli bulur. "Edebiyatın Gayesi" başlıklı yazısında bu durumu şöyle ifade eder:

"Edebiyatın ve bütün güzel san'atların medeniyeti yarattığı veya onun en canlı ifadesi olduğu şüphe götürmez. İnsan cemiyetlerinde ideal yarattığı veya sosyal şuur altında kalan idealleri şuurlandırdığı da şüphesizdir. Dolayısıyla veya doğrudan doğruya insanın yüksek manevi ve ahlaki ihtiyaçlarına cevap vermek bakımından edebiyatın faydalı olduğuna inanmak lazımdır." (Safa 2016a: 30).

Peyami Safa'nın ahlak anlayışını özetlemek gerekirse, dinî ahlakın ilk sırayı aldığı görülür. Dinî ahlakı tamamlaması bakımından millî ahlak ve kahramanlık ahlakı da ayrı bir öneme sahiptir. Peyami Safa, idealsiz bir ahlak inancını yok saymaktadır. Ahlakta ideal ise millî vasıflara sahip olmalı ve toplumun menfaatini gözetmelidir.

2.GÜNAH KAVRAMININ PEYAMİ SAFA'NIN ROMANLARINA YANSIMASI

Günah, dinî bir kavramdır ve dilimize Farsçadan geçmiştir. Günah, Allah'ın emrettiği eylem ve davranışları yapmayarak ya da yasakladığı eylemleri yaparak gerçekleşmektedir. Ömer Faruk Harman günahın tanımını şu cümlelerle ifade eder: "Kutsalın söz konusu olduğu her yerde kutsalla ilgili emir ve yasaklar manzumesinin bulunması da tabiidir. Günah, bu emirlerin yerine getirilmemesi veya yasakların çiğnenmesiyle ortaya çıkan ve dinî, ahlaki ve vicdani açıdan sorumluluk gerektiren bir olgudur."(1996: 278). Bu tanımda öne çıkan nokta günahın sadece eylemler ile ilgili olmadığı gerçeğidir. Günah, insan psikolojisi ve vicdani ile yakından ilişkilidir. Sadık Kılıç, günahın tanımını *Kur'an*'ın genel ifadelerine bakarak şöyle ifade eder: "*Kur'an*'ın genelinden bir tarif yakalamaya çalışırsak, şunu söyleyebiliriz: Günah, meşruiyetini Allah'ın varlığından alan her şeye saldırı, ve gayr-i meşru olma keyfiyetini yine Allah'tan alan her şeyi yapma, irtikab etme." (1984: 33).

Kur'an'da insan davranışları iyi ve kötü olmak üzere iki kategoride değerlendirilmiştir. Kötü düşünce ve davranışlar günah olarak nitelenirken, iyi davranışlar sevap olarak nitelenmiştir. Günah işlemekten vazgeçmeyenlerin ve büyük günah işleyenlerin cezalandırılacağına dair birçok ayet bulunmaktadır. Bununla birlikte iyi davranışlarda bulunanların, sevap işleyenlerin hem dünya hayatında hem de ahirette ödüllendirilecekleri bildirilmiştir. İslam inancına sahip olan Peyami Safa'nın günah anlayışı ise *Kur'an* ve sünnet merkezlidir. Yazarın hem düşünce eserlerinde hem de edebî eserlerinde ahlaki normlar olarak iyi ve kötüye yaklaşımını tayin eden din temelli bir ahlak anlayışına sahip olmasıdır. Bu da açıkça belirtmese de "kötü"nün günah kavramıyla ilişkilendirilmesini mümkün kılar.

İlk romanlarında Safa, Batı'nın entelektüel düzeyini kavramaktan yoksun sadece görüşlere kapılan İstanbul'un belli kesimlerinin modern yaşamının cazibesine kapılan gençlerinin yaşadıkları sorunları ahlaki açıdan ele alır. 1922-1939 arasında yayımladığı *Sözde Kızlar*(1923), *Şimşek*(1923), *Mahşer*(1924), *Fatih-Harbiye*(1931), *Biz İnsanlar*(1959) romanlarında ortak bir şematik yapının varlığına dikkat çeken Berna Moran, bu yapıyı şöyle açıklar:

"Peyami Safa ilk romanlarını kaleme aldığı yıllarda İstanbul'daki çevresinde, bir yanda, köklerinden kopmuş, ahlakça çürümüş, para ve zevk için yaşayan bir zümre; bir yanda da İslami geleneklerle yetişmiş, milli ve manevi değerlere bağlı, yurtsever, dürüst bir zümrenin var olduğunu görüyor ve bunların karşıtlığını Doğu-Batı çatışması çerçevesinde ele alıyordu. Bu iki zümreden birincisinin kokuşmuşluğunu, ikincisinin de sağlıklılığını göstermeye çalışırken pek değişmeyen bir roman şeması belirir ilk yapıtlarında. Bu toplumsal sorun üçü erkek biri kız başlıca dört kişinin rol aldığı bir aşk öyküsü üzerine oturtulur. Erkeklerden biri Batı, öteki Doğu'dur; ikisi arasında kararsız bir genç kız, bir de yazarı temsil eden, bilgili ve Doğulunun dostu olan bir adam vardır." (1983: 185).

Batılı değerlere sahip erkeklerin paraya, maddi değerlere, moda, görünüşlere önem veren, hazza düşkün, egoist; Doğulu erkeklerin ise manevi, millî değerlere bağlı dürüst ve ahlaklı çizildiği bu romanlarda kadın karakter arada kalmış, kararsız bir kişilik sergiler. Batılı ve Doğulu değerlerin temsilcisi erkekler arasında kalan ve daha çok Batılı erkeğin cazibesine kapılan kadın masumiyet ve günah arasında bir çizgide yaşar. Batılı erkek genellikle varlıklı, Batı görgüsü almış, moda takip eden iyi giyinmesini bilen, sosyal bir tip olarak çizilirken, Doğulu erkek akıllı, okuyan, düşünen, maneviyata önem verip dış görünüşlere önem vermeyen bir tip olarak birincinin karşısına getirilir. Batılı "maddiyat ve beden"; Doğulu "maneviyat ve ruh"u temsil eder. Kadın karakter, her iki tip erkeği değerlendirebilecek kadar eğitilmiş ve kültürlü bir tiptir. Doğulu erkeğin kafasının etkisinde kalsa da hayatın kendisini Batılı erkekte bulur. Haz peşinde koşan, kadına beden olarak değer veren Batılı erkeğin aldatıcılığına yani günaha doğru koşarken onu kurtaracak olan yüksek ruha sahip Doğulu erkek olur. Erkek karakterler Batılı ya da Doğulu değerler arasında seçimlerini netlikle yapmışken kadın karakterler

Peyami Safa'nın Ahlak Anlayışı Çerçevesinde Günah Kavramına Bakışı

kararsız, sallantıda, şeytana uymaya meyilli çizilir. Batılı erkeğin görünüşteki cazibesinin ardında günaha çağırان bir hayat vardır.

Peyami Safa bu çerçevede kurguladığı romanlarında iyileri ödüllendirirken kötülerini cezalandırır. Ödül ve cezanın temelinde ise günah ve sevap kavramlarının olduğu düşünülebilir. Zira İslam anlayışına göre iyiler hem bu dünyada hem de ahirette mükâfatlandırılır. Günah işleyip, kötülükte ısrar edenler ise cezalandırılır. Berna Moran, Peyami Safa'nın, bunu eserlerinde nasıl uyguladığını şöyle açıklar:

“Zaten Peyami Safa'nın roman dünyasında “kötü” ile “iyi”nin ölçüsü madde-ruh ayrımında yatar. Başka bir deyişle, “suç”, maddeye yönelmek şeklinde belirir ve bundan ötürü, kızın madde ile ruh arasında kararsızlığı bir çeşit suçtur; sürerse cezalandırılır. Kız kahramanın sonunda doğru seçimi yaptığı *Sözde Kızlar*, *Mahşer* ve *Fatih-Harbiye* mutlu biterken, Pervin ile Vedia'nın bir türlü karar verememeleri yüzünden *Şimşek* ve *Biz İnsanlar* ölüm ve acıyla son bulur. *Şimşek*'te Müfid ölürken Sacid'i de öldürür; Pervin'i yarı deli bir kadın olarak bırakırız. *Biz İnsanlar*'da Bahri intihar eder, Orhan ölür ve Vedia da yıkılır. Cezasız kalmaz suç.” (2011: 227-228).

Sözde Kızlar'da Mebrure'nin, kötülüğü başka deyişle günahı sembolize eden Behiç'i tercih etmeyip, iyiliği temsil eden Fahri'yi tercih etmesi romanın mutlu bir sonla bitmesini sağlamıştır. Mebrure, Fahri'den yana yaptığı tercih ile kendi kültürüne ve inanç dünyasına sadık kalmıştır. Bu durum Peyami Safa'nın, okuyucusuna iletmek istediği önemli mesajlardan biridir. Yazar, Mebrure'yi mutlu son ile ödüllendirirken Belma'yı kötü bir sonla cezalandırmıştır. Zira Belma, işlediği günahlarından ötürü kendisini affetmemiş ve intihar etmiştir. İşlenen günahların cezasız kalmayacağı gerçeğini Belma şu cümlelerle itiraf etmiştir:

“İsmimden başlayarak, kendime ait, her eski şeyi bıraktım: Hatice'ydim, Belma oldum. Cerrahpaşa kızıydım, Beyoğlu kadını oldum. Eskilerin ‘yapma’ dedikleri, ihtiyarların çirkin buldukları, hocaların günah saydıkları ne varsa merakla ve zevkle yaptım(...) Burasını geçelim oh olsun bana, şu halime oh olsun. Demek ki dünyada yapılan budalalıklar ve günahlar cezasız kalmıyor, oh olsun.” (Safa 2016b: 181).

Peyami Safa'nın mutlu sonla bitirdiği diğer romanı *Fatih-Harbiye*'dir. *Sözde Kızlar*'daki Mebrure'nin bir benzeri *Fatih-Harbiye*'deki Neriman karakteridir. Neriman da Mebrure gibi seçim yapma konusunda ikilem yaşamıştır. Zira Batı'yı ve günahı simgeleyen Macit, Neriman'ın aklını karıştırmış, onu Şinasi'den ve dolayısıyla Müslüman Doğu'dan uzaklaştırmıştır. Safa, bir yandan Doğulu zihniyetin olumsuz, Batılı zihniyetin olumlu yanlarına dikkat çekmekte, bir yandan da Neriman'ın kafasının karışmasına hak verir gibidir:

“Kendimden nefret ediyorum. Oturduğum mahalle oturduğum ev, konuştuğum adamlar sinirime dokunuyor. O Fatih meydanının önünden geçerken meydan kahvelerinde bir sürü işsiz güçsüz, softa makulesi adamlar oturuyorlar. Biraz temizce giyindin mi insanın arkasından fena fena bakıyorlar, kimbilir neler söylemiyorlar, insan yolda bile rahat yürüyemiyor. Sonra o dükkânların hali nedir? Adım başına ahçı ve kahve.

Erkeklerin işi gücü kahvede, caminin önünde oturup sokağı seyretmek. Dün Tünel'den Galatasaray'a kadar dükkânlara baktım. Esnaf bile zevk sahibi. İnsan bir bahçede geziniyormuş gibi oluyor. Her camekân çiçek gibi. En adi eşyayı öyle biçime getiriyorlar ki mücevher gibi görünüyor. Sonra halkı da bambaşka. Dönüp bakmazlar. Yürümesini giyinmesini bilirler. Her şeyi bilirler canım... O Macit'in ellerine baktım, kadın eli gibi, tertemiz, incecik, tırnaklarının üstünde bile çalışmış. Şinasi'nin eli gözümün önüne geldi. Tırnağının biri kırık, öbürü batık ...”(Safa 1976: 27-28).

Mahşer'de Doğu ile Batı arasında kalan kadın kahraman Muazzez'dir. Muazzez, kötülüğü simgeleyen Alaaddin Bey'i tercih etmemiş, iyiliği ve erdemi temsil eden Nihad'ı seçmiştir. Yapılan bu seçim vesilesi ile de Muazzez mutlu bir yaşama başlamıştır. *Biz İnsanlar* ve *Şimşek* adlı romanların kadın kahramanları Pervin ve Vedia işledikleri günahlardan kopamadıkları ve kararsız kaldıkları için kötü son ile cezalandırılmıştır. Vedia, iyiliği ve dürüstlüğü temsil eden Orhan'ı sevmiş fakat onun fakir olması sebebi ile Rüştü'den vazgeçememiştir. Vedia, Orhan'ın düşüncelerini ve iç güzelliğini sevmiş ancak dış görünüş olarak Rüştü'yü beğenmiştir. İki erkek arasında kararsız kalması ve daha önce Bahri'nin intiharına sebep olmasından dolayı Vedia cezalandırılacağından korkmuştur. Bu durum romana şöyle yansımıştır: “İşte Bahri. Zavallı, zavallı. Gözlerim yaşıyor. Sevgi onun kine derler. Ben o aşkı anlamamanın cezasını çekmekten korkuyorum.” (Safa 2017: 360).

Vedia, Orhan ve Rüştü arasında tercih yapamaması ve onlara oyun oynamasından ötürü de cezalandırılacağından korkmuştur: “Ben ne onun teklifini reddettim, ne de Orhan'inkini kabul ettim. İkisinden de ayrılmak istemiyorum. Belki de içimdeki korku bu: Fena oyunun cezasını çekmek korkusu.” (2017: 378).

Nitekim Vedia'nın korkuları doğru çıkmış, geçirdiği bir menenjit sonucu bilincini yitirmiştir. *Şimşek* romanında Pervin de Vedia gibi iki erkek arasında kalmış ve karar verememiştir. Bu kararsızlık, Sacit ve Müfit'in ölümüne sebep olmuş ve Pervin aklını kaybetmiştir.

Peyami Safa bu genel şablon içinde oluşturduğu romanlarında Batı'ya, yani maddi değerlere, paraya, hazza, bedene önem vermenin günaha çeken taraflarını göstermeye çalışmakla birlikte günah kavramı üzerinde en fazla yoğunlaştığı romanı *Yalnızız*'dir. Besim'in hedonizmi, Selmin'in yalanı üzerine Mefharet'in Samim'den korkunç şüphesi, Meral'in ahlak dışı bir hayatı tercih eden arkadaşı Feriha'nın yolundan gitmesi, annesi Necile'nin geçmişi, Nail Bey'in haram yiyciliği, Ferhat'ın başıboş, suistimallerle dolu hayatı ve bu hayatlar içindeki kişilerin yalnızlıkları ahlak dışı yaşamının sonuçları olarak ortaya çıkar. Samim bile Simeranya'da hayat bulan bütün ideal fikirlerine rağmen günahın gölgesinden kendini kurtaramaz. Meral'in, Samimile Necile'nin ilişkisinden doğan bir çocuk olmadığı kesin bilgiye değil, Necile'nin sözüne dayanır. Şüphesiz bir annenin, nasıl biri olursa olsun, Samim ve Meral arasında ilişkiye göz yumması düşünülemez. Ne var ki bir yanılma payını Samim'in göz ardı etmesi de aslında kabul edilir değildir.

Peyami Safa'nın Ahlak Anlayışı Çerçevesinde Günah Kavramına Bakışı

Diğer yandan, Samim yalandan nefret eder. Çoğu kötülükleri örtmek için söylenen yalan bir yandan kötülük üretir. Samim'in içinde yaşadığı dünya ise yalanla örülü, en kötüsü de sevdiği kadın Meral ona sürekli yalan söylemektedir. Kendi yarattığı ütöpik dünya kurgusu olan anlatısındaki Simeranya'ya ise yalan söyleyenler giremez. Samim'in Simeranya'sının en temel fikri “yalansız bir dünya kurgusu”dur: “Simeranya'da yalan tamamiyle lüzumsuz hâle gelmiştir; anlaşılmalıdır ki bu, tabiatın ve hayatın içindeki zıtlıkları barıştıramayan insanın bir görünüş ahengi yaratmak için kutuplardan birini örtmek ihtiyacıdır. Bu zıtlıklar ortadan kalkar ve uzlaştırılırsa yalana lüzum kalmaz.” (Safa 2016c: 58). Oysa yalana dayalı, bütün bu karmaşık ilişkiler romandaki günah atmosferini yoğunlaştırır.

Yalnızız(1951) romanının kurgusu, yazarın önceki romanlarında bulunan şematik kurgudan ayrılır. Romanın erkek kahramanı Samim, varlıklı bir ailenin üç çocuğundan biri olarak kardeşleriyle birlikte babalarından kalan köşkte yaşayan ve bir ütopya içeren bir anlatı kurgulamakla meşgul orta yaşta bir entelektüeldir. İnsanlık için bir ütopya tasarlamasından anlaşılacağı üzere yüksek düşüncelere ve değerlere sahiptir. Kadın kahraman Meral ise Samim'den yaşça çok küçük, varlıklı bir aileden gelen, modern okullarda yetişmiş, piyano çalan, gezmeyi, eğlenmeyi seven bir genç kızdır. Babası ve ağabeyi ile birlikte yaşamaktadır. Annesi ve babası ayrıdır. Samim'in gençliğinde Meral'in annesi ile arasında bir ilişki yaşanmıştır. Samim bir tesadüf sonucu bir araya geldiği Meral'e âşık olur. Aralarındaki yaş farkının ikisi tarafından da bir engel olarak görülmesi ilişkinin platonik seviyede ilerlemesine neden olur.

Diğer romanlardaki şematik yapı *Yalnızız*'da oldukça değişmiştir: Batılı ve Doğulu iki ayrı erkek yoktur burada. Samim Doğulu karakteri temsil etmekten çok bir sentez adamı olarak görünür. Batılı erkeğin yerini ise Paris almıştır. Şehir olarak, Batı uygarlığının sembolü olarak Paris, Meral'in hayallerinin mekânı, kaçıp gitmek istediği, özgürce yaşayacağını düşündüğü yerdir. Samim'e ilgisinin karşısına Paris tutkusunu koyar. Samim'le buluşup konuşmanın ötesinde bir ilişki yaşamazken başka erkeklerin garsoniyerlerine gider. Bu durumu da yalanlarıyla örtmeye çalışır.

Samim daha çok bir sentez adamı olmakla birlikte, sentez Doğu-Batı ayrılığının ötesine taşınır. Samim aslında romanda, Peyami Safa'nın görüşlerinin sözcüsü olarak da seçtiği kişidir. Modern dünyanın çalkantılarının kaynağını tarih boyunca insan düşüncesinin “Allah ile tabiat arasında sallanmak” olarak gören Safa, teolojik görüşe bağlı Orta Çağ boyunca insan düşüncesinin tek ayak üzerinde “topalladığını”, ardından dört beş yüz yıl süren tabiatçı düşüncenin hâkim olduğu devrede ise teknik mucizelerin ortaya çıktığını Samim aracılığıyla belirtir:

“Ortaçağın din harpleri yerine “ekonomik ihtilaflardan doğan para harpleri getirmesi, ahlaktaki neticesi de ‘Bugün varız, yarın yok’tan ibaret fânilik endişesi içinde mahzunlaşan insanı, konfor, lüks, çılgınca macera, eğlence ve cinsî azgınlıklar peşinde gününü gün etmekten başka ideallerden tedirgin eden bir yaşama telâkkisine sürüklemesidir. İnsanın hayvanlığını medenileştirdiği kadar, medeniyetini de hayvanlaştıran bu çağ da beş asır

tek ayağı üzerinde topalladıktan sonra, her biri iflâs eden büyük ihtilaller ve dünya harpleriyle yıkılmak üzere olduğunu gösteriyor. Yirminci asrın yalnız spirütüalist filozoflarında değil, tabiat âlemlerinde de tabiatı aşan metafizik prensiplere ve Allah'a doğru yöneliş görüyoruz. En büyük zekâlarda, artık iki ayağını yere basan yeni bir dünya hasreti seziliyor.” (Safa 2016c: 161-162).

Samim insanlığın tarih boyunca yaşadığı asıl meselenin Allah ve tabiat, madde-mana, ruh-beden arasındaki ikilik olduğunu düşünür ve bunun son bulduğu yer olarak Simeranya'yı yaratırken Meral'i de bu ikiliği aşmaya yöneltmek ister. Meral'e insanın iki benlik taşıdığını, birinci benliğin “aşk ve fedakârlık hamleleri halinde kendini aşar(ak) ebedilik değerlerine sarıl(dığını)” ve Allah aşkına kadar ulaşabildiğini; buna karşılık ikincisinin “tabiate, uzviyete, biyolojik hayata ve içgüdülere, fani değerlere” bağlı olduğunu; “kaba iştah, ve şehvet, kibir ve gösteriş”in bu benlikten doğduğunu ve ancak birinci benliğin baskın çıkmasıyla ikiliğin ortadan kalkacağını ileri sürer. Ne var ki, Meral ile ilgili bütün çabaları sonuçsuz kalır. Meral ise zihninden Samim'e şöyle cevap vermek ister:

“Niçin böylesin? Neden beni en yüksek emellerimden en çirkin arzularıma kadar, iki benliğimin müşterek bütünü ve tam realitesi içinde kabul etmiyorsun, Samim? Niçin beni hep ikiye bölüyorsun? Ve kendimle mücadeleye mecbur ediyorsun? Ne olur işte, böyle, sana buhranlarımın bütün çıplaklığıyla görünsem, dökülsem, hiçbir korku duymasam senin fikirlerinden. Senin o affetmez kanunlarından. O hiç mevcut olmadığı hâlde, aramızda bu memleketten ve bu dünyadan daha fazla mevcut Simeranya'dan.” (Safa 2016c: 195).

Meral, Samim'in söylediği gibi birinci benliğine sarılıp kendini aşamaz. İkinci benliği baskın çıkar. Ailesini ve bütün değerlerini terk edip Paris'e gittiği zengin erkekle metres hayatı yaşayan Feriha'nın peşine takılıp Paris'e gitmeyi kafasına koyar. Samim'e yalanlar söyleyerek gündelik ilişkiler yaşar. Samim onun yalanlarının sonu gelmeyince ilişkisini keser. Ağabeyi Ferhat ise Samim'in yeğeni Selmin'le nişanlı olmasına rağmen içki, kumar, kadın peşinde koşan biridir. Bununla birlikte Meral'in kötü gidişini engellemeye çalışır. Ferhat kötülüğün yani günahların cezasız kalmayacağını düşünür. Babası, kendisi, Meral günahlarının cezasını çekecektir:

“Çünkü babamın içinde daima bir ekşilik vardır. Hiçbir şeyden tam memnun olmaz. Çünkü bu konfora layık olmadığını biliyor. Haram para anladın mı, haram. Üre müre hepsi bahane. Babamı zehirleyen kendi bilmez belki, budur işte. Bu... Bu haram duygusu. İnsan çeker. (...) İnsan yaptığını çeker, bunu bilersin.” (Safa 2016c: 262)

“Ben kendimi de karıştırıyorum. Çekeceğiz diyorum sana çekeceksin demiyorum. Benim Selmin'e yaptığım namussuzluktur. Anladın mı? Ben bunu anlıyorum ve bazı işte böyle vicdanıma dokunuyor. (...)Fakat sen?.. (...) Meral Hanım... Cezmi'nin fedakârlıklarını bir tarafa bırak. Ya Samim? Bak sevmem o adamı diyorum sana. Fakat hakkını teslim ederim. O adam!... Allahım, o sana ne kadar iyilik ettiyse sen ona o kadar fenalık

Peyami Safa'nın Ahlak Anlayışı Çerçevesinde Günah Kavramına Bakışı

ettin. Vallah billâh, sen benim kardeşim olmasaydın, ben Samim'e giderdim: "Ağabey, yazık değil mi canına, kafana, parana, yüreğine? Bu numaracı sokak sürtüklerini ıslah edeceğim diye ne uğraşıyorsun?" (Safa 2016c: 264).

Meral de kendini suçlamakta, yaptıklarının hesabını kendine verememektedir:

"Değerler. Var gibi, yok gibi. Yok mu? Bir ahlâk nizamı, bu dünyada, ahlâk değerleri yok mu? İyi adam, kötü kadın diyorlar. Tiyatroda fenalık cezasını bulursa herkes alkışlıyor. Filmlerde hep iyilik, iyiliğin zaferi hoş gidiyor. Ben bile böyle duyuyorum. Demek yaşıyor bu ahlâk değerleri. Canlı canlı. Ve ben onları teptim bugün. Evvelce de çiğnedim. Demek ben kötüyüm. Hiç kimse bunu bilmese Nuri biliyor ya. Daha fenası, ben biliyorum. Samim bilmiyor ama, bilmesinden daha fena bir his içinde. Hissediyor. Büsbütün fena bu. Kötülüğüme hudut çizemiyor. Ve öğreniyor benden şu dakikada. Ve Samim değil yalnız. Ondan daha mühim bir varlık öğreniyor benden. Bu varlık, tuhaf, vücudu yok onun. Fakat hissediyorum ki vardır o. Samimden, Nuriden, Cezmiden, Talâtan, Şakirden, babamdan, Ferhattan, Annemden, benden fazla var. Her yerde var o. Allah mı? Değil. Ona yakın bir şey. (...) Fazilet. Fazilet derler değil mi? Yahut iyilik, iyi olmak. O öğreniyor benden. Ve ben bunu hissediyorum. Demek ben, Ben - o kadar- fena değilim, "kötü" değilim. Diz kapağıma kadar batmışım. Daha doğrusu... Belime kadar. Kollarımın altından Samim tuttu ve beni kurtarmaya çalıştı. Ne fedakârlıklar!... Ne kadar çırpındı, çırpındı! Ve kurtaramadı. Az daha benimle beraber batacağı. Ne kadar istedim onun da bana bir fenalığını görmek. Bana ihanet etmesini istedim. Hattâ teşvik ettim onu. Bir gün: "Niçin dedim, çekiniyorsun, git o kadınlara, fena kadınlara" Gitmedi. Bir tek yalan söylemedi bana. Günahlarımın her çeşidi içinde beni yalnız bıraktı. Onu... İçine battığım kanalizasyona bir defa bile çekemedim" (Safa 2016c: 230).

Meral bütün bu değerlendirmeleri yapsa da içine düştüğü durumdan, asıl kafasındaki karmaşadan, yönünü kaybetmiş olmaktan kendini kurtaramaz. Feriha'nın çağrısına uyup evden kaçıp Paris'e gidecektir. Ferhat onun pasaport çıkarttığını anlar. Evden eşyalarını parça parça çıkardığını, kaçma hazırlığı yaptığını da. Ağabeyinin evde olmadığı bir anda tam kaçması için fırsat varken Meral bir tereddüt yaşar. Evini, ailesini, her şeyini bırakıp gitmek birden ağır gelir ona. Ne var ki bu değerlendiremediği andan sonra Ferhat'ın baskıları, onu eve kapatmaya çalışması ters etki yapar. Ne olursa olsun kaçmak isteyen Meral bunu başaramaz. Kapılar kilitlidir. O sıkışmışlık içinde intihara karar verir, bir not yazar: "İntihar ediyorum. Kendi kendimden nefretimin çerçevelediği ve çirkinleştirdiği bir dünyada yalnızım." (Safa 2016c: 303). Nasıl intihar edeceğini kararlaştırmamıştır daha. Son bir sigara içmek ister. Çakmağına benzin doldurmak isterken elindeki şişeden dökülen benzini fark etmez, çakmağın alev almasıyla feci bir biçimde yanarak ölür.

Meral'in diğer romanların kadın kahramanlarından farklı bir yönü vardır: O, Doğulu ve Batılı iki erkek ya da değerler arasında karmaşa yaşamaktan öte bir durum içindedir. Toplumun kadın ve erkeğe cinsel günahlar konusunda farklı standartlar uygulayışına isyan eder ve kötülüğe ya da günaha gidişi daha bilerek, arzularının sürükleyiciliğine kapılarak yapar. Belki de böyle feci bir sonla cezalandırılmasının nedeni budur.

SONUÇ

Peyami Safa, Türk toplumunun on dokuzuncu yüzyılın ortalarından itibaren yaşadığı medeniyet krizinin toplum hayatındaki etkileri ve sonuçları üzerinde çok düşünmüş ve yaşanan bunalımlara çözümler aramıştır. Toplumsal hayatı düzenleyen ahlak kurallarının Allah inancından ayrı düşünülmemeyeceği ön kabulü çözüm arayışlarının esasını oluşturmuştur. Bu konuyu düşünce yazılarında belirginleştirirken, romanlarında somutlaştırmaya çalışmıştır.

Peyami Safa, özellikle yirminci yüzyılın başlarından itibaren Batılı yaşam biçimlerinin üst sınıfların öncülüğünde toplumda yansımaya başlamasıyla Doğulu değerlerden kopuşun yarattığı ahlak bunalımını romanlarında işlerken kadın kahramanı kilit noktaya koyar. Onun seçimleri Doğulu ya da Batılı değerler manzumesinden birinin galip gelmesini sağlayacaktır. Bunu da biri Batılı, diğeri Doğulu değerleri temsil eden iki erkek ve bu ikisi arasında seçim yapma durumunda kalan kadın karakteri üzerinden somutlaştıran bir şematik yapı üzerinde gerçekleştirir. Batı para, haz, beden gibi maddi değerleri temsil ettiğinden Batılı erkek kadını günaha çeken taraf olmakta, kadın bu tarafı seçtiğinde cezalandırılmakta, aksini yaparsa mutlu bir hayata kavuşabilmektedir. İlk romanlarında kötülük ve günahı bu şematik yapı içinde katı bir sebep-sonuç ilişkisi içinde işlediği hâlde *Yalnızız* romanında kadın kahramanı günaha sürükleyen etkenleri önceki romanlarından tam anlamıyla bağımsız olmamakla birlikte daha farklı bir düzlemde ele alır. Kadın kahraman Meral, günaha sürüklenişinde arzuları, özlemleri, yanlışlarının farkındalığıyla daha bireysel ve daha somut bir kişiliğe sahip çizilmiştir.

KAYNAKÇA

- Harman, Ö. F. (1996). "Günah".*DİA.C. XIV*, s. 278.
- Kılıç, R. (2016). *Ahlakın Dini Temeli*. Ankara: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kılıç, S. (1984). *Kur'an'da Günah Kavramı*. Konya: Hibaş Yayınları.
- Moran, B. (2011). *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Safa, P. (1976). *Fatih-Harbiye*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Safa, P. (1979). *Nasyonalizm Sosyalizm Mistisizm*. İstanbul: Yağmur Yayınları.
- Safa, P. (1990). *Yazarlar Sanatçılar Meşhurlar*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Safa, P. (2016). *Din İnkılap İrtica*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Safa, P. (2016a). *Sanat Edebiyat Tenkit*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Safa, P. (2016b). *Sözde Kızlar*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Safa, P. (2016c). *Yalnızız*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Safa, P. (2017). *Biz İnsanlar*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Peyami Safa'nın Ahlak Anlayışı Çerçevesinde Günah Kavramına Bakışı

Safa, P. (2018). *Eğitim Gençlik Üniversite*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

❖TEMSİLCİLİKLER / REPRESENTATIVES / ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВА❖**YURT İÇİ / ВНУТРИ СТРАНЫ / DOMESTIC**

Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT – ANTALYA * Dr. Öğretim Üyesi Bilşen İNCE ERDOĞAN – AYDIN * Doç. Dr. Salim ÇONOĞLU – BALIKESİR * Dr. Öğretim Üyesi Ali ATALAY – BOLU * Halis TEKİN – BURDUR * Dr. Öğretim Üyesi Rahman ÇAKIR – GİRESUN * Dr. Öğretim Üyesi Fatma Sibel BAYRAKTAR – EDİRNE * Prof. Dr. Davut KILIÇ – ELAZIĞ * Dr. Öğretim Üyesi Hilal OYTUN ARSLAN – İSTANBUL * Prof. Dr. Özkan ÖZTEKTEN – İZMİR * Prof. Dr. Bayram DURBİLMEZ – KAYSERİ / NİĞDE * Prof. Dr. Cengiz GÖKŞEN – MERSİN* Osman KABADAYI – KIRŞEHİR * Dr. Erkan KALIPÇI - KONYA-NEVŞEHİR * Dr. Öğretim Üyesi Adnan Menderes KAYA – MALATYA * Dr. Öğretim Üyesi İbrahim Ethem ÖZKAN – NEVŞEHİR * Prof. Dr. Hikmet KORAŞ – NİĞDE * Prof. Dr. Ergin AYAN – ORDU * Prof. Dr. Bekir ŞİŞMAN – SAMSUN * Dr. Öğretim Üyesi Doğan KAYA – SİVAS * Prof. Dr. Kemal ÜÇÜNCÜ – TRABZON * Doç. Dr. Rezzan KARAKAŞ – SİİRT / DİYARBAKIR * Dr. Öğretim Üyesi Turgay KABAK – BAYBURT / GÜMÜŞHANE * Dr. Ramazan ERGÖZ – SİİRT / BİTLİS * Prof. Dr. Mehmet EROL – GAZİANTEP * Doç. Dr. Mehmet TEYFUR - AĞRI

YURT DIŞI / ЗА РУБЕЖОМ / ABROAD

Mehmet Akif KORKMAZ – ALMANYA ▪ Jale İSMAİLOV – AZERBAJYCAN ▪ İlya İVANOV – ÇUVAŞİSTAN ▪ Serpil KUP – FRANSA ▪ Maria ÇİKİA – GÜRCİSTAN ▪ Prof. Dr. Tacide HAFİZ – KOSOVA ▪ Prof. Dr. Hamdi HASAN – MAKEDONYA ▪ Lübov ÇİMPOYEŞ – MOLDOVA ▪ Eden MAMUT – ROMANYA ▪ Doç. Dr. Miryana MARİNKOVİÇ – SİRBİSTAN ▪ Prof. Dr. Elfina SİBGATULLİNA - RUSYA FEDERASYONU ▪ Hakan KARAKOÇ - RUSYA FEDERASYONU – YAKUTİSTAN ▪ Doç. Dr. Nadya TIDİGOVA – ALTAY ▪ Murat TOYLU - TATARİSTAN M.C. ▪ Doç. Dr. İrina KAYAN - POKROVSKAYA – UKRAYNA ▪ Prof. Dr. İngeborg BALDAUF – ALMANYA ▪ Dr. Öğretim üyesi Taylan ABİÇ - KKTC ▪ Dr. Öğretim üyesi Nina PETROVİÇE - MOLDOVA ▪ Prof. Dr. Tursun GABİTOV – KAZAKİSTAN ▪ Prof. Dr. Kadir GOLKAYRAN – İRAN ▪ Doç. Dr. Ergali ESBOSUNOV – KAZAKİSTAN ▪ Prof. Dr. Ebulfez AMANOĞLU – NAHÇIVAN ▪ Dr. Kızıl Maadır SİMÇİT, RUSYA FEDERASYONU – TUVA. ▪ Ertuğrul KULAÇ - RUSYA FEDERASYONU – BURYATİA ▪ İrina JERNOSENKO – RUSYA FEDERASYONU – ALTAY KRAY. Prof. Dr. Ruslan KADİROV, (RUSYA FEDERASYONU - DAĞİSTAN CUMHURİYETİ.) ▪ Doktorant Nursuale AKHATOVA (KAZAKİSTAN) ▪ Prof. Dr. Gous KHAN, (HİNDİSTAN) ▪ Doç. Dr. Sönmez ABBASLI (AZERBAJYCAN) ▪ Prof. Dr. Jabbor ESHONKUL (ÖZBEKİSTAN)

❖YAZIM VE YAYIN İLKELERİ❖

Dergiye gönderilen makaleler özgün olmalıdır. Daha önce kısmen ya da tamamen yayınlanmış yazılar ve intihal içeren makaleler dergiye gönderilmemelidir.

Dergiye yayın gönderen yazar(lar), yayının telif ve yayın hakkı gibi tüm haklarını dergiye verdiğini kabul ve beyan eder.

Dergimizde kör hakemlik uygulandığından aşağıdaki kurallara azami ölçüde önem gösterilmelidir.

- Dergiye gönderilen metinler, Microsoft Word programında, Times New Roman karakterinde, 10 punto, iki yana yaslı, 1.5 cm. paragraf başı girintisi ve tek satır aralığıyla yazılmış olmalıdır.
- Makale başlığı, büyük harflerle, ortalanmış ve koyu olarak yazılmalı ve 12 kelimeyi geçmemelidir. Türkçe, İngilizce ve Rusça başlıklar **en yukarı ve üst üste yazılmalıdır**;
- Varsa metin içindeki diğer bütün başlıklar numaralandırılmalı, başlık(lar) koyu ve her kelimenin ilk harfleri büyük olacak biçimde yazılmalıdır.
- Çalışmalarda Türk Dil Kurumunun Yazım (İmla) Kılavuzu esas alınmalı, yabancı sözcükler yerine olabildiğince Türkçe sözcükler kullanılmalıdır.
- Metinlerin kaynakça ile birlikte 25 sayfayı geçmemesi tercih edilir.
- Yazar adı/adları başlığın hemen altında sola yaslı yazılmalıdır. Yazar adı/adlarına (*) ile dipnot verilerek, yazarın ORCID numarası bilgileri (unvanı, çalıştığı kurum, yazışma adresi, e-posta) yer almalıdır. Örnek: Araş. Gör., ORCID: 0000-0001-9160-4288, Ardahan Üniversitesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyat Bölümü, bunyamintetik@gmail.com. Ana metnin öncesinde, 200-250 kelime arasında, Türkçe, İngilizce ve Rusça olarak yazılmış bir "Öz" yer almalıdır. Özde araştırmanın kapsamı ve amacı belirtilmeli, kullanılan yöntem tanımlanmalı ve ulaşılan sonuçlar kısaca ifade edilmelidir. Özün hemen altında en az beş en fazla sekiz anahtar kelime yer almalı ve bu anahtar kelimeler, özel adlar dışında, küçük harflerle yazılmalıdır. **Öz ve anahtar kelimeler 10 punto ile yazılmalı, paragraf girintisi bırakılmamalıdır.**
- Tablo, şekil, resim, grafik ve benzerlerinin bir numarası ve başlığı olmalıdır. Bu materyallerin derginin sayfa boyutları dışına taşmaması için 10x17 cm'lik alanı aşmaması, 10 punto ile ve tek aralık kullanılarak yazılmış olmaları gerekir. Resim, grafik ve benzerlerinin ayrı bir dosya hâlinde ve jpeg formatında kaydedilmesi baskı kalitesi açısından gereklidir. Bu materyaller metnin üçte birinden az olmalıdır.

ATIFLARIN VE KAYNAKÇANIN DÜZENLENMESİ

- Ana metindeki tüm göndermeler, APA standardında metin içi kaynak gösterme sistemi ile belirtilir. Düzenleme ve kontrol sırasında kolaylık sağlaması ve hataları minimuma indirmesi için MS Word programının otomatik kaynak gösterme sisteminin kullanılması önerilmektedir.
- Manuel girecek yazarlar için APA standartlarına ulaşmak için Türk Kütüphaneciler Dergisi'nin "Bilimsel Yayınlarda Kaynak Gösterme, Tablo ve Şekil Oluşturma Rehberi APA 6 Kuralları" eserine müracaat edilebilir; http://www.tk.org.tr/APA/apa_2.pdf

❖ WRITING AND PUBLICATION PRINCIPLES ❖

Articles submitted to the journal must be original. Articles containing plagiarism or published partially or fully before should not be submitted.

The author(s) who send articles to the journal accept and declare that they give full rights, such as copyright and broadcasting rights, to the journal.

Since blind review is applied in our journal, the following rules should be given maximum importance.

- The texts sent to the journal should be in Times New Roman, 10pt, 1.5 cm on the left and right margins, with single space in Microsoft Word program.
- Never use the space or tab key for formal corrections in the article.
- The title of the articles should be written in capital letters, centered and bold, and not exceed 12 words.
- The headings in Turkish, English and Russian should be written at the top, as in the example below;
- If present, all other headings in the text should be numbered, the title(s) should be bold, and the first letter of each word should be capital.
- The Turkish Language Institution's Spelling (Imprint) Guideline should be taken as a basis in studying, and as many Turkish words as possible should be used instead of foreign words.
- It is preferred that texts do not exceed 25 pages including bibliography.
- Author name(s) should be written on the left just under the heading. Authors' names/titles should be accompanied by an asterisk(*) and the author's information (title, institution, address, e-mail) should be included. An "Abstract" written in Turkish, English and Russian between 200 – 250 words should be placed before the main text. The scope and purpose of the study should be specified, the method used should be defined and the results achieved should be briefly stated. At least five and a maximum of eight keywords should be placed immediately below the abstract, and these keywords should be written in small letters except for private names. Abstract and keywords should be 10 points, and no paragraph indent should be left.
- The table should include the number and title of figures, figures, graphics, and the like. These materials must be 10 pt with a single spacing so that the journal does not exceed 10 x 17 cm. The recording of pictures, graphics and the like should be submitted in a separate file in JPEG format. These materials should be less than one third of the whole text.

CITATIONS AND BIBLIOGRAPHY

- All citations in the main text are specified by the in – text citation system in the APA6 standard. It is recommended to use the automatic citation system of MS Word program for ease of editing and control and to minimize mistakes.
- Authors preferring to do citation manually can refer to Turkish Librarians' Journals' APA6 Guidelines on Sourcing, Tables and Figures for Scientific Publications'. This link can be accessed at http://www.tk.org.tr/APA/apa_2.pdf

❖ ТРЕБОВАНИЯ К ОФОРМЛЕНИЮ СТАТЕЙ ❖

Статьи, отправленные в журнал, должны быть оригинальными. Статьи, опубликованные частично или полностью или же содержащие элементы плагиата не принимаются.

Автор (авторы), которые будут присылать статьи для публикации, автоматически заявляют, что отказываются от гонорара и передают право на гонорар журналу, а так же передают право журналу для публикаций высланной статьи в следующий раз.

В виду того, что в нашем журнале применяется “слепое” рецензирование, максимальное внимание уделяется следующим правилам.

- Тексты, отправленные в журнал, должны быть написаны шрифтом Times New Roman, 10 шрифта, начало абзаца 1,5 см. интервал одиночный. Отступы с левой и правой стороны одинаковые.
- Название статьи должно быть написано заглавными буквами, в середине, жирным шрифтом и не должно превышать 12 слов. **Название пишется сначала. На турецком, английском и русском языках, один за другим**
- Все остальные заголовки в тексте должны быть пронумерованы. Подзаголовков (ки) должны быть выделены жирным шрифтом. Первая буква каждого слова должна начинаться с большой буквы.
- Правописание должно быть основано на правилах “Института Турецкого Языка”. По возможности вместо иностранных слов, должна быть использована турецкая лексика.
- Предпочитается, что объем текста не превышал 25 страниц с библиографией.
- Имя автора/имена авторов должны быть написаны под заглавием ближе к левой стороне. Под именем (именами) авторов даётся информация, которая должна включать в себе следующие ORCID данные (должность, учреждение, адрес, адрес электронной почты). К примеру: **ORCID: 0000-0001-9160-4288, соискатель, Ардаганский университет, гуманитарный факультет, отделение турецкого языка и литературы, bunyamintetik@gmail.com**
- Перед текстом статьи необходима аннотация. Аннотация должна быть на турецком, английском и русском языках в пределах 200-250 слов. Необходимо указать объем и цель исследования, должен быть определён использованный метод и краткое изложение достигнутых результатов. По меньшей мере пять и максимум восемь ключевых слов должны быть помещены непосредственно после аннотации. Эти ключевые слова должны быть написаны строчными буквами, за исключением собственных имён. **Аннотация и ключевые слова должны быть написаны 10 шрифтом без абзаца.**
- Таблицы, схемы, рисунки, графика и т. п. должны иметь номер и заглавие. С целью соблюдения размеров страниц подобный материал не должен превышать размера в рамках 10 x 17 см. Они должны быть написаны 10 шрифтом, одинарным интервалом. Для достижения качества печати рисунки, изображения необходимо присылать в отдельном файле в формате jpeg. Эти материалы должны составлять менее одной трети текста.

Правописание цитат и библиографии

- Вся представленная в основном тексте библиография обозначается системой текстовых ресурсов по стандартам APA 6. Рекомендуется использовать автоматическую систему отображения исходного текста программы MS Word для автоматического редактирования и минимизации ошибок.
- Для введения источников вручную по стандартам APA 6 авторы могут пользоваться “Правилами APA 6 журнала библиотек Турции” по эл. адресу http://www.tk.org.tr/APA/apa_2.pdf.

❖ Abone Şartları ❖

Abone olacaklar Alper ALTINKAYNAK adına TR82 0001 0001 4957 3171 3050 01 numaralı ZiraatBank hesabına abone bedelini yatıracaklar ve dekontlarını adres bilgileri ile birlikte yazışma adresine posta veya faks yoluyla iletceklerdir.

❖ Payments ❖

Subscribers should deposit the subscription fee to AlperALTINKAYNAK’s ZiraatBank account number: TR82 0001 0001 4957 3171 3050 01 and send their receipts as well as their own contact addresses to the communication address via mail or fax mentioned above.

❖ Абонентное условие ❖

Для оформления подписки необходимо произвести оплату на имя Erdoğan ALTINKAYNAK, банковский счет № 05732013 Квитанцию об оплате вместе с информацией о Вашем адресе необходимо передать почтой или по факсу в редакцию журнала.

❖ Fiyatı / Стоимость / Price ❖

150 TL (Yurtiçi / для граждан Турции / Interior)
50 \$ / 40 Euro (Yurtdışı / для граждан других стран / Abroad)

❖ Abonelik Bedeli / Стоимость подписки / Subscription Price ❖

600 TL (Yurtiçi / для граждан Турции / Interior)